

Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde måndagen den 10 mars 2025

Tid:

kl. 16:00-22:01

Lokal:

Rådssalen

Närvarande:

Se bilaga

§§1-34

Justerat den 17 mars 2025

Anslaget den 18 mars 2025

Olle Burell

Cecilia Brinck

Sara Stenudd

Karin Jöback
Sekreterare

ÄRENDELISTA

- §1 Interpellation av Per Rosencrantz (M) till finansborgarrådet Karin Wanngård (S) om det försämrade företagsklimatet i Stockholms stad
- §2 Interpellation av Nike Örbrink (KD) till socialtrygghetsborgarrådet Alexander Ojanne (S) angående företagares trygghet i Stockholm
- §3 Interpellation av Nike Örbrink (KD) till social- och trygghetsborgarrådet Alexander Ojanne (S) om uteblivna arvodesutbetalningar till stadens gode män
- §4 Interpellation av Andréa Hedin (M) till utbildnings-, arbetsmarknads- och personalborgarrådet Emilia Bjuggren (S) om den rödgröna majoritetens avsikter med att vända flickors sjunkande skolresultat
- §5 Bordläggning av interpellationer
- §6 Ändring av föredragningslista
- §7 Nya interpellationer
- §8 Sammanträdet ajournerades mellan kl 16:56-17:00
- §9 Frågestund
- §10 Sammanträdet ajournerades mellan kl 17:54-18:00
- §11 Mötet öppnas
- §12 Närvaro
- §13 Justering
- §14 Anmälningsärenden till kommunfullmäktige år 2025
- §15 Valärenden i kommunfullmäktige 2025
- §16 Dam-EM i fotboll 2029 - medverkan som värdstad i de svenska och danska fotbollsförbundens ansökan
- §17 Ändrade villkor för boendeparkering
- §18 Genomförandebeslut för projekt Kollektivtrafikåtgärder på Skrubba Malmväg

- §19 Genomförandebeslut för projekt Växtbäddsrenovering och breddade cykelbanor på Sankt Eriksgatan mellan Vanadisplan och Norra Stationsgatan
- §20 Reviderad överenskommelse om interkommunal samverkan för Sfx
- §21 Inriktningsbeslut för sammanläggning av tidigare beslutade delprojekt (Fabriken och Förrådet, Aspen, Sjödalsbacken, Hängbjörken samt Etapp 4 inom det geografiska området Storängens industriområde) gällande Stockholm Vatten AB:s projekt Storängen samt revid
- §22 Motion om hälsosamma kemtvättar med färre kemikalier
- §23 Motion om att stoppa den planerade exploateringen i Herrängsskogen
- §24 Motion om en satsning på renare vatten och en stadsövergripande vattenamiral
- §25 Motion om att införa demokratiprao på stadens förvaltningar för Stockholms högstadieelever
- §26 Motion om att kommunfullmäktiges ledamöter ska genomföra 100 besök hos Stockholms företagare under en dag
- §27 Motion om lunch till självkostnadspris för ålderspensionärer i Stockholms kommunala skolor
- §28 Motion om verktyg för uppvisning av bilder under kommunfullmäktige
- §29 Motion om att miljö- och hälsoskyddsnämnden bör ta över ansvaret för tillståndsgivningen vid utskänkning av alkohol
- §30 Motion om att inrätta Näringslivsforum Stockholm
- §31 Motion om könsseparerade badtider i stadens simhallar
- §32 Bordlagda motioner
- §33 Nyväckta motioner

§34

Mötet avslutas

§ 1**Interpellation av Per Rosencrantz (M) till
finansborgarrådet Karin Wanngård (S) om det
försämrade företagsklimatet i Stockholms stad**

KS 2024/1101

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Per Rosencrantz (M) har ställt en interpellation om det försämrade företagsklimatet i Stockholms stad.

Kommunfullmäktige beslutade den 4 november 2024 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Österberg (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 2**Interpellation av Nike Örbrink (KD) till social-trygghetsborgarrådet Alexander Ojanne (S) angående företagares trygghet i Stockholm**

KS 2024/1109

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Nike Örbrink (KD) har ställt en interpellation angående företagares trygghet i Stockholm.

Kommunfullmäktige beslutade den 4 november 2024 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Ojanne (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 3**Interpellation av Nike Örbrink (KD) till social- och trygghetsborgarrådet Alexander Ojanne (S) om uteblivna arvodesutbetalningar till stadens gode män**

KS 2024/1132

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Nike Örbrink (KD) har ställt en interpellation om uteblivna arvodesutbetalningar till stadens gode män.

Kommunfullmäktige beslutade den 4 november 2024 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Ojanne (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

§ 4

Interpellation av Andréa Hedin (M) till utbildnings-, arbetsmarknads- och personalborgarrådet Emilia Bjuggren (S) om den rödgröna majoritetens avsikter med att vända flickors sjunkande skolresultat

KS 2024/1183

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Andréa Hedin (M) har ställt en interpellation om den rödgröna majoritetens avsikter med att vända flickors sjunkande skolresultat. Kommunfullmäktige beslutade den 2 december 2024 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Bjuggren (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

**§ 5
Bordläggning av interpellationer**

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna med nummer 3 och 6-20 i kungörelsen.

§ 6
Ändring av föredragningslista

Punkten 95 i kungörelsen behandlades före punkten 25 i kungörelsen

§ 7 Nya interpellationer

Beslut

1. Interpellationen får ställas.
2. Interpellationen bordläggs.

Nya interpellationer

1. Interpellation av Dennis Wedin (M) till stadsbyggnads- och idrottsborgarrådet Jan Valeskog (S) om 11-spelsplanen i Kristineberg.

Rotel II Dnr KS 2025/273

2. Interpellation av Dennis Wedin (M) till trafikborgarrådet Lars Strömgren (MP) om varför ska stockholmarna tvingas betala för otillgängliga toaletter.

Rotel VIII Dnr KS 2025/274

3. Interpellation av Andréa Hedin (M) till utbildnings-, arbetsmarknads- och personalborgarrådet Emilia Bjuggren (S) om skyddsnet på bollplaner vid stadens skolor.

Rotel III Dnr KS 2025/275

4. Interpellation av Per Rosencrantz (M) till finansborgarrådet Anders Österberg (S) om Socialdemokraternas handfallenhet inför gängvåldet.

Rotel I Dnr KS 2025/276

5. Interpellation från Sergej Salnikov (SD) till finansborgarrådet Anders Östberg (S) angående upplåtelse av tomträtter med kulturhistoriska byggnader.

Rotel I Dnr KS 2025/351

§ 8

Sammanträdet ajournerades mellan kl 16:56-17:00

**§ 9
Frågestund****Fråga 1**

Borgarrådet Fjellner (M) ställer en fråga om Stockholms investeringspolicy.

Borgarrådet Österberg (S) svarar på frågan.

Fråga 2

Gabriel Kroon (SD) ställer en fråga om vanliga barnfamiljer får har bil i Miljöpartiets Stockholm.

Borgarrådet Strömgren (MP) svarar på frågan.

Fråga 3

Borgarrådet Jönsson (L) ställer en fråga om samspel i förskolan och skärmar för små barn.

Borgarrådet Mattsson (V) svarar på frågan.

Fråga 4

Claes Nyberg (C) ställer en fråga om nyföretagarrådgivning i Stockholms stad.

Borgarrådet Bjuggren (S) svarar på frågan.

Fråga 5

Nike Örbrink (KD) ställer en fråga om ekonomin i stadens hemtjänst.

Borgarrådet Boucher (V) svarar på frågan.

Fråga 6

Borgarrådet Hedin (M) ställer en fråga om barn i behov av särskilt stöd.

Borgarrådet Mattsson (S) svarar på frågan.

Fråga 7

Anders Edin (SD) ställer en fråga om byggfusk i stadens entreprenader.

Borgarrådet Valeskog (S) svarar på frågan.

§ 10
Sammanträdet ajournerades mellan kl 17:54-18:00

§ 11
Mötet öppnas

**§ 12
Närvaro**

Närvaro, se bilaga 1.

**§ 13
Justering**

Förste vice ordföranden Cecilia Brinck (M) och andre vice ordföranden Sara Stenudd (V) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Olle Burell (S). Justering sker den 17 mars 2025.

§ 14

Anmälningssärenden till kommunfullmäktige år 2025

KS 2025/13

Beslut

Följande ärenden anmäls till kommunfullmäktige och noteras i protokollet:

Anmälda skrivelser till kommunfullmäktige under tiden 13/2 - 5/3 2025

Nacka tingsrätt, Mark- och miljödomstolen

Dom (2025-02-21) med anledning av kommunfullmäktiges beslut 2024-09-23 § 23 detaljplan för Stora Sköndal etapp 2a i stadsdelen Sköndal (1750 bostäder, skola, förskola, M-hus).

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandena.

Mål nr P 8386-24.

KS 2024/1080-20

Förvaltningsrätten i Stockholm

Dom (2025-02-18) med anledning av kommunfullmäktiges beslut 2024-05-06 § 20 laglighetsprövning enligt av kommunallagen införande av Miljözon klass 3 Kungsgatan, Birger Jarlsgatan, Hamngatan och Sveavägen.

Förvaltningsrätten avslår överklagandena.

Mål nr 10162-24.

KS 2024/680-32

Nacka tingsrätt, Mark- och miljödomstolen

Slutligt beslut (ej särskilt uppsatt) 2025-02-19 med anledning av kommunfullmäktiges beslut 2024-11-04 § 20 detaljplan för Östermalm 2:118 i stadsdelen Östermalm (Torg, gata).

Mark- och miljödomstolen avskriver målet.

Mål nr P 9816-24.

KS 2024/1352-7

Svea hovrätt, Mark- och miljööverdomstolen

Slutligt beslut (ej särskilt uppsatt) (2025-02-28) med anledning av kommunfullmäktiges beslut 2023-12-11 § 19 detaljplan för Östra Hagastaden.

Mark- och miljööverdomstolen ger inte prövningstillstånd. Mark- och miljödomstolens avgörande står därför fast.

Mål nr P 17549-24.

KS 2023/1485-16

**§ 15
Valärenden i kommunfullmäktige 2025**

KS 2025/9

Beslut

1. Avsägelse och entlediganden godkänns.
2. Val förrättas för att utse ny person till uppdrag enligt valberedningens förslag och tilläggsförslag från Svante Linusson (C).
3. Om inte annat framgår inträder den senast valda ersättaren sist till tjänstgöring för sitt parti.
4. Om en ersättare/suppleant utses till ordinarie ledamot, utses en ny ersättare/suppleant.
5. För avsägelse i kommunfullmäktige hemställs om ny sammanräkning hos länsstyrelsen.
6. Vakanser bordläggs.

Sammanfattning av ärendet

Ärendet delas ut på sammanträdet.

Ärendet

Valärenden i kommunfullmäktige den 10 mars 2025 behandlas.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Svante Linusson (C) föreslår att kommunfullmäktige utser Alice Vestlin (C) till ledamot i stiftelsen SHIS Bostäder.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens och valberedningens förslag med tilläggsförslag från Svante Linusson (C). Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt förslaget.

§ 16**Dam-EM i fotboll 2029 - medverkan som värdstad i de svenska och danska fotbollsförbundens ansökan**

Initiativärende

KS 2025/169

Beslut

1. Kommunstyrelsen ska, under förutsättning att en kostnadsram om 80 mnkr hålls, teckna erforderliga avtal och handlingar inför att de svenska och danska fotbollsförbunden lämnar in en definitiv ansökan till Europeiska fotbollsförbundet (UEFA) om att arrangera dam-EM i fotboll år 2029.
2. Vid en tilldelning av värdskap för mästerskapet till Sverige/Danmark fördelas stadens kostnader över åren 2026, 2027, 2028 och 2029 och behandlas i kommunfullmäktiges budget för respektive år.
3. Stockholms Stadshus AB uppmanas ge Stockholm Business Region AB i uppdrag att i samverkan med kommunstyrelsen, idrottsnämnden och kulturnämnden samordna stadens del i fotbollsförbundens arbete med ansökan.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Dam-EM i fotboll 2029 - medverkan som värdstad i de svenska och danska fotbollsförbundens ansökan.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Maria-Elsa Salvo (S), Martin Hansson (MP) och Leif Söderström (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Jönsson (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 17

Ändrade villkor för boendeparkering

Hemställan från trafiknämnden

KS 2024/1424

Beslut

Boende i fastigheter med lagakraftvunnet bygglov från och med den 1 juli 2025 beviljas inte boendeparkeringsdispens, i enlighet med bilaga till utlåtandet.

Sammanfattning av ärendet

Förslaget gäller inte fastigheter med nytt bygglov avseende till- eller ombyggnad då parkering inte berörs i ansökan.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Liberalerna och Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Ändrade villkor för boendeparkering.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Strömgren (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Jonas Nilsson (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Gabriel Kroon (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Björn Ljung (L) och Svante Linusson (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen som innebär att ärendet ska återremitteras.

Destiny Zandi Lindgren (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Kristdemokraternas ersättaryttrande i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden prövar förslaget om återremiss mot att ärendet ska avgöras idag och finner att kommunfullmäktige beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Ordföranden ställer därefter förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 18

Genomförandebeslut för projekt Kollektivtrafikåtgärder på Skrubba Malmväg

Hemställan från trafiknämnden

KS 2024/1302

Beslut

1. Trafiknämnden medges rätt att genomföra projekt Kollektivtrafikåtgärder på Skrubba Malmväg till en utgift enligt bilaga 2 till utlåtandet.
2. Utgifterna för 2025 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget.
3. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2026.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas.

Utlåtandet gäller Genomförandebeslut för projekt Kollektivtrafikåtgärder på Skrubba Malmväg.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Strömgren (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 19**Genomförandebeslut för projekt Växtbäddsrenovering och breddade cykelbanor på Sankt Eriksgatan mellan Vanadisplan och Norra Stationsgatan**

Hemställan från trafiknämnden

KS 2024/1415

Beslut

1. Trafiknämnden medges rätt att genomföra projekt Växtbäddsrenovering och breddade cykelbanor på Sankt Eriksgatan mellan Vanadisplan och Norra Stationsgatan till en utgift om 60 mnkr.
2. Utgifterna för 2025 ska rymmas inom nämndens investeringsbudget.
3. Utgifterna för kommande år behandlas i budget för 2026.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Liberalerna och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Genomförandebeslut för projekt Växtbäddsrenovering och breddade cykelbanor på Sankt Eriksgatan mellan Vanadisplan och Norra Stationsgatan.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Strömgren (MP), Johan Heinonen (S), Maria Mustomen (V) och Svante Linusson (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Gabriel Kroon (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Christina Tufvesson (L) och Destiny Zandi Lindgren (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas och Kristdemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 20

Reviderad överenskommelse om interkommunal samverkan för Sfx

Rekommendation från Storsthlm

KS 2024/1159

Beslut

Reviderad överenskommelse om interkommunal samverkan för Sfx antas och börjar gälla den 1 april 2025.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas.

Utlåtandet gäller Reviderad överenskommelse om interkommunal samverkan för Sfx.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Arvid Vikman Rindevall (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 21**Inriktningsbeslut för sammanläggning av tidigare beslutade delprojekt (Fabriken och Förrådet, Aspen, Sjödalsbacken, Hängbjörken samt Etapp 4 inom det geografiska området Storängens industriområde) gällande Stockholm Vatten AB:s projekt Storängen samt revid**

KS 2024/962

Beslut

1. Inriktning för sammanläggning av tidigare beslutade delprojekt (Fabriken och Förrådet, Aspen, Sjödalsbacken, Hängbjörken samt Etapp 4 inom det geografiska området Storängens industriområde) för Stockholm Vatten AB:s projekt Storängen med en sammanlagd investeringsutgift om 1 033 miljoner kronor inklusive förväntad kostnadsutveckling, varav 563 miljoner kronor avser reviderad inriktning för delprojekt Aspen, godkänns.
2. Stockholms Stadshus AB uppmanas att uppmana Stockholm Vatten AB att inför kommande genomförandebeslut för respektive delprojekt arbeta med lösningar som innebär en lägre investeringsutgift i kombination med ökade inkomster.
3. Stockholms Stadshus AB uppmanas att uppmana Stockholm Vatten AB att inför kommande genomförandebeslutet se över och revidera bedömningen av prisindexrisken med hänsyn till kostnadsutveckling och genomförandetidpunkt.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Inriktningsbeslut för sammanläggning av tidigare beslutade delprojekt (Fabriken och Förrådet, Aspen, Sjödalsbacken, Hängbjörken samt Etapp 4 inom det geografiska området Storängens industriområde) gällande Stockholm Vatten AB:s projekt Storängen samt revid.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Lindhagen (MP) och Thomas Ehrnström (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Fritz Lennaárd (M), Björn Ljung (L), Ashna Ibrahim (C) och Maurice Forslund (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas, Liberalernas, Centerpartiets och Kristdemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Gabriel Kroon (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 22**Motion om hälsosamma kemtvättar med färre kemikalier**

Motion av Tapani Juntunen (SD)

KS 2023/515

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om hälsosamma kemtvättar med färre kemikalier.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Lindhagen (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Tapani Juntunen (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 23**Motion om att stoppa den planerade exploateringen i Herrängsskogen**

Motion av Dennis Wedin och Johan Nilsson (båda M)

KS 2023/938

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om att stoppa den planerade exploateringen i Herrängsskogen.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Anders Göransson (S) och Cecilia Obermüller (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Johan Nilsson (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Isabel Smedberg-Palmqvist (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Linn Bessner (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 24**Motion om en satsning på renare vatten och en stadsövergripande vattenamiral**

Motion av Jonas Naddebo (C)

KS 2023/823

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om en satsning på renare vatten och en stadsövergripande vattenamiral.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Maria Mustonen (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Ashna Ibrahim (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 25

Motion om att införa demokratiprao på stadens förvaltningar för Stockholms högstadieelever

Motion av Hanna Wistrand (L)

KS 2023/1147

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om att införa demokratiprao på stadens förvaltningar för Stockholms högstadieelever.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Arvid Vikam Rindevall (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Hanna Wistrand (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 26

Motion om att kommunfullmäktiges ledamöter ska genomföra 100 besök hos Stockholms företagare under en dag

Motion av Dennis Wedin (M)

KS 2023/1125

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om att kommunfullmäktiges ledamöter ska genomföra 100 besök hos Stockholms företagare under en dag.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Gustav Österman (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Fjellner (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 27**Motion om lunch till självkostnadspris för
ålderspensionärer i Stockholms kommunala skolor**

Motion av Emelie Wassermann (SD)

KS 2023/1200

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om lunch till självkostnadspris för ålderspensionärer i Stockholms kommunala skolor.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Borgarrådet Bjuggren (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Emelie Wassermann (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 28

Motion om verktyg för uppvisning av bilder under kommunfullmäktige

Motion av Sergej Salnikov (SD)

KS 2023/1340

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om verktyg för uppvisning av bilder under kommunfullmäktige.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Andreas Lind (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Sergej Salnikov (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 29**Motion om att miljö- och hälsoskyddsnämnden bör ta över ansvaret för tillståndsgivningen vid utskänkning av alkohol**

Motion av Jonas Naddebo (C)

KS 2024/75

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om att miljö- och hälsoskyddsnämnden bör ta över ansvaret för tillståndsgivningen vid utskänkning av alkohol.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Gustav Österman (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Johan Kling (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 30**Motion om att inrätta Näringslivsforum Stockholm**

Motion av Nike Örbrink (KD)

KS 2024/130

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om att inrätta Näringslivsforum Stockholm.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Gustav Österman (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Nike Örbrink (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Kristdemokraternas ersättaryttrande i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 31**Motion om könsseparerade badtider i stadens simhallar**

Motion av Dennis Wedin (M)

KS 2024/240

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Motion om könsseparerade badtider i stadens simhallar.

I debatten yttrar sig, se bilaga 2.

Förslag till beslut

Esme Güler (S) och Shamsu Ali Hassan (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Fjellner (M), Ashna Ibrahim (C) och Destiny Zandi Lindgren (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas, Centerpartiets och Kristdemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Linnéa Vinge (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Sverigedemokraternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

**§ 32
Bordlagda motioner**

Motionerna med nummer 43, 45 och 49-94 i kungörelsen bordläggs.

§ 33 Nyväckta motioner

Följande motioner väcktes under perioden 18 februari 2025 till 10 mars 2025:

1. Motion av Dennis Wedin (M), Jan Jönsson (L), Jonas Naddebo (C) och Nike Örbrink (KD) om Stockholms stads stöd i återuppbyggnaden av Ukraina.
Rotel VI Dnr KS 2025/348
2. Motion av Gabriel Kroon och Mats Johnsson (båda SD) om att stoppa bygget av LSS-boendet i Lammholmen.
Rotel II Dnr KS 2025/350
3. Motion av Gabriel Kroon och Mats Johnsson (båda SD) om att stoppa byggnationen i Långbro park.
Rotel II Dnr KS 2025/352
4. Motion av Kristin Jacobsson och Jonas Naddebo (båda C) om att ta Otto till Stockholm.
Rotel I Dnr KS 2025/364
5. Motion av Ismail Ali m.fl. (alla C) om att säkerställa att barn med autism inte hamnar i kläm mellan stad och region.
Rotel VII Dnr KS 2025/365
6. Motion av Jonas Naddebo (C) om att utveckla Hammarbybacken.
Rotel II Dnr KS 2025/366
7. Motion av Dennis Wedin (M) om att stadens finanspolicy ska tillåta investeringar i europeisk försvarsindustri.
Rotel I Dnr KS 2025/371
8. Motion av Andréa Hedin (M) om folkhögskolor som väg till självständighet och inkludering.
Rotel III Dnr KS 2025/372
9. Motion av Maurice Forslund (KD) om att motverka skuggsamhället.
Rotel IV Dnr KS 2025/383
10. Motion av Svante Linusson (C) om att flytta sportlovet tidigare.
Rotel III Dnr KS 2025/384
11. Motion av Johan Kling (C) om kartläggning och uppsökande verksamhet för personer med funktionsnedsättning som varken arbetar eller studerar.
Rotel III Dnr KS 2025/385

**§ 34
Mötet avslutas**

STOCKHOLMS STAD

Bilaga 1**Kommunfullmäktige
2025-03-10**

Plats	Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
48	(S) Burell, Olle §§ 11-17, 28-34		17:50	22:01
77	(M) Brinck, Cecilia §§ 1-8, 18-22		15:58	22:01
47	(V) Stenudd, Sara §§ 9-10, 23-27		16:59	22:01
56	(S) Abdullahi Ali, Nassir		17:49	22:00
105	(V) Ali Hassan, Shamso		18:14	22:01
42	(C) Ali, Ismail		17:46	22:00
102	(S) Aranda de Gutiérrez, Norma	Karlsson, Oscar	17:43	22:01
89	(MP) Badeli, Aida		17:11	22:01
96	(S) Bengtsson, Frida		16:59	22:01
46	(C) Bessner, Linn		17:49	22:00
23	(S) Bjuggren, Emilia		16:19	22:00
8	(V) Boucher, Torun		17:00	22:01
93	(S) Bustos, Emil		17:17	22:01
58	(S) Carlsson Hallberg, Ewa		16:09	22:00
94	(S) Carlsson, Alma		17:31	22:00
13	(M) Cederschiöld, Anna	Gardos Ek, Petra	17:10	22:01
80	(SD) Edin, Anders		16:41	22:00
53	(S) Edlund, Ingela		16:18	22:00
40	(L) Elfvén, Anne-Lie		17:40	21:00
67	(M) Elmlund, Annika		17:03	22:01
95	(S) Finnveden, Felix	Hansson, Bo	15:58	22:01
14	(KD) Forslund, Maurice		17:51	22:00
12	(M) Granswed Baat, Sophia		16:25	22:01
103	(S) Güler, Esme		16:27	22:00
52	(S) Göransson, Anders		17:44	22:01
51	(MP) Hansson, Martin		16:34	22:01
4	(M) Hedin, Andréa		16:19	22:01
66	(M) Hedrup, Tom		17:48	22:01

Plats	Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
61	(S) Heinonen, Johan		15:58	22:01
34	(M) Hellström, Anette		16:41	22:01
106	(V) Herrström, Cecilia		16:15	22:01
37	(KD) Hollis, Michaela		17:55	22:01
107	(V) Holm, Jens	Rooth, Rose-Marie	18:06	22:01
70	(M) Hökmark, Christoffer	Virro, Henrik	16:18	22:01
43	(C) Ibrahim, Ashna		17:37	22:01
19	(C) Jacobsson, Kristin		16:46	22:00
30	(V) Jama, Hassan		17:55	21:47
88	(MP) Jama, Mansur		17:57	22:01
39	(L) Jonlund, Rasmus		17:46	20:05
79	(SD) Juntunen, Tapani		17:38	22:01
18	(L) Jönsson, Jan		16:47	22:00
101	(S) Kazinic, Elvir		17:43	22:01
62	(V) Kratz, Tina		16:08	22:00
86	(SD) Kroon, Gabriel		16:56	22:01
81	(SD) Kroon, Julian		17:37	22:00
104	(V) Körhan, Özlem	Zandian, Aidin	16:34	22:01
36	(M) Lennaárd, Fritz		17:37	22:00
99	(S) Lind, Andreas		16:50	22:01
7	(V) Lindblom, Clara		18:00	22:00
60	(S) Lindgren, Jimmy		16:20	22:01
71	(M) Lindström, Therese		16:27	22:00
45	(C) Linusson, Svante		17:04	22:01
16	(L) Ljung, Björn		17:30	19:49
64	(V) Ljuslin, Maria		17:41	22:00
97	(S) Lorentzi, Ulrika		17:49	22:01
11	(M) Lutz, Kristina		17:19	18:59
9	(V) Mattsson, Alexandra		16:57	17:58
9	(V) Mattsson, Alexandra	Ehrnström, Thomas	18:02	22:00
31	(V) Mayr, Marre		17:28	21:57

Plats	Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
63	(V) Mjörnberg, Robert		15:58	22:01
38	(KD) Modig, Aron	Lindgren, Destiny Zandi	17:57	22:01
28	(V) Mohammed, Rashid		15:58	22:00
29	(V) Mustonen, Maria		17:30	22:01
20	(C) Naddebo, Jonas	Kling, Johan	16:46	22:01
41	(L) Nilsson Söderström, Åsa	Wistrand, Hanna	16:35	22:01
32	(M) Nilsson, Johan		17:34	22:00
10	(M) Nilsson, Jonas		17:42	22:01
92	(S) Nyberg, Berit		17:11	22:01
44	(C) Nyberg, Claes		17:01	22:01
87	(MP) Obermüller, Cecilia		17:58	22:01
24	(S) Ojanne, Alexander		16:19	22:00
33	(M) Paccamonti, Johan	Jönsson, Peter	17:56	22:01
100	(S) Palm, Ulrika		16:06	22:01
91	(S) Risberg, Eva	Ödebrink, Annika	17:33	22:01
72	(M) Rosencrantz, Per		15:58	22:00
90	(MP) Runsten, Magnus		17:38	22:01
69	(M) Sakala, Aleks		15:58	22:00
83	(SD) Salnikov, Sergej		17:21	22:00
27	(S) Salvo, Maria-Elsa		16:40	22:00
65	(V) Sharaf Abdi, Ahmed		17:56	22:00
54	(S) Sjöberg, Ulla		15:58	22:01
35	(M) Sjölander, Henrik		17:40	22:00
17	(L) Smedberg-Palmqvist, Isabel		17:57	20:49
98	(S) Snis Sigtryggsson, Bjarne		16:33	22:01
57	(S) Stavling, Margareta		16:39	21:59
50	(MP) Strömgren, Lars		16:59	22:01
74	(L) Svanström, Sara	Fors, Emilie	17:47	22:01
84	(SD) Söderström, Leif		16:54	21:09
75	(L) Tufvesson, Christina		17:10	22:00
22	(S) Valeskog, Jan		17:00	17:53

Plats	Ledamot	Ersättare	Ankom	Utgick
22	(S) Valeskog, Jan	Tengmark, Bengt-Olov	17:54	22:01
26	(S) Vikman Rindevall, Arvid		17:43	22:00
85	(SD) Vinge, Linnéa		17:11	22:01
55	(S) Walther, Ulf		17:54	18:59
21	(S) Wanngård, Karin	Lagerkvist Tranströmer, Britten	16:49	22:01
82	(SD) Wassermann, Emelie		15:58	22:00
5	(M) Wedin, Dennis	Persson, Ole-Jörgen	15:58	22:01
68	(M) Wejke Norberg, Lou-Ann		16:44	22:00
73	(M) Werner, Hanna		17:32	22:01
78	(SD) Åkerlund, Liliane		15:58	22:00
15	(KD) Örbrink, Nike		15:59	22:01
25	(S) Österberg, Anders		15:58	22:00
59	(S) Österman, Gustav		16:58	22:01
Övr.	(M) Fjellner, Christofer		16:21	22:01
Övr.	(MP) Lindhagen, Åsa		17:59	22:01

Yttranden 2025-03-10

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 10 mars 2025

§ 1 Interpellation av Per Rosencrantz (M) till finansborgarrådet Karin Wanngård (S) om det försämrade företagsklimatet i Stockholms stad

Anförande nr 1

Borgarrådet Ö s t e r b e r g (S): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

P e r R o s e n c r a n t z (M): Fru ordförande! Stockholm har länge varit Sveriges tillväxtmotor, men vi ser en alltmer oroande utveckling. Förutom att nyföretagandet minskar och vi har haft en ökning av antalet konkurser rasar Stockholms stad återigen i Svenskt Näringslivs senaste företagarrankning, från plats 93 till plats 107. Särskilt allvarligt är tappet gällande konkurrens från kommunens egen verksamhet, där det är 47 placeringar, och gällande attityder från politiken gentemot företag, där vi är på plats 243 av 290 kommuner.

Detta sammanfaller helt och hållet med maktskiftet i Stockholms stad, och det är inte konstigt. Från talarstolen här görs ofta utfall mot marknaden. Man klagar på företagandet. Och det finns en nonchalans mot småföretagare, särskilt inom restaurangnäringen, som hamnar i kläm i stadens byråkrati.

Det är ju marknaden, som Vänsterpartiet och Socialdemokraterna så ofta hoppar på, som skapar de resurser som ni sedan vill fördela. Utan företag i Stockholm får vi inget levande stadsliv, och vi får inte heller några skatteintäkter. Att det ska vara så svårt att förstå!

Mot denna bakgrund har jag ställt två frågor till finansborgarrådet: Har Stockholms stad genomfört någon analys av det försämrade företagsklimatet? Och vilka åtgärder avser staden att vidta för att förbättra relationen till näringslivet och vända den negativa utvecklingen?

Anförande nr 3

Borgarrådet Ö s t e r b e r g (S): Ordförande! Jag tycker att det är bra att Per lyfter dessa frågor, men det är en ganska dyster bild han målar. Den bilden passar nog egentligen i själva verket bättre in på övriga landet än på Stockholm. Vi vet att många företag ute i landet har det svårt. Jag förstår att det är svårt att driva ett företag, och företagen är också otroligt viktiga.

Men om vi kollar lite på fakta i stället för att bara lyssna på Pers berättelse kan vi konstatera att Stockholms ekonomi växer. Antalet gästnätter på hotellen ökar.

Yttranden 2025-03-10

Otryggheten minskar, enligt polisens undersökningar. Stadens klimatarbete lyfts fram som ett internationellt föredöme. Dessutom kan vi lägga till att Stockholms stad har utsetts till Sveriges främsta idrottskommun och även till årets evenemangsstad. Snart har vi hockey-VM att se fram emot, som kommer att ge nya affärsmöjligheter, samarbeten och förutsättningar för näringslivet att delta brett. Dessutom visar den nya Stockholmsbarometern att Stockholms ekonomi har återhämtat sig till positiva nivåer för första gången på nästan tre år. Det är jättebra. Företagen ser ljusare på framtiden i vår stad, och vi ser en bred uppgång i näringslivet.

Däremot har vi fortsatta utmaningar när det gäller byggbranschen, även på det nationella planet, såklart. Här önskar jag att staten går in på ett tydligare sätt.

För att värna en sund konkurrens och ett gott företagsklimat arbetar staden också tillsammans med polisen för att förebygga och motverka organiserad brottslighet. Här är ett av våra prioriterade områden välfärdsbrottsligheten. Ett exempel på hur vi arbetar med den är att vi numera har en polis i Stadshuset.

Jag vill fråga Per om han inte kan berätta lite om hur Moderaterna själva agerar. Ni går till fullt frontalangrepp mot Kista Galleria för att en McDonaldsrestaurang har stängts – som dessutom beslutade att stänga när ni hade makten. Det beror på en ombyggnation och inte på företagsklimatet i Kista. Ni attackerar framgångsrika företagare som har lyckats; man började med en liten butik och är numera en stor kedja. Dem attackerar ni gång på gång. Det går bara att dra slutsatsen att Moderaterna i Stockholm är arbetarfientliga, tillväxtfientliga och Stockholmsfientliga.

Anförande nr 4

P e r R o s e n c r a n t z (M): Fru ordförande! Det vore jättebra om det var mina, fullmäktigeledamot Rosencrantz, egna personliga historier som det handlade om när vi pratar om näringslivsklimatet och tillväxten i Stockholms stad. Men det är inte så. I SKR:s senaste öppna jämförelserapporter om kommunernas arbete med företagsklimat kan vi läsa följande: ”För första gången har Malmö det högsta NKI-betyget bland de tre större städerna i Sverige. ... Stockholm får sämre betyg i samtliga obligatoriska områden i undersökningen.” De områden som granskas är bygglov, markupplåtelse och serveringstillstånd. Vi ser ju de siffror som tas upp här. Självklart har vi fler gästnätter nu än för tre år sedan; det var ju pandemi. Vi kan inte jämföra äpplen med päron utan måste jämföra äpplen med äpplen.

När det gäller Kista tycker jag att det är väldigt fel att det parti som oroar sig över utvecklingen i Kista – det vi har hört från Ericsson, IBM med flera – attackerar för att svartmåla. Det är precis det här, att sopa problem under mattan i trygghetsfrågor, som vi ska sluta med. Vi måste prata öppet om problem för att kunna se de möjligheter som finns. Problemet för företagare och medborgare är att tryggheten är för dålig. Den måste bli bättre, och då ska man till exempel satsa på trygghetsvakter, kameror med mera, precis som Moderaterna gör.

Yttranden 2025-03-10

Vi har inget emot stora företag, men man måste också gilla små företag. Det är därför Moderaterna vill uppmuntra nyföretagande medan det här styret har smusslat bort Nyföretagarcentrum från Stockholm Business Region in i arbetsmarknadsnämnden. Där vet vi inte vad som har hänt med det, medan nyföretagandet minskar. Det är därför vi reagerar på krångliga tillståndsprocesser och bristande lyhörddhet – man lyssnar inte in småföretagare som hamnar i kläm. Det är två av tre jobb som försvinner och en entreprenörs dröm som går upp i rök.

Det är detta som också framträder i SKR:s mätning. Det handlar om hur vi bemöter företag och hur vi effektivt och bra kan se till att de människor som vill satsa sina pengar i Stockholm för att Stockholm ska växa får en klapp på axeln från politiken och inte stängda dörrar.

Anförande nr 5

Borgarrådet Österberg (S): Ordförande! Jag har nog inte sagt att Per har svartmålat. Däremot säger jag att han är lite dystert. Om han inte vill tro på våra siffror kan han även kolla Stockholms Handelskammars näringslivspanel, som visar på en kraftigt ökad optimism i Stockholms näringsliv. För att bemöta Pers verklighetsbeskrivning med annan fakta är det också glädjande att företagens upplevelse av Stockholms stads service och bemötande vid handläggning av företagsärenden har förbättrats de senaste åren.

Det finns alltså mycket i Stockholm att känna optimism över. Men vi behöver envist fortsätta att arbeta för ett gott företagsklimat där stadens samtliga stadsdelsområden är attraktiva för företag att starta, verka och växa i.

Nu lyftes även Kista här – det kanske var jag själv som lyfte det först. Jag tänker att vi kan fortsätta lite med Kista, för det är rätt intressant. När Kista byggdes för ungefär 50 år sedan byggde man ett bostadsområde och ett techområde eller industriområde. Dessa områden har nu visat sig vara väldigt sårbara. Det var en väldigt intressant artikel av en professor i Fastighetsnytt för några dagar sedan. Det är också därför som den förrförra, den förra och även den nuvarande majoriteten har gjort denna analys och också bygger om Kista för att åstadkomma mer av en blandstad.

Vi kan se att Ericsson effektiviserar sina kontor medan Fujitsu och IBM lämnar Kista. Samtidigt kommer Mycronic, ett forskningsbaserat bolag som har omsatt över 3 miljarder kronor årligen, att flytta till Kista för att få tillgång till det högteknologiska ekosystem som finns där. Det finns alltså fortfarande väldigt spännande delar med Kista som jag tycker att vi ska uppmuntra så att de fortsätter växa fram. Inte minst kan vi också se att OHB, som jobbar med satellitproduktion, växer och väljer att expandera även i Kista. Vi har Exeger, som också trivs alldeles utmärkt.

Det går alltså bra för Stockholm, och det ska fortsätta gå bra för Stockholm. Jag hoppas att även Per lyckas bra med att jobba på regeringsplanet för att hela Sverige ska ha ett bra företagsklimat.

Yttranden 2025-03-10

Anförande nr 6

Per Rosencrantz (M): Ordförande! Jag håller helt med, och det är bra beskrivet. Kista ska fortfarande vara en plats för tillväxt. Det är viktigt inte bara för Stockholm utan faktiskt även för Sverige och, tror jag, i förlängningen också för Europa.

Men det handlar om helhetspolitiken. Ofta när man pratar med Socialdemokraterna gäller det stuprörspolitik. Om vi ska prata arbetsmarknadspolitik handlar det om hur mycket pengar vi lägger på arbetsmarknadsnämnden. Men så fungerar inte jobbpolitik, utan jobbpolitik handlar om hur många företag och arbetsgivare som vill anställa. Då är det helheten som spelar roll.

Vad har vi nu för lista? Jo, det är skattehöjningar, vilket skickar en negativ signal och minskar incitamentet att arbeta. Och det skickar generellt sett en signal om att de resurser som skapas tillhör kommunerna och inte medborgarna. Vi har miljözonerna. Trots kraftiga protester från näringslivet ska man gå vidare med dem. Ni vet ju att handelskammaren och andra är kritiska till detta, och det drabbar företagare i centrum. Vi har en tafatt politik gällande infrastrukturen. Nu pratar vi om Arlanda och hur det ska växa och om Östlig förbindelse.

Men sedan har vi faktiskt också något lite mer jordnära, nämligen kollektivtrafiken i Stockholm. Ska vi kunna röra oss runt i vår stad måste vi ha en bra kollektivtrafik, bland annat busstrafik. Där har Socialdemokraterna i grannhuset tyvärr svikit medborgarna och småföretagarna.

Det är alltså helhetspolitiken som skapar en känsla av framåtanda. Då gäller det också såklart att gå till botten med de trygghetsproblem som fortfarande finns. Att prata om dem är inte att svartmåla, utan vi ska lyfta fram och försöka lösa dem.

Anförande nr 7

Borgarrådet Österberg (S): Ordförande! Jag vill påpeka att jag inte sagt att Per svartmålar. Däremot har jag sagt att han låter lite dyster i sin beskrivning av Stockholm.

Ska vi då i det här sista inlägget använda oss av Moderaternas egen retorik? År 2019, före pandemin, när Moderaterna styrde den här staden, låg vi lägre på Svenskt Näringslivs rankningslista. Nu ligger vi på plats 107, och då låg vi på plats 111. Var det katastrof då också? Nej, man kan såklart inte ta en enda lista som exempel. Men de exempel vi har är alla mätningar från Stockholms Handelskammars näringslivspanel. Och vi har de andra mätningarna som också visar att det går bra för Stockholm. Det ska också fortsätta gå bra för Stockholm, och det kommer det att göra under vårt styre. Och tack och lov ser det ut som att vi kommer att få styra den här staden länge.

Yttranden 2025-03-10

§ 2 Interpellation av Nike Örbrink (KD) till social- och trygghetsborgarrådet Alexander Ojanne (S) angående företagares trygghet i Stockholm

Anförande nr 8

Borgarrådet O j a n n e (S): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 9

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag ska också prata om företagandet och näringslivet i den här staden. Jag vill börja med att påpeka att senast det här styret styrde föll Stockholm över 100 placeringar på rankningen över företagervänliga städer. Det är inte märkligt att det sedan tog ett tag för det efterföljande blågröna styret att bygga upp förtroendet, vilket vi ändå lyckades göra.

Med detta sagt handlar den här interpellationen om jobbskaparnas och välfärdsskaparnas trygghet. Företagares utsatthet för brott är verkligen på riktigt. Jag noterar att Socialdemokraterna i sitt svar hänvisar till att stockholmare upplever sig tryggare. Det är givetvis bra. Det är en trend som startade redan under vår tid vid makten i den här staden. Men avseende just företagare är situationen en annan.

Jag vill därför börja med lite statistik. Stockholm toppar ligan över handelns utsatthet för brott. Hela 17 procent av alla företagare som utsatts för brott överväger att lägga ned sin verksamhet. Var femte företagare överväger att flytta sin verksamhet. Att bli utsatt för brott skadar kanske allra främst den enskilda företagaren, men det skadar också hela Stockholms rykte som huvudstad, vårt anseende och vår konkurrenskraft gentemot andra huvudstäder. Det får konsekvenser för den enskilda företagaren, som kanske ser sin lokala butik vandaliseras, eller den enskilda torghandlaren, som blir utsatt för trakasserier. Men det får också stora konsekvenser för hela Stockholm som stad att driva företag i.

Efter att ha läst socialborgarrådets interpellationssvar kvarstår ändå min egentligen ganska enkla fråga: Vilka insatser görs egentligen för att vända den här utvecklingen och göra Stockholm till en tryggare plats för att driva företag och skapa jobb och välfärd?

Anförande nr 10

Borgarrådet O j a n n e (S): Tack, Nike Örbrink, för interpellationen i detta angelägna ämne! Jag håller helt med om att det, om man ska driva ett företag och skapa jobb i huvudstaden, för stockholmare, är A och O att man får göra det på sjysta villkor. Konkurrensneutralitet är A och O. Den arbetslivskriminalitet som vi ser breda ut sig i samhället i stort, inte bara i Stockholm, är ett stort problem och riskerar att underminera tilltron till samhället i stort.

Det är också därför vi väljer att satsa de resurser vi satsar när det gäller välfärdsbrottsligheten. Vi väljer att till exempel ha polis här i Stadshuset som ska jobba

Yttranden 2025-03-10

med våra upphandlingar och se till att vi inte gynnar oseriöst företagande så att det i stället är de sjysta företagen som gynnas av våra skattepengar.

Jag skulle vilja nyansera bilden att det skulle handla om någon trygghetstrend som vi har ärvt från föregående styre. Jag vet att om man kollar på till exempel antalet öppna drogsccener i Stockholms stad ser man att de ökade med en om året under den tid som det borgerliga styret hade makten här inne. De ökade alltså med fyra stycken under föregående mandatperiod medan vi på bara två år har lyckats få ned antalet med fem. Jag är helt övertygad om att den positiva utveckling som vi har åstadkommit kommer att fortsätta.

Det gäller även trygghetsmätningarna. Vi ser till skillnad från tidigare, under de borgerligas styre, när utsatta områden växte upp som svampar i den här staden, hur antalet utsatta områden minskar; Solberga och Östberga klassas inte längre som utsatta områden. Det handlar om en målmedveten politik där vi satsar på rätt insatser.

En del av den här interpellationen handlar om i vilka forum vi möter företagare. Det gör vi på många olika nivåer och i många olika rum. Jag sitter själv i branschrådet för hotell- och restaurangföretagarna, där vi ofta diskuterar just trygghetsfrågorna i samband med stängning och öppning men också personalens trygghet på vägen till och från sina arbetsplatser. Vi har såklart också ett nära samarbete med hotell- och restaurangfacket. Vi för också en dialog med andra fackföreningar vars medlemmar jobbar på obekväma tider och ska ta sig till och från sina arbetsplatser.

Tack för den här interpellationen!

Anförande nr 11

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack, borgarrådet, för svaret! Jag noterar att Socialdemokraterna pratar om många saker. De pratar om nattlivet, krog- och restaurangbranschen och drogsccener. Jag pratar gärna såväl om krog- och nattlivet som om hur vi motverkar drogsccener. Men något Socialdemokraterna inte pratar om är vilka insatser man gör för de enskilda företagarna ute på fältet. Vad gör man för de företagarna – för de torghandlare som blir trakasserade när de bedriver sin verksamhet ute på det lokala torget i förorten och för de butiksägare som får sina butiker vandaliserade? Dem nämner inte styret eller Socialdemokraterna i sina svar, och det beklagar jag.

En del av de åtgärder som företagarna själva lyfter handlar om ökad samverkan mellan polis, kommun och näringsliv. Det är bland annat därför vi kristdemokrater efterfrågar ett näringslivsråd – vi kommer att diskutera den frågan senare i kväll också – just för att få en tätare dialog mellan oss beslutsfattare, er som i det här läget styr, näringslivet, polisen och andra trygghetsinstanser.

En annan ganska central del som företagarna själva lyfter är att man vill se fler ordningsvakter. Man vill ha mer uniformerad personal ute på stan, fler öron och ögon. Detta är inte något jag bara själv står och säger för att jag är en varm förespråkare av

Yttranden 2025-03-10

ordningsvakter, utan det är faktiskt något som företagen själva har efterfrågat för att de märker att det ger resultat.

Jag noterar att Socialdemokraterna pratar om en polis placerad i Stadshuset som deras kanske främsta insats för att öka tryggheten. Jag har inget emot att det sitter en polis i Stadshuset, men jag kan konstatera att en polis i Stadshuset alldeles omöjligt kan kompensera för 163 färre uniformerade ordningsvakter ute på stan, vilket är resultatet av det här styret. När ska ni svälja stoltheten? När ska ni utvärdera er egen politik och se att resultatet har blivit sämre, när till och med polisen själva nu vill få anställa ordningsvakter för att kompensera för att ni har skurit ned på dem med 93 procent? Kan ni tänka er att ompröva politiken och återanställa de närmare 200 ordningsvakter som ni har skurit ned med, inte minst för företagens trygghet eftersom det är detta de konkret efterfrågar och som skulle kunna hjälpa dem i vardagen?

Anförande nr 12

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande! Tack, Nike, för en bra interpellation! Stockholm ska vara en trygg stad för alla, både invånare och företagare. Därför driver den här majoriteten en trygghetspolitik som bygger på långsiktiga, evidensbaserade insatser, inte symboliska insatser i form av fler ordningsvakter. Vi vet att sociala investeringar i skola, fritidsverksamhet och socialt arbete är det som på riktigt minskar brottsligheten. Kortvariga och reaktiva åtgärder som att sätta in fler ordningsvakter kan ge en illusion av säkerhet men löser inte grundproblemen.

Den enda hållbara vägen framåt är att satsa på förebyggande insatser som stärker samhället från grunden. Faktum är att brottsligheten och skjutningarna i Stockholm har minskat, särskilt i Järvaområdet, tack vare det förebyggande arbete som bedrivits under lång tid. KD:s påstående att trygghetsarbetet har monterats ned är därför felaktigt. I stället för att sätta in fler ordningsvakter som saknar befogenhet att hantera den organiserade brottsligheten borde vi satsa på sociala insatser och stärka närvaron av fältassistenter och socialarbetare.

Anförande nr 13

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag kan bara konstatera att fältassistenterna är färre nu än förut. Även om man talar sig varm för satsningar på fältassistenter är det alltså bara att konstatera att även de har blivit färre.

Men jag vill en gång för alla reda ut en sak när det gäller ordningsvakterna. Ordningsvakterna hjälper inte bara till med fler öron och ögon ute på stan och når fram till ungdomar i utsatta områden på ett sätt som polisen inte lyckas med eftersom det finns ett annat stigma kring att tala med polisen än kring att tala med ordningsvakter. De här ordningsvakterna har inte bara känt många av ungdomarna ute i förorten i många år och kan deras för- och efternamn och deras sätt att spela fotboll och vet vilka deras syskon och föräldrar är. De gör också väldigt mycket annat.

Yttranden 2025-03-10

Visste ni att ordningsvakterna räddar liv? De hjälper personer som är på väg att begå suicid och hindrar dem att göra det. De hjälper till med hjärt- och lungräddning ute på stan. Våra ordningsvakter både bidrar till att bekämpa brottslighet genom att avlasta polisen och bistå den i det yttre ledet ute på fält och hjälper vanliga människor. De räddar liv i vardagen.

Detta är ett av ytterst få verktyg som vi som kommun har. Vi har inte så många verktyg för att hjälpa till i yttersta ledet, men ordningsvakterna är ett av dem. Jag hade kanske teoretiskt kunnat förstå om ni valde att inte satsa ytterligare pengar på dem. Men att ni mitt under brinnande gängkris och trygghetskris aktivt fattar ett beslut om att minska antalet med 93 procent och sedan har mage att stå och anklaga regeringen för att inte satsa tillräckligt mycket på uniformerad personal i Stockholm är ganska magstarkt.

Det är inte bara för att jag sitter i opposition och för att Kristdemokraterna var ansvariga för utökandet av antalet ordningsvakter från 18 till 200 förra mandatperioden som jag tycker att detta är en viktig fråga. Jag tycker att det är en viktig fråga, kanske alldeles särskilt i den här debatten om företagens trygghet, för att det är en av de konkreta kommunala åtgärder som företagarna själva efterfrågar för sin trygghet och för att de ska slippa se sina butiker – sina livsverk och sitt levebröd – bli vandaliserade och slippa höra glåpord när de står och säljer sina varor på det lokala torget.

Jag hade kunnat förstå om ni hade valt att inte satsa ytterligare. Eller nej, det hade jag inte kunnat, för vi hade gärna velat satsa ytterligare. Men jag har aldrig hört en vettig anledning till att man fattar ett aktivt beslut om att minska på ordningsvakterna med 93 procent.

Anförande nr 14

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Till att börja med stämmer inte siffrorna riktigt, men vi behöver inte gå in i den sifferexercisen här och nu.

Ordning och reda på gator och torg är i första hand en polisiär uppgift. Jag har sedan dag ett när vi tillträdde sagt att detta är polisens uppgift och att vad vi behöver i Stockholm är fler poliser. Om polisen känner ett behov av att ha ordningsvakter på gator och torg ska polisen också få ha det. Då får de själva lägga den beställningen, och det har de också gjort nu. Jag välkomnar den satsning som polisen gör. Jag tycker att det är jättebra att polisen går in och upphandlar ordningsvakter. De har varit här i Stadshuset och träffat oss för att diskutera hur en sådan upphandling ska gå till.

Att just polisen har ordningsvakterna leder också till att de kan jobba mycket mer effektivt än när de har varit i stadens regi. De blir säkerhetsklassade, och man gör en mycket djupare kontroll inte bara av tidigare domar utan också av släktskap och vänskapsband och allting runt omkring. I och med att de blir säkerhetsklassade – vi får inte säkerhetsklassa dem om vi själva upphandlar – kan polisen också dela information med dem på ett helt annat sätt. De kan få andra arbetsuppgifter än de kan få i stadens regi. Detta är ett steg i helt rätt riktning.

Yttranden 2025-03-10

Vad det handlar om och vad vi har gjort är rekordsatsningar på tryggheten i Stockholm. Vi satsar betydligt mer än vad föregående styre gjorde. Vi väljer att använda oss av evidensbaserade arbetsmetoder och att stärka vår kärnverksamhet. Det handlar inte om en polis i Stadshuset, utan det handlar om att vi har socialsekreterare på varenda polisstation. På varenda polisstation i Stockholm sitter socialsekreterare som samverkar nära med polisen när man kommer in med en individ som man vet är involverad i gängkriminalitet men inte kan sätta ett K-nummer eller frihetsberöva personen därför att man inte har någon konkret misstanke. Men man har tillräckligt mycket för att göra en orosanmälan till den socialsekreterare som sitter på stationen så att man kanske kan få till stånd ett omhändertagande.

Vi har stärkt samverkan med polisen. Därför ser vi nu hur vi får ökad trygghet, färre öppna drogscener och färre utsatta områden. Mycket pekar åt rätt håll, och det beror på att vi väljer att använda pengarna till det som evidensen visar är bäst och inte det som blir bäst i ett pressklipp. Jag tycker att vår trygghetspolitik förtjänar beröm, även från höger sida. Vi har lyckats med något som ni inte lyckades med – vi har stärkt tryggheten.

Anförande nr 15

R a s h i d M o h a m m e d (V): Ordförande! Jag instämmer med Nike – tryggheten för företagare är en viktig fråga. När företagen tvingas stänga på grund av brottslighet påverkas hela samhällets ekonomi; det vet vi. Men det största hotet mot företagen är inte att vi har färre ordningsvakter utan att de sociala klyftorna och utanförskapet får fortsätta växa.

Vi vet också att forskning och erfarenheter tydligt visar att sociala och förebyggande insatser är det som verkligen gör skillnad. Genom att investera i skola, fritidsverksamheter och socialt arbete ger vi unga bättre förutsättningar och minskar risken för att de dras in i kriminalitet. Oppositionen, inklusive Kristdemokraterna, har gjort nedskärningar i budgeten när det gäller satsningar på tryggheten. Moderaterna har skurit ned med 100 miljoner på trygghetsinsatserna, och ni har också gjort det.

Vi ser redan att de riktade insatser som vi i den här majoriteten har gjort i till exempel Järvaområdet har gett effekt. Skjutningarna har minskat. Detta är ett tydligt bevis på att det förebyggande arbetet fungerar. Det samarbete som vi har med polisen och civilsamhället gör också skillnad. Vi behöver därför stärka detta arbete snarare än att skära ned och i panik försöka lösa problemen genom fler vakter på gatorna.

Yttranden 2025-03-10

§ 3 Interpellation av Nike Örbrink (KD) till social- och trygghetsborgarrådet Alexander Ojanne (S) om uteblivna arvodesutbetalningar till stadens gode män

Anförande nr 16

Borgarrådet O j a n n e (S): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 17

N i k e Ö r b r i n k (KD): Den här interpellationen handlar om något helt annat. Nu ska vi prata om stadens verksamhet med gode män och de uteblivna arvodesutbetalningarna. Redan på fullmäktiges första sammanträde efter sommaren ställde jag denna fråga till socialborgarrådet under en frågestund efter att det hade uppdagats att en rad gode män inte hade fått sina arvoden utbetalade. Det hade visat sig att Stockholm låg efter flera månader med arvodesutbetalningen.

Det kändes lite märkligt i sammanhanget att staden under samma period bedrev ganska aktiva rekryteringskampanjer för att få fler gode män i Stockholm, något som socialborgarrådet också pekar på i sitt interpellationssvar. Detta var märkligt inte för att det inte behövs fler gode män i Stockholm, för det gör det verkligen. Men staden kanske inte direkt skapar sig det främsta pr-ryktet när vi samtidigt alltså inte ens klarade av att betala ut arvodet till dem vi hade.

God man är något av det mest människonära man kan vara. Man ges förvaltning över människor som är i en enormt utsatt position. Det är viktigt både att det finns tillräckligt många och att de vi har är bra – att det är rätt personer som har det förtroendet. Jag önskar därför få ett förtydligande från skolborgarrådet. Har alla som inte hade fått sina arvoden utbetalade nu fått det? Och vad gör nu styret för att något sådant här inte ska upprepas och för att vi ska kunna reparera vårt rykte när det gäller arbetet med gode män i Stockholm?

Anförande nr 18

Borgarrådet O j a n n e (S): Fru ordförande! Jag kan bara hålla med om det som interpellanten lyfter. Det som hände 2024 var mycket olyckligt. Det blev någon sorts perfekt storm av ett havererat it-system och en flytt, vilket skapade de här köerna. Men jag sa på kommunfullmäktiges första sammanträde efter sommaren att alla utbetalningar skulle ske före årsskiftet, och så har också skett. Har man lämnat in sitt underlag i tid och det inte har blivit några backningar eller korrigeringar på grund av felaktigheter är arvodet utbetalat.

I budgeten för 2025 ställde vi sedan inte, till skillnad från när föregående styre basade över överförmyndarförvaltningen, några effektiviseringskrav på verksamheten. Vi har också räknat upp verksamheten och skjutit till extra resurser för att handläggarna ska kunna bli fler och detta inte ska upprepas.

Yttranden 2025-03-10

Anförande nr 19

N i k e Ö r b r i n k (KD): Tack, borgarrådet, för svaret! Jag skulle ändå vilja återgå till frågan om vad detta säger om Stockholms stad och vårt anseende när det gäller den här verksamheten och om att den här situationen knappast blev bra reklam för stadens verksamhet. Hur har ni jobbat sedan dess med att reparera den skada som ändå skedde, inte minst i fråga om förtroendet för Stockholm hos de gode män vi har i dag, som gör ett enormt viktigt och otroligt bra arbete men i det här fallet kom till skada för att de inte fick sina arvoden utbetalade så som man skulle kunna förvänta sig? Hur arbetar ni med dem nu? Har ni haft någon dialog med dem? Vad gör ni för att nu öka intresset för att bli god man i Stockholm igen? Tittar ni på sätt att kompensera dem som berördes av detta?

Anförande nr 20

Borgarrådet O j a n n e (S): Mycket kort kan jag svara att det är klart att det förs dialog med dem som varit berörda, både med individer som hör av sig och med föreningar för gode män. Vi har också utbildat fler gode män, för ett problem har varit att det har förekommit en del brister i de underlag som har lämnats in, vilket har gjort att det krävts kompletteringar. Att man lämnar in korrekta handlingar direkt kommer förhoppningsvis att både lindra den administrativa bördan och göra att ärenden hanteras snabbare.

Yttranden 2025-03-10

§ 4 Interpellation av Andréa Hedin (M) till utbildnings-, arbetsmarknads- och personalborgarrådet Emilia Bjuggren (S) om den rödgröna majoritetens avsikter med att vända flickors sjunkande skolresultat

Anförande nr 21

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 22

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! I lördags var det internationella kvinnodagen, så det känns högaktuellt att diskutera flickors uppväxtvillkor i vår stad. I dag tänkte jag att vi gör det med fokus på skola.

Flickor har ju traditionellt sett haft bättre skolresultat än pojkar, men nu ser vi ett trendbrott. Detta trendbrott beror tyvärr inte i huvudsak på att pojkars resultat stiger utan på att flickors resultat sjunker. Skolresultaten för flickor som kollektivt sjunker i Stockholm, och det borde engagera alla Stockholms skolpolitiker och få dem att vilja förstå vad det är som har hänt och framför allt vad vi kan göra åt det.

Det som är mest intressant men kanske också mest oroväckande är att flickors skolresultat sjunker i både de socioekonomiskt starka och de socioekonomiskt svagare områdena, vilket visar att detta är ett brett problem och inte bara, som skolborgarrådet verkar tänka, en fråga om socioekonomi. Det innebär också att majoritetens lösning, det vill säga att fokusera på socioekonomisk omfördelning, blir alldeles för tunn eftersom den inte adresserar problemet med skillnader mellan flickors och pojkars resultat.

Även bland yngre tjejer sjunker resultaten, och i årskurs 6 har flickornas meritvärde försämrats. Därför blir jag hoppfull när jag ser att skolborgarrådet i sitt svar skriver om tidiga insatser. Men den naturliga frågan blir vad detta konkret innebär för förändringar för unga flickor jämfört med i dag. Det hoppas jag ska bli tydligt under den här debatten.

Jag läser också att skolborgarrådet anser att särskilda insatser behövs inom matematik såväl som när det gäller simning och undrar därför vad detta konkret kommer att innebära för unga tjejer i socioekonomiskt starkare respektive socioekonomiskt svagare skolor. Vad ska man göra inom matematik och idrott och simning för att få till stånd en förändring? Och när kommer detta att börja gälla?

Anförande nr 23

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Tack, borgarrådet, för frågorna! Jag reagerade såklart starkt när jag såg den oroväckande tendensen att resultaten faller för flickor, inte minst i de socioekonomiskt mer utsatta områdena. Detta är något som vi tyvärr ser på många håll i landet: att flickor tappar i resultat, framför allt när det gäller matematik. Här har vi redan börjat göra insatser, dels inom ramen för det systematiska kvalitetsarbete som

Yttranden 2025-03-10

redan pågår för att stärka matematikundervisningen, dels riktat till de skolor där vi har sett att resultaten har sjunkit som mest. Där görs nu kompetenshöjande insatser för att stärka ämnet matematik.

När det gäller simundervisningen är det väldigt tydligt att det finns en koppling till socioekonomi. I områden där föräldrarna inte har en hög utbildningsnivå är det färre barn som klarar simundervisningen och därmed inte får något betyg i idrott och hälsa. Här har vi storsatsat under hela mandatperioden och utvecklar nu det arbetet ytterligare genom att ge tidig vattenvana och stärka simundervisningen för mellanstadieeleverna, både i skolan och på fritiden, så att fler får simundervisning under sin fritidsklubbstid.

Jag tycker att det är bra att vi nu kan lämna debatten eller diskursen om flickskolan bakom oss. Om det är något vi har sett är det att detta har skadat perspektiven på skolan. Det handlar inte om att vissa barn behöver extra stöd för att klara sig, utan vi ser generellt att vi behöver få en bättre systematik i kvalitetsarbetet för alla barn i våra skolor och inte minst se till att de barn som har tuffast förutsättningar får den hjälp och det stöd de behöver för att klara undervisningen.

Vårt arbete med samverkan för bästa skola måste få fortsätta så att vi verkligen kan stärka undervisningssituationen i alla klasser runt om i hela staden. Lärartäthet och adekvat kringpersonal är en grundförutsättning för att klara det uppdraget, och då är det inte en framkomlig väg att som Moderaterna föreslår minska det socioekonomiska stödet. Vi måste tvärtom hålla i och se till att vi har en hög lärartäthet, fortsätter det systematiska kvalitetsarbetet och verkligen stärker undervisningen i alla våra klassrum – för att ge alla flickor och pojkar de allra bästa förutsättningarna för att nå målet, klara betygen i grundskolan och bli behöriga till gymnasiet för att sedan kunna välja vilken bana de vill ta vidare i livet.

Anförande nr 24

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Jag hade velat höra mer; jag hade velat höra en bredare analys. Det är klart att man inte ska dra alltför stora växlar på statistik över enskilda år. Men när det i vår stad sker ett så stort trendbrott som detta faktiskt är, att flickornas resultat sjunker, behöver man fundera på och engagera sig i vad det faktiskt beror på. Det gäller faktiskt inte bara en skola eller ett visst område, utan resultatet sjunker i både socioekonomiskt starkare och socioekonomiskt svagare områden.

Jag vill ge några exempel på saker som jag tycker saknas i analysen. Vi vet att flickor i våra skolor drabbas mer negativt av bristen på studiero. Det tror jag kan vara en del av orsaken till det försämrade skolresultatet. Vi vet att flickor i våra skolor känner ett större ansvar för trivseln i klassrummen. Det tror jag kan vara en del av orsaken till de försämrade skolresultaten. Vi vet att var femte ung kvinna stannat hemma från skolan vid varje mens de senaste sex månaderna på grund av mensbesvär. Det tror jag kan vara en del av orsaken till de försämrade skolresultaten. Vi vet att flickor med NPF-diagnoser får diagnos senare i livet och därmed också sämre stöd. Det skulle kunna vara en anledning till de försämrade skolresultaten. Den psykiska ohälsan är större

Yttranden 2025-03-10

bland unga flickor än bland unga pojkar, och köerna till bup är milslånga. Det skulle kunna vara en anledning till de försämrade skolresultaten.

Detta är fem exempel på problem som jag tycker att Stockholms stad och skolborgarrådet på riktigt borde ha gått till botten med om man är engagerad i att vända de sjunkande skolresultaten bland unga flickor. Det gör mig därför väldigt bekymrad att de inte adresseras i skolborgarrådets svar på min interpellation.

Moderaterna tar strid för en jämlik skola – för att flickor och pojkar ska ha samma möjligheter att nå goda skolresultat. Jag hoppas att vi i dag kan få höra lite mer om vad man kan göra på det här området.

Anförande nr 25

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag måste säga att jag delar Andréa Hedins analys. Detta handlar om väldigt många olika aspekter av förutsättningarna för att klara skolan. Det handlar såklart om lärarsituationen i klassrummet och mötet med behöriga, kunniga lärare. Men det handlar också om förutsättningarna för att ta till sig kunskap – att man mår bra och är trygg och är på plats i skolan. Inte minst frågan om flickors och barns psykiska ohälsa är en sak som direkt påverkar förutsättningarna för lärande i klassrummet.

Här handlar det om resurser till välfärden – att prioritera välfärden och se till att barn- och ungdomspsykiatri blir mer tillgänglig och att vi har elevhälsofunktioner och skolpsykologer tillgängliga på alla våra skolor. Allt detta är exempel på hur man måste prioritera resurser till välfärden för att se till att alla barn får en riktig chans att klara skolan. Därför är jag glad och stolt över att vi har en majoritet i Stockholms kommun som gör just detta: hela tiden sätter välfärden framför skattesänkningar för dem som har allra bäst ekonomiska förutsättningar.

Det finns en god utgångspunkt. Vi har riktigt bra kommunala skolor i Stockholm, med motiverade elever och fantastisk skolpersonal. Vi har också kunskapsresultat som speglar detta. Betygssnitten i vår stad tillhör de högsta i landet. Vi har 92 procent behöriga lärare i våra skolor, som gör ett fantastiskt jobb varje dag. Detta underlättar när det gäller att också möta de utmaningar vi nu står inför.

Det är klart att många tjejer, inte minst, men även pojkar lider av dålig hälsa, dåligt mående, stress och press, vilket påverkar deras förutsättningar att lyckas. Vi måste därför, parallellt med att stärka undervisningssituationen, som sagt, se till att vi också har elevhälsofunktioner och att även regionen kan möta upp med barn- och ungdomspsykiatri så att alla elever får de förutsättningar de behöver.

Vi behöver också tackla den samhällsutmaning vi ser, som skapar ytterligare utsatthet för unga flickor. Vi har sett i Folkhälsomyndighetens rapport att allt fler flickor utsätts för sexuella trakasserier och upplever att de utsätts för sexuellt våld. Det är klart att detta också får effekter.

Yttranden 2025-03-10

Men när det gäller utbildningsförvaltningens arbete handlar det om att säkerställa undervisningssituationen och elevhälsans funktioner. Här pågår just nu ett omfattande arbete i form av just det systematiska kvalitetsarbetet samt med kompetensutveckling och med att se till att vi har behöriga lärare som kan ge alla våra elever den undervisning de förtjänar och har rätt till.

Det största glappet vi har är ojämlikheten till följd av kunskapsgapet mellan dem som har högutbildade föräldrar och dem som inte har det. Där är det socioekonomiska stödet en grundförutsättning.

Anförande nr 26

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Som skolborgarråd i vår stad har man två viktiga uppgifter när det gäller att ta itu med den här utmaningen. Den ena är att förbättra det egna arbetet i våra skolor, och den andra är att påverka kollegorna i de andra husen.

Vi kan dela upp det och börja med att fokusera på vad det systematiska kvalitetsarbete som skolborgarrådet återkommer till faktiskt borde innebära. För att ta ett exempel som diskuterades under förra året är det 38 procent av flickorna som undviker att räcka upp handen när de inte förstår vad som beskrivs på lektionerna. Det är klart att en sådan siffra borde få larmklockorna att ringa och att vi borde kunna dra slutsatsen att detta kommer att påverka flickors studieresultat. Det går inte att säga att unga flickor känner sig trygga och trivs i klassrummet om de inte känner sig bekväma med att räcka upp handen och ställa följdfrågor under lektionerna.

När det gäller den andra delen, att påverka sina kollegor i de andra husen, finns det minst sagt mer att göra. Skolborgarrådet säger att man ska må bra och vara trygg. Ja – men var är den inställningen i huset längre upp på Hantverkargatan när köerna till barn- och ungdomspsykiatri fullständigt skenar? Vi har över 1 000 barn och unga som står i kö just nu. Var är satsningarna och värderingarna som handlar om att fokusera på välfärden hos skolborgarrådets kollegor? Och vad gör skolborgarrådet här och nu för att säkerställa att hennes kollegor i regionen skyndar på och gör en förändring av barn- och ungdomspsykiatri för att flickorna i den här staden ska få bättre skolresultat?

Anförande nr 27

Borgarrådet B j u g g r e n (S): För att börja med barn- och ungdomspsykiatri är det spännande att Moderaterna vågar ha ett så högt tonläge i den frågan. Det är klart att vi nu lider av de decennier av marknadsexperiment och nedläggningar av bup-mottagningar som den moderatledda ledningen för regionen under många år stod för.

Nu har vi äntligen en majoritet i Region Stockholm som prioriterar välfärden och välfärdens finansiering framför skattesänkningar och som tar tag i de här frågorna och är beredd att komma hit till Stadshuset och sitta med oss för att se vad vi kan göra för att stärka tillgängligheten. För det stämmer att det är oändliga köer. Det stämmer att

Yttranden 2025-03-10

utmaningarna med barn- och ungdomspsykiatri i princip på varje skolbesök lyfts som ett stort problem när det gäller att verkligen stärka barns förutsättningar för gott lärande i skolan. Att vi nu äntligen har en majoritet i Region Stockholm som vill satsa på vården och bryr sig om att välfärden är finansierad är en grundförutsättning för att vi ska nå fram i dessa frågor.

Att vi ser att flickors resultat går ned något, framför allt i de socioekonomiskt utsatta delarna av vår stad, är såklart ett stort problem och en utmaning som vi tar på allra största allvar. Det är också något vi har pratat om sedan vi såg de här resultaten komma under hösten.

När det gäller det jag nämnde tidigare är det klart att det är helt fel väg att gå att, som Moderaterna har varit tydliga med att man vill, minska det socioekonomiska stödet till de elever som allra mest behöver det. Tvärtom är det just för de elever som kommer från hem utan utbildade föräldrar eller som av andra anledningar har en tuffare situation som vi måste sätta in extra stöd och se till att det finns en hög lärartäthet och elevhälsofunktioner på plats i skolan och också tillräckligt med kringpersonal för att bemanna rastverksamhet och fritidsverksamhet. Vi ska också fortsätta att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet så att ännu fler elever kan mötas av nära och god undervisning och faktiskt klara sina betyg och få möjlighet att gå vidare till gymnasiet och välja de framtidsyrken som de drömmer om och hoppas på.

Jag är helt övertygad om att det gäller att hålla i detta arbete i stället för att tro att det finns en quickfix. Det handlar om nioårig grundskola. Det gäller att börja redan i förskoleklass, det som förhoppningsvis snart kommer att bli årskurs 1, och hela vägen se till att stärka undervisningen och stärka eleverna genom att ge dem både psykiska och praktiska förutsättningar att klara grundskolan.

Yttranden 2025-03-10

§ 9 Frågestund

Fråga nr 1. Stockholms investeringspolicy

Anförande nr 28

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Fru ordförande! Vi befinner oss i det allvarligaste säkerhetspolitiska läget sedan andra världskriget. Sverige och hela Europa måste rusta om vi ska kunna försvara vår frihet och demokrati. Detta förutsätter i sin tur att vi har en stark försvarsindustriell kapacitet i Sverige och Europa.

Om detta råder det konsensus i Sverige, i alla fall bland våra partiledare. Däremot vet jag inte om det råder konsensus om det i denna sal. Stockholms stad har nämligen en policy som säger att vi inte får investera i företag som tillverkar vapen. Det är en förlegad policy som hindrar oss från att göra investeringar i europeisk försvarsindustri – en industri som behövs om vi ska kunna avskräcka Ryssland och stötta Ukraina.

Därför vill jag fråga: Är ni socialdemokrater beredda att ändra policyn så att Stockholms stad kan investera i europeisk försvarsindustri?

Anförande nr 29

Borgarrådet Ö s t e r b e r g (S): Ordförande! Jag är glad över att vara i ett land där vi har i princip total politisk konsensus om stödet till Ukraina och att vi ser till att Ukraina har motståndskraft så att seger kan uppnås.

Jag var den första riksdagsledamoten som var i Butja, Borodjanka, Irpin och Makariv. Den ryska armén slår inte bara mot hus och människor. På vartenda torg där det fanns statyer av exempelvis Taras Sjevtjenko, en av Ukrainas nationalpoeter, hade man förstört dem. Det är alltså även ett krig där man försöker utrota den ukrainska kulturen. Det är därför det är så viktigt att vi stöttar Ukraina på de sätt vi kan.

Ni moderater brinner verkligen för frågan om försvarsindustrin, Christofer Fjellner, och det känns som att det är länge sedan ni tyckte att försvarsmakten var ett särintresse. Den här veckan har även vi kunnat se hur utrikesministern har tagit ett personligt ansvar för att investera i vapen och försvarsindustri. Jag uppskattar verkligen att ni kommer med initiativ om hur vi kan stötta Ukraina mer, för vi har ett allvarligt säkerhetspolitiskt läge som har försämrats den senaste veckan. Därför måste vi se till att EU står starkt så att vi kan göra mer för Ukraina.

Det är dock inte brist på kapital till vapenindustrin som hindrar stöd till Ukraina. Det finns många andra sätt att stödja Ukraina utöver att investera i en vapenindustri som redan har gott om kapital. Aktiekursen för Saab har till exempel gått upp med 57 procent sedan årsskiftet.

Yttranden 2025-03-10

Sedan vet jag inte riktigt om det är Stockholms uppgift att lösa försvarsfrågan med stockholmarnas pensionspengar. Det är nationella partiernas ansvar att komma överens om en långsiktig finansiering av försvaret. Men jag ska inte säga vare sig det ena eller det andra. Ni har ju lämnat in både en motion och en skrivelse, och så har ni denna enkla fråga här i dag. Frågan kommer alltså att bli väl beredd, och sedan får vi se om vi ska luckra upp den policy som även ditt eget parti har stått bakom.

Anförande nr 30

Borgarrådet Fjellner (M): Jag tycker precis som Anders Österberg att det är fint att vi är eniga om att stötta Ukraina, men det är en sak att göra det i högtidstalen och en annan att göra det genom att bygga den kapacitet som behövs för att skapa de vapen som vi vet att Ukraina behöver, särskilt i en tid då man inte kan lita på USA.

Att vi gör detta och bidrar till det i Stockholm är för mig inte bara en fråga om att förvalta stockholmarnas pengar utan också en fråga om moral och principer. Jag tycker att det oansvarigt att i det läge som Europa och Sverige befinner sig i säga: ”Vi vill inte vara med. Vi ska inte låta stockholmarnas pengar bidra till att rusta försvarskapaciteten och rusta Europa.”

Jag är bekymrad över att Anders Österberg ger ett så undvikande svar. Frågan borde vara väldigt enkel – ja eller nej? Tycker ni att vi även framgent ska utesluta investeringar i försvarsindustri – i försvarskapacitet för Sverige och Europa – ja eller nej?

Anförande nr 31

Borgarrådet Österberg (S): Vi ska självfallet respektera de demokratiska processer vi har. Vi har fått en skrivelse, och en motion har lämnats in. Dessa ska beredas enligt de demokratiska traditioner och institutioner som vi har och som vi ska följa även här i fullmäktige. Låt oss därför invänta processen och sedan återkomma.

Jag välkomnar den kritik som Fjellner har mot USA. Det är välkommet att vi kan se vad det är för styre i USA och även enas om att det inte är ett styre som är progressivt eller bra för världsordningen. Vi som stad ska stötta Ukraina, och vi ska göra det på ett sätt som marknaden inte alltid gör. Det är därför vi nu till exempel, för tredje året i rad, arrangerar sommarläger för ukrainska barn från Kiev för att de ska kunna få en frist från kriget och för att stödja deras återhämtning och motståndskraft.

Vi stöder ukrainska flyktingar med till exempel boende, arbetsmarknadsinsatser och utbildning. Staden har även bidragit med material och utrustning till Ukraina där så är möjligt. Vi följer EU:s sanktioner mot Ryssland och har infört restriktioner för ryska medborgare i företag och offentliga upphandlingar.

Yttranden 2025-03-10

Anförande nr 32

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Ord, ord, ord – det finns ingenting som demokratiskt hindrar Socialdemokraterna eller styret från att säga: ”Vi håller med. Vi tycker att det är en förlegad idé att Stockholms stad ska utesluta att de upp till 6 miljarder kronor som staden investerar varje år ska bidra till att stärka försvaret av freden och friheten i Stockholm och i Sverige.”

Förbudet mot investering i försvarsindustrin borde givetvis aldrig ha tagits, och vi borde ha rivit upp det redan under den förra mandatperioden. Vi kan slå varandra i huvudet om vem som satsade mest på försvaret under den mandatperioden, men det hjälper ju inte här och nu. Här och nu är det enda vi vet att Anders Österberg och Socialdemokraterna inte – åtminstone inte nu – vill riva upp den förlegade idén att Stockholms stad ska utesluta investeringar i just försvarsindustri. För mig är detta inte bara oförsvarligt utan rent av omoraliskt.

Anförande nr 33

Borgarrådet Ö s t e r b e r g (S): Ord är viktiga inom politiken. Det handlar om vad man signalerar. Det är välkommet att Fjellner och Moderaterna inte längre tycker att försvaret är ett särintresse. Jag tycker också att det är välkommet med den nödvändiga kritiken av USA. Det är bra med förflyttningar i ord.

Hela Europa måste rusta upp militärt, och det måste ske i ett rasande tempo. Därför vill vi i Socialdemokraterna öka möjligheten för EU:s medlemsländer att ta upp lån via EU för att rusta sitt försvar så att även länder med svaga statsfinanser kan göra sin del av jobbet. Vi har även öppnat upp för exempelvis en beredskapsskatt för att kunna vara med och bidra till försvarsfinansieringen, vilket behövs, men det är framför allt en nationell fråga.

Nu tar vi era förslag och bereder dem i den ordning som de ska beredas, och så återkommer vi när beredningen är klar.

Fråga nr 2. Får vanliga barnfamiljer ha bil i Miljöpartiets Stockholm?

Anförande nr 34

G a b r i e l K r o o n (SD): Miljöpartiet har haft ansvar för trafikpolitiken ända sedan 2014, först i socialdemokratiskt styre, sedan i alliansstyre och nu återigen i socialdemokratiskt styre.

Vi vet att trafiksituationen har blivit mycket sämre i Stockholms stad sedan 2014. Man har byggt bort över 5 000 parkeringsplatser över tid, och under den här mandatperioden, Lars Strömgren, har ni gått fram med flera reformer som har slagit hårt mot de människor som bor i Stockholms stad och som behöver åka bil. Det är allt från bortbyggnation av p-platser och ökade p-avgifter till att inte bygga nya p-platser när ni nu förtätar Stockholm, särskilt utanför tullarna.

Yttranden 2025-03-10

Bilen är viktig inte bara för hantverkare utan även för vanliga barnfamiljer, som kanske bor i Älvsjö, Årsta eller Enskede. Min fråga till dig är: Ska barnfamiljer i ditt Stockholm kunna få ha en bil?

Anförande nr 35

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Tack för frågan, Gabriel Kroon! Stockholm är en stad där människor ska kunna ta sig fram enkelt, oavsett om de går, cyklar, åker kollektivt eller kör bil. Svaret på din fråga är ja, barnfamiljer ska kunna ha bil.

Man kan titta på hur barnfamiljer rör sig i Stockholm, och där visar forskningen att barn till föräldrar med högre inkomster ofta blir skjutsade med bil, medan barn till låginkomsttagare eller lågutbildade föräldrar i högre grad går, cyklar eller åker kollektivt. Detta är en viktig poäng. Det är inte främst de ekonomiskt svaga hushållen som är beroende av bil i Stockholm, utan det är de hushåll som har mer resurser. Samtidigt ser vi att barn som rör sig aktivt mår bättre, lever längre och har lägre risk för sjukdomar, fetma och hjärt- och kärlsjukdomar.

Det är relativt sett fortfarande väldigt billigt att parkera i stora delar av staden, och många delar har inte parkeringsavgift alls. Utanför tullarna kostar boendeparkering mellan 300 och 500 kronor i månaden, vilket är betydligt mindre än vad exempelvis ett SL-kort kostar. När det gäller de som verkligen behöver köra bil säger plan- och bygglagen att det är den som bygger, alltså fastighetsägaren eller exploatören, som har uppdraget att säkerställa parkering för de boende.

Vi vill göra det möjligt för alla stockholmare att ta sig fram. Vi vill också uppmuntra fler att röra sig till fots eller med cykel till skolan och till fritidsaktiviteter. Vi vill skapa en stad som inte är otrygg för barn eller har dålig luft som försämrar deras hälsa. Det är därför vi satsar på säkra skolvägar, renare luft och bättre alternativ för alla som inte måste köra bil.

Stockholm ska vara en stad där barnfamiljer trivs, inte en stad där de behöver sitta i bilkö och tvingas andas in dålig luft.

Anförande nr 36

G a b r i e l K r o o n (SD): Lars! Vi måste skilja mellan Södermalm, där du själv bor och där människor, liksom dig, har fem minuter till kollektivtrafiken, träningarna och mataffärerna, och områden utanför Stockholms innerstadstullar.

Vi har människor som bor i Farsta, Enskede, Bromma och Hässelby, där bilen är ett viktigt fundament. Det handlar om att få ihop livspusslet, att kunna åka och hämta barnet på förskolan, att kunna hämta det andra barnet på grundskolan, att hinna med att handla i mataffären, att ta barnet till träningen och att sedan komma hem. Det är inte rimligt att tro att man kan cykla i de lägena.

Yttranden 2025-03-10

Du anför att bilen är kopplad till en hög inkomst, men så har det tyvärr blivit för att ni har beskattat bilismen på alla håll, både tidigare i regeringsställning och numera med olika p-avgifter, ökade p-taxor, miljönormer och så vidare. Självklart blir det tyvärr så att människor helt enkelt får ställa bort bilen därför det blir för dyrt.

Anförande nr 37

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Frågeställaren tillskriver mig att jag inte har koll på Stockholms geografi och hur resandet ser ut i hela staden eftersom jag bor på Södermalm. Det stämmer förvisso, men du verkar inte heller ha koll på det, Gabriel Kroon, för de stadsdelar du räknar upp, Farsta och så vidare, har inga parkeringsavgifter. Det är alltså inte parkeringsavgifterna som avgör huruvida familjerna där har bil eller inte.

Stockholm är i många avseenden en gles stad som är uppbyggd kring kollektivtrafiken och centrerad kring olika noder. För att trafiken ska fungera behöver vi göra vad vi kan för att så många som möjligt ska välja alternativ till bilen. Det är en utrymmesfråga.

Sedan vill vi uppmuntra barn och unga till vardagsmotion, och en bra sak är att gå eller cykla till skolan. Nu är det många föräldrar som inte vågar släppa iväg sina barn på grund av andra, bilkörande föräldrar.

Anförande nr 38

G a b r i e l K r o o n (SD): Det är uppenbart att ni är bilfientliga, Lars. Tidigare har ni försökt påskina att ni vill justera biltrafiken och prioritera dem som verkligen behöver ta sig fram med bil, men det blir allt mer tydligt att det egentligen handlar om att helt sätta stopp för bilismen och att främja gång och cykel. Det är såklart en utopisk och fin vision som jag också hade ställt mig bakom om den vore realistisk. Men det kan inte anses vara realistiskt att behöva ta cykeln för till exempel en mamma som ska hämta barn på två olika ställen, handla på ett tredje ställe och åka till ett fjärde och femte ställe när det ska skjutas till träningarna.

Vi har inte sådana cyklar, och vi har inte ett sådant klimat i Sverige. Då tycker jag att det är beklagligt att ni från ert håll, inte minst i det ärende som kommer senare under dagen, gör allt för att försvåra för bilismen och bilisterna. Självfallet måste man försöka cykla eller gå i den mån det går, men att ni så aktivt bekämpar bilismen och framför allt slår mot barnfamiljer är beklagligt.

Anförande nr 39

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Det är i dag de mest resursstarka hushållen som oftast använder bil för att skjutsa sina barn. Det handlar inte om behov i alla lägen utan om resurser, för vi vet att barn i låginkomstfamiljer går, cyklar eller tar bussen till skolan och fritidsaktiviteter. Vi behöver skapa möjlighet för dem som inte har bil eller

Yttranden 2025-03-10

som väljer bort bilen att inte utsättas för luftföroreningar i alldeles för stor utsträckning eller hamna i trafikosäkra miljöer.

Ett argument när man frågar föräldrar varför de skjutsar sina barn i bil till skolan är ofta att de tycker att trafikmiljön runt skolorna är för farlig. De vågar alltså inte släppa iväg sina barn. Det blir en negativ spiral. Om vi kan bryta den genom att uppmuntra alla som har möjlighet att inte köra bil och om föräldrarna vågar släppa iväg sina barn till fots eller på cykel får vi en stad som är bättre och hälsosammare för alla.

Fråga nr 3. Samspel i förskolan och skärmar för små barn

Anförande nr 40

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Folkhälsomyndigheten och WHO har kommit med rekommendationer om skärmtid för små barn. I rekommendationerna står det att barn under två år inte ska ha någon skärmtid alls. För barn mellan två och fem år är det en timme per dygn som rekommenderas.

Med tanke på att de flesta hem förmodligen använder upp den där timmen per dygn för de lite äldre barnen i förskolan innebär det i praktiken att det inte finns någon tid kvar för förskolorna att använda sig av, utan de behöver i stället fokusera på samspel och rörelse.

Jag undrar därför: Hur ser borgarrådet på vikten av att rekommendationerna om skärmtid implementeras också i stadens förskolor?

Anförande nr 41

Borgarrådet Mattsson (V): Ordförande! Tack, Jan, för frågan! Om det är något som förskolorna arbetar med varje dag är det samspel och relationer, både i barngrupp och mellan pedagoger, mellan pedagoger och barn och så vidare. Det tycker jag genomsyrar hela arbetet i förskolan. Det handlar jättemycket om relationsarbete och samspel där, vilket är jätteviktigt. Det handlar inte bara om att barnen ska vara förberedda för skolstarten när det gäller språkutveckling och de delarna, utan det handlar även om destruktiva normer, beteenden och sådant som kan etablera sig i förskolan. Därför är samspelet jätteviktigt.

Det grundläggande som vi som politiker måste utgå från är att se till att förskolan har tid och möjlighet att göra det viktiga arbetet. Där tänker jag på finansieringen, på hur stora barngrupperna är och på att vi ska jobba med personaltätheten och också se till att vi har utbildad personal. Men nog sagt om det.

När det gäller användandet av skärmtid har jag inte bilden att man sätter barnen framför Babblarna i förskolan. Det ska man såklart inte göra, utan det handlar mer om användande av digitala verktyg. De programmerar en robot. De projicerar upp en

Yttranden 2025-03-10

insekt på en storbildsskärm för att kolla hur den ser ut. Ibland använder man också skärmen när man har dans och gymna, då det uppmanas mycket till rörelse inomhus.

Jag vänder mig alltså lite emot att det skulle handla om passiv skärmtid. Det som det handlar om är att lära barn att använda digitala verktyg, inte passivt konsumera. Det gissar jag är vanligare i hemmet, så den delen får man med sig därifrån. På så vis kan förskolan bidra.

Anförande nr 42

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Problemet är bara att WHO och Folkhälsomyndigheten inte särskiljer den passiva konsumtionen, utan de tittar på den totala skärmtiden. Problemet är att ju mer man så att säga lockar in barnen i skärmarnas värld, desto större blir förmodligen kraven på att få använda skärmarna hemma, inte minst om förskolan själv stimulerar till detta.

Den tid som barnen är i förskolan är begränsad. Vi hör från många förskolor att de upplever att många barn kommer med samspelssvårigheter som de inte hade tidigare. Min fråga blir därför: Ser borgarrådet ingen motsättning över huvud taget mellan användandet av digitala verktyg och att jobba med en pedagogik för samspel?

Anförande nr 43

Borgarrådet M a t t s s o n (V): Nej, jag har diskuterat dessa frågor jättemycket när jag har varit ute och besökt olika förskoleverksamheter runt om i staden och även i andra kommuner, och det är väldigt utbrett att vi jobbar med digitala verktyg, inte med skärmtid. Man ska inte sätta barn framför en skärm och låta dem passivt konsumera. Om detta förekommer på vissa ställen är det för att många är sjuka och så vidare, men det är inte det jag pratar om. Jag pratar om användandet av digitala verktyg och att barnen tidigt lär sig att en padda inte bara är något man använder för att kolla på Youtube utan något som används pedagogiskt. Det är viktigt att skilja på de sakerna.

Jag skulle vilja fråga dig något, Jan. En viktig grej är de barn med särskilda behov och de barn med annat modersmål än svenska som använder till exempel en Ipad. Jag besökte en förskola med många barn från till exempel Ukraina. Det var det sättet som de kunde kommunicera med pedagogerna på. Man jobbade med bockarna Bruse på deras språk och på vårt språk, och sedan uppmanades föräldrarna att använda samma app hemma. Det var jätteviktigt för språkutvecklingen.

Anförande nr 44

Borgarrådet J ö n s s o n (L): Nu har vi ju haft både barn och vuxna som har kommit till vårt land och lärt sig svenska alldeles utmärkt långt innan vi hade skärmar. Under majoriteten av den tid vi har haft invandring till Sverige har vi faktiskt inte haft skärmar, så det är klart att det går alldeles utmärkt att jobba språkutvecklande utan dem. Faktum är att samspel är den viktigaste delen för att utveckla sitt språk.

Yttranden 2025-03-10

Jag tycker att det är lite konstigt att förskoleborgarrådet inte verkar se riktlinjerna och rekommendationerna från Folkhälsomyndigheten och WHO som något som man bör lägga större vikt vid, inte bara beakta. Techjättarna har trots allt haft ett stort inflytande över att vi har fått så mycket skärmar i våra verksamheter. Är inte detta något som vi och inte minst vänsterpartister snarare borde bekämpa?

Anförande nr 45

Borgarrådet **M a t t s s o n** (V): Om vi vill jobba med att minska barns skärmtid i enlighet med rekommendationerna är det jätteviktigt att samverka med hemmen. Mycket av det passiva skärmtittandet och så vidare sker ju framför allt där. Då är frågan: Ska vi bara på grund av detta ta bort barns möjligheter att utforska den där insekten på ett spännande sätt samtidigt som man självfallet samspekar, pratar om vad man ser och så vidare?

Detta är en bred samhällsfråga som jag tycker att förskolor självfallet ska jobba med, men man ska inte glömma bort det ansvar som man har hemma som förälder. Den absoluta majoriteten av skärmtiden får barnen inte i förskolan utan i hemmet.

Vi ska självfallet beakta det här, och det gör man i våra förskolor. De är otroligt mycket ute och gör olika projekt och så vidare. Jag tycker inte att skärmarna håller på att ta över förskolan på det sätt som ni vill få det att låta, Jan.

Fråga nr 4. Nyföretagarrådgivning i Stockholms stad

Anförande nr 46

C l a e s N y b e r g (C): Ordförande! I budgetdebatten i november debatterade vi vänstermajoritetens förslag att enbart på ideologisk grund släcka ned stadens nyföretagarrådgivning och överföra den i en helt ny form till arbetsmarknadsnämnden. Då, Emilia, kunde ni inte svara på när och hur förändringen skulle ske.

Nu ser vi resultatet. Rådgivningen stängde vid årsskiftet, och ingen ny finns på plats. Inte heller finns det någon tidsplan eller beskrivning av hur den kommer att genomföras, i vilken omfattning, med vilka rådgivare eller med vilken kvalitet och inriktning. Inte heller har vi kunnat få fram om någon riskanalys har gjorts. Som enda kommun i länet tillhandahåller nu staden inte nyföretagarrådgivning, vilket är särskilt allvarligt i nuvarande konjunktur, när vi vet att små företag är avgörande för fler nya jobb.

Nu har snart ett helt kvartal passerat utan tillgång till nyföretagarrådgivning och utan en konkret plan. Frågan till vänstermajoriteten är därför: När kommer företagarrådgivningen i dess nuvarande form att vara tillgänglig i någon omfattning, och när har den nått samma kapacitet, kvalitet och kompetens som fanns före årsskiftet?

Yttranden 2025-03-10

Anförande nr 47

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Tack, Claes Nyberg, för frågan! Det är självfallet centralt att stadens arbete med att främja nyföretagande och entreprenörskap stärks och fortsätter att växa, inte minst – som sagt – i den utmanande konjunktur som vi befinner oss i nu. Detta ställer krav på att vi lämnar den naiva inställning vi har haft till fri privatisering och fria kundvalsmodeller, där vi inte har kunnat följa upp vilka effekter vi fått av den rådgivning som givits. Vi kan exempelvis inte följa upp vilka som startar ett företag efter rådgivningen.

Vi vet att alla leverantörer inte har fungerat optimalt. Den tid vi har haft med helt naiv privatisering är över. Det har vi varit tydliga med. Vi ska ha demokratisk kontroll, kostnadskontroll och ordning och reda när det gäller stockholmarnas skattemedel. Det stämmer att vi i och med detta avskaffade den kundvalsmodell som fanns tidigare, med uppemot 40 olika leverantörer. Där kunde vi som sagt inte alls följa effekterna av den rådgivning som gavs.

Vi kommer att återkomma på korrekt sätt med ett ärende i arbetsmarknadsnämnden om fortsättningen för detta. Inriktningen är att även framöver ha upphandlade rådgivningsaktörer för nyföretagarrådgivningen men i en mer kontrollerad form där vi kan följa effekterna av användningen av stockholmarnas skattemedel så att vi ser att vi får de effekter som vi har utlovat och som vi hoppas på för de människor som träffar rådgivarna.

Jag kan hålla med om att det hade varit ännu bättre om det redan var på plats, men vi kommer att återkomma i nämnden i korrekt ordning.

Anförande nr 48

C l a e s N y b e r g (C): Det är klart att man kan flytta över verksamheten så att den sker inom ramen för arbetsmarknadsnämnden. Det ifrågasatte vi inte heller, utan det vi ifrågasatte var att det gjordes utan någon egentlig analys.

När vi tittar på de utvärderingar som gjorts ser vi att alla mål som satts upp har nåtts. Om man hade velat justera målen och uppföljningen tror jag att det hade varit fullt möjligt. När jag har frågat runt i kranskommuner om till exempel Nyföretagarcentrum, som är en av leverantörerna, har jag fått svaret att det inte varit något problem alls att få fram fakta från dem. Men staden har faktiskt inte ställt frågor på ett sätt som gjort det möjligt för dem att svara, och man ställde inte de kraven från början. Det hade man kunnat justera, men att bara flytta över det till arbetsmarknadsnämnden utan att ens ha någon övergångsperiod menar jag är helt oansvarigt.

Ni har fortfarande inte svarat på frågan, Emilia, och nu har det gått ett kvartal. När våra medborgare står på Bazaren, vår egen arbetsmarknadsmässa, och frågar om företagarrådgivning får de nej – ett konkret nej. Staden ger inget stöd. Det beskedet får de rakt i ansiktet.

När kommer det att bli gjort, och var är riskanalysen?

Yttranden 2025-03-10

Anförande nr 49

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Tanken med att flytta över verksamheten till arbetsmarknadsförvaltningen var knyta den närmare vår arbetsmarknadspolitik. Det är främst en statlig fråga att ha en aktiv arbetsmarknadspolitik, men i staden har vi ett brett arbete för att fylla det glapp som finns. Där stöttar vi inte minst unga stockholmare men också stockholmare med försörjningsstöd i att komma närmare arbetsmarknaden, med fokus på grön omställning, bristyrken och socialt företagande.

Du nämnde, Claes Nyberg, en av de aktörer som har funnits för företagarrådgivning. Det stämmer att det, om man har en dialog med var och en, är många som kan ge återkoppling, men det är inte så det har sett ut. Det har varit en fri kundvalsmodell med 40 olika aktörer där man inte har haft regelmässig uppföljning. Av GDPR-skäl och andra anledningar har den kontrollen helt enkelt inte funnits.

Det är självklart för oss att vi måste kontrollera att skattepengarna – stockholmarnas pengar – används som de ska.

Anförande nr 50

C l a e s N y b e r g (C): Jag menar att ni blir svaret skyldiga, Emilia. Vad i de uppsatta målen menar ni inte har uppfyllts? Jag har inte kunnat se detta i någon av de skriftliga utvärderingarna, och vi fick heller inga svar när vi ställde frågor på SBR:s styrelsemöte senast. Det var också anmärkningsvärt att majoriteten, när ärendet togs upp, ställde in det anslutande möte där detta hade kunnat diskuteras, därför att det inte fanns något att diskutera. Detta i sig kan man tolka som en tydlig signal om att man inte ville att frågan skulle diskuteras. Så är det fortfarande.

Ni har alltså ingen uppfattning om tid, omfattning, hur det ska ske eller vilka kvalitetskrav ni kommer att ställa. Ni har heller ingen konkret bild av vilken del av måluppfyllelsen som inte har skötts. Om vi tittar på den enda uppföljning som gjorts ser vi att man har överträffat målen för vilka målgrupper som var tänkta att nås och för antal besök. Jag håller med om att antal besök är ett trubbigt mått, men ändå. Jag ställer frågan igen. Var är era åtgärder?

Anförande nr 51

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Precis, antalet besök är ett väldigt trubbigt mått när hela incitamentet är just själva besöket.

Det vi strävar efter är såklart att de människor som vänder sig till företagarrådgivningen för att få hjälp att starta företag ska komma i mål och få möjlighet att starta sitt företag och förverkliga sin idé. Den effekten har vi inte alls kunnat följa, utan vi har haft ett helt fritt kundval med över 40 olika leverantörer och där vi faktiskt inte har kunnat mäta att våra skattemedel får den effekt som de var tänkta att få. Detta vill vi råda bot på.

Yttranden 2025-03-10

Som jag inledde med att säga är tiden med den fullständigt naiva privatiseringsiver som vi har haft över. Det är ordning och reda och kontroll över skattepengarna som gäller. Vi kommer att återkomma med ett ärende till arbetsmarknadsnämnden om exakt hur utformningen ska se ut i framtiden.

Det är självfallet jätteviktigt för stockholmarna att funktionen finns och att man kan få råd och stöd om hur man kan skapa nya företag och förverkliga sina entreprenöriella idéer.

Fråga nr 5. Ekonomin i stadens hemtjänst

Anförande nr 52

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag vill fråga vad som egentligen håller på att hända med stadens hemtjänst och omsorgen om våra äldre. I samtliga tre budgetar har det här styret lagt förbluffande låga anslag till hemtjänsten, och i samtliga tre budgetar har vi kristdemokrater påpekat detta. Nu ser vi resultatet av styrets budgetar.

Jag vill börja med lite statistik. Bromma hemtjänst gick med 14,4 miljoner i underskott. Enskede-Årsta-Vantörs hemtjänst gick med 8,3 miljoner i underskott. Norra innerstadens hemtjänst gick med 15,5 miljoner i underskott. Hässelby-Vällingbys hemtjänst har inte bara gått med underskott, utan personalen – i vår egen hemtjänst – har också larmat om att chefer stryker rapporterad övertid, att det fuskas med tider hos äldre och att man glömmer att betala ut löner.

När, Torun Boucher, ska ni inse att vi inte kan ha verksamheter som går med underskott om vi vill slå vakt om en värdig vård för våra äldre? När får hemtjänsten mer pengar?

Anförande nr 53

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande! Tack, Nike Örbrink, för din fråga! Vi har diskuterat lite grann tidigare här i talarstolen. Ni säger att ni satsar på hemtjänsten i er budget, vilket ni gör, men satsningen sker på bekostnad av utbildning, förskola och kultur. Allvarligt talat – hur viktig är inte kulturen inom äldreomsorgen, och hur viktig är inte utbildningen för personalförsörjningen?

Dessutom mer eller mindre tömmer ni centrala medelsreserven. Detta är inte unikt för Kristdemokraterna, utan det är ett genomgående drag hos oppositionen. Det har faktiskt chockerat mig hur ni gynnar de nämnder där ni själva har vice ordförandeposter och helt radikalt tömmer de andra delarna av budgeten. Det är inte seriöst. En budget är en helhet, inte lösryckta delar.

De senaste åren har som bekant präglats av ekonomiska utmaningar, men vi har ändå säkerställt att uppräkningsarna i hemtjänsten fortfarande ligger på plus, trots att vi också

Yttranden 2025-03-10

har sett till att alla andra verksamheter i staden har fått uppräknings. Vi har räknat upp samtliga budgetar i staden.

Pris- och lönerkompensation beräknas utifrån prisförändringar för arbetskraft under innevarande år, det är då budgeten beslutades. Enligt SKR:s prognos för 2025 ligger siffran på 0 procent, vilket skulle ha skapat stora utmaningar för hemtjänsten. Därför har vi från politiskt håll valt att göra en uppräkning ändå i årets budget, dock inte på bekostnad av all annan verksamhet i Stockholms stad.

Jag återkommer i nästa inlägg.

Anförande nr 54

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag kan börja med att säga att vi har en särskild satsning på kultur för äldre just för att kultur är viktigt för dem.

Angående centrala medelsreserven har jag sagt det flera gånger, men jag kan säga det en gång till: Det vi drar ned på är kommunikation och pr – sådant som ligger väldigt långt från kommunens kärnuppgifter. Jag har inget problem med att säga nej till saker som inte ligger inom kommunens kärnuppgifter för att kunna säga ja till det som är kommunens kärnuppgifter. I det här fallet är det omsorgen om våra äldre och hemtjänsten.

Jag har hört styret nämna SKR:s prognoser även tidigare. Det finns en viktig anledning till att man inte använder SKR:s prognoser när det kommer till just vård och omsorg, och det är att de skiljer sig mycket åt när det gäller vård och omsorg. Då följer man OPI, som säger att kostnaderna har ökat med 14 procent, men ni har höjt anslagen med ungefär 6 procent. Och nu ser vi resultatet: Flera hemtjänster i vår egen regi går med underskott och betalar inte ens ut löner. Vad är er lösning?

Anförande nr 55

Borgarrådet B o u c h e r (V): Det är skillnad mellan privata verksamheter och verksamheter i egen regi. När det gäller det du säger är det många som går med överskott i äldreomsorgen totalt sett. Stadsdelarna omdisponerar, och det gör faktiskt även de privata verksamheter som är tillräckligt stora för att kunna göra det.

Just nu ser vi inga privata verksamheter som säger upp sina avtal på grund av ekonomin, än så länge, vilket skulle kunna vara en signal. Vi däremot säger upp avtal gentemot privata verksamheter därför att flera av dem återkommande och på ett chockerande vis missköter sina verksamheter. Det handlar om brister i arbetsrättsliga villkor och omsorgens kvalitet. Under de år jag har varit äldreborgarråd har bolagen till exempel saknat anställningsavtal.

Yttranden 2025-03-10

Anförande nr 56

N i k e Ö r b r i n k (KD): Jag kan absolut ha en diskussion med äldreborgarrådet vid tillfälle om de privata utförarna och hur de kommer att få det väldigt tufft, inte minst på grund av de ökade krav som ni ställer på dem, Torun, och som inte matchas med ökade resurser. 40 procent av stadens äldre med hemtjänst har inte en utförare i privat regi, utan de har hemtjänst i vår regi.

Vår egen hemtjänst går med underskott och har det jättesvårt. Inte nog med att de har det svårt därför att era höjningar av anslagen är väldigt små, utan de har det svårt också för att ni ställer tuffare krav. Flera stadsdelar larmar nu om att man inte ser hur man ska kunna få ekonomin att gå ihop. Kommer det mer pengar? Vad gör ni för vår egen hemtjänst, som vi driver i egen regi, och för att de äldre som vi har ansvar för inte ska få en sämre omsorg nu när hemtjänsten, som ett resultat av er budget, går med underskott?

Anförande nr 57

Borgarrådet B o u c h e r (V): Vi har lite olika bild, men jag är ute och träffar stadsdelarna regelbundet och förhör mig om hur det går och så vidare.

Det verkar inte vara de ökade kraven som är de stora ekonomiska utmaningarna, även om det självfallet finns stora ekonomiska utmaningar just nu. Det beror bland annat på att våra statsbidrag inte alls har höjts av den sittande regeringen på det sätt som de borde ha höjts. Stockholms stad, precis som alla andra kommuner och även regioner, har fått pussla ganska mycket med ekonomin.

Med detta sagt har vi ändå stärkt ekonomin. Vi har sett till att hela staden – alla verksamheter – har fått ökade resurser under mandatperioden. Jag vet att stadsdelarna arbetar hårt och att de går runt just nu, även när det gäller äldreomsorgen. Jag pratar med dem ofta, och det finns några stadsdelar som har en mer prekär situation än andra.

Fråga nr 6. Barn i behov av särskilt stöd

Anförande nr 58

Borgarrådet H e d i n (M): Ordförande! Alla barn i vår stad har rätt till en likvärdig utbildning, men för barn i behov av särskilt stöd sker allvarliga neddragningar i förskolor i Stockholm. Förskolerektorer vittnar om att de inte längre får tilläggsbelopp för barn som de tidigare har fått medel för. Samtidigt gjorde förskolenämnden ett överskott om 27 miljoner kronor förra året just under budgetposten för förskolebarn med särskilda behov i fristående förskolor. Att pengar som borde ha gått till barn i behov av särskilt stöd läggs på hög drabbar inte bara det enskilda barnet utan också pedagoger, som inte får kollegor, och andra barn i gruppen.

Min fråga är: Varför rasar stödet till barn i behov av särskilt stöd under ett vänsterpartistiskt förskoleborgarråd?

Yttranden 2025-03-10

Anförande nr 59

Borgarrådet M a t t s o n (V): Förskolan har politiskt varit en undanskymd skolform här i staden under väldigt många år. Därför tog vi initiativ till att starta en egen förskolenämnd och en egen förskoleförvaltning efter valet, vilket ni för övrigt var emot, Andréa.

En av de stora frågor som vi har jobbat med och som vi kommer att fortsätta att jobba med är att det behöver bli mer likvärdigt över hela staden för barn i behov av särskilt stöd, både mellan stadsdelar och mellan regiformer.

I Stockholm betalas majoriteten av det särskilda stödet till barn i förskolan genom vårt grundbelopp per barn, som vi betalar ut och som ser olika ut beroende på socioekonomi och var i staden barnet bor. Sedan kan de fristående verksamheterna söka något som kallas tilläggsbelopp hos förskoleförvaltningen.

För våra kommunala förskolor är det stadsdelsnämnderna som sköter detta, och de gör det på olika sätt. Vi har därför satt igång ett stort arbete med att ta fram bland annat gemensamma bedömningsgrunder för barn i behov av särskilt stöd, ett arbete som blir färdigt i år. Där tittar man nu på bland annat tilläggsbeloppen och vad kan det bero på att de har minskat. Det finns inget ekonomiskt hinder, men det kan vara andra delar som vi behöver kolla på. Mig veterligen har heller inte rättspraxis ändrats.

Vi ska självfallet titta vidare på detta, för alla barn ska få det stöd som de har rätt till. Det är dock svårt att följa när det gäller vår kommunala regi. Det är därför vi tar fram programmet för barnhälsa, som handlar mycket om barn med särskilda behov och utsatta barn, för att få till stånd ett likvärdigt stöd för de barn som bäst behöver det i förskolan, i hela staden. Denna typ av helhetsgrepp har aldrig tagits förut i Stockholm, och mig veterligen har Moderaterna aldrig någonsin tagit något initiativ när det gäller barn i behov av särskilt stöd i förskolan.

Anförande nr 60

Borgarrådet H e d i n (M): I medierna har vi kunnat se att förskoleborgarrådet säger att det behövs en närmare analys av frågan. Vi ser i förskolenämnden att man pratar om att en processutveckling bör göras, men vi hittar inte att förskoleborgarrådet har lagt ett skarpt uppdrag. Jag undrar därför om det har gjorts.

Det här gäller stöd till fristående förskolor, som hanteras på ett sätt, medan våra kommunala förskolor hanteras på ett annat sätt. Givet förskoleborgarrådets annars så höga tonläge när det gäller fristående verksamheter ligger det nära till hands att tro att neddragningarna för de barn som har det allra tuffast beror på att förskoleborgarrådet tycker att deras föräldrar har valt fel verksamheter. Kan det vara så?

Anförande nr 61

Borgarrådet M a t t s o n (V): Ordförande! Förskoleborgarrådet skulle alltså gå in i enskilda beslut och ren myndighetsutövning som sker på tjänstemannanivå och säga:

Yttranden 2025-03-10

”Det här barnet med särskilda behov ska inte få stöd därför att förskolan drivs av Pyslingen.” Jag tar väldigt illa vid mig när du står och säger så, Andréa. Så är det verkligen inte. Tvärtom har vi höjt budgeten rejält för barn i behov av särskilt stöd. Det ser man också eftersom där finns ett kraftigt överskott, så det har absolut inte med ekonomi att göra.

När det gäller frågan om vi har lagt något skarpt uppdrag finns det något som heter verksamhetsplan, som alla nämnder antar i början av året. Där kan man läsa mer om de uppdrag som finns när det gäller barn i behov av särskilt stöd. Man kan också läsa om uppdrag att ta fram gemensamma bedömningsgrunder och också öka samverkan i regionen, vilket är väldigt prioriterat när det gäller de yngsta barnen.

Anförande nr 62

Borgarrådet H e d i n (M): Ingenting har förändrats, säger skolborgarrådet, men jag tror att vi alla kan höra det höga tonläget från förskoleborgarrådet vid varje inspektion och varje fråga som handlar om fristående verksamheter i vår stad.

Vi ser svart på vitt att andelen beviljade ansökningar för barn i behov av särskilt stöd har sjunkit med över 20 procentenheter sedan Vänsterpartiet fick ansvar för förskolefrågorna. Även om det inte har skett några förändringar på papperet, som förskoleborgarrådet säger, talar alltså siffrorna sitt tydliga språk. Barnen får inte längre det stöd de behöver, och barn som man har fått pengar för tidigare får man inte längre pengar för – samma barn. Ingenting tyder heller på att andelen diagnoser går ned i vår stad, tvärtom.

Anförande nr 63

Borgarrådet M a t t s o n (V): Då kan jag börja med att berätta att bara för att en förskola inte beviljas tilläggsbelopp för extraordinära anpassningar i sin verksamhet betyder inte det att barnen inte får något stöd alls. Det är en otroligt liten del som handlar om tilläggsbeloppen. Det ska vara väldigt omfattande, och det sker en myndighetsutövning i enlighet med lagen när det gäller om det är ett behov som omfattas och så vidare. Det sker, och det har varit samma riktlinjer i många år.

Däremot är det välkommet att vi tittar på detta och ser vad det kan bero på. Är det sämre kvalitet på ansökningarna, eller är det någon form av hårdare bedömning? Det är samma personer som gör bedömningarna; det är det svar som vi har fått.

I förskolan pågår mängder av anpassningar för barn med särskilda behov. Det kan vara specialpedagoger, särskilda avdelningar, särskilda förskolor och så vidare. Om det är någon som tar dessa frågor på allvar och verkligen jobbar med dem så är det vi.

Yttranden 2025-03-10

Fråga nr 7. Byggfusk i stadens entreprenader

Anförande nr 64

A n d e r s E d i n (SD): Ordförande! Under ett antal år har Veidekke gjort ganska djupgående granskningar av flera byggföretag från Östeuropa som har etablerat sig här. Det man kom fram till var att det finns mycket fusk i en del av företagen. Många av bolagen ser väldigt seriösa och bra ut på utsidan. De har hängavtal, ID06, försäkringar hos Fora och så vidare, men problemet är att när man börjar samköra systemen och se över siffrorna visas en helt annan sida.

Min fråga, Jan Valeskog, är: Hur stora upplever ni att problemen med fusk i byggbranschen är i kommunen, och vilka konkreta åtgärder vidtar staden för att motverka fusk av oseriösa aktörer, särskilt när det gäller upphandlingar och projekt där kommunen är beställare?

Anförande nr 65

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Fusk, skattefiffel och andra oegentligheter förekommer en hel del, som vi har diskuterat här många gånger. Vi har hela diskussionen om välfärdsbrottslighet. Om vi tittar specifikt på byggsidan har vi några förvaltningar och bolag som är särskilt berörda då de, som frågeställaren var inne på, upphandlar en hel del vad gäller infrastruktur som vi jobbar med.

Vi jobbar med ett program som heter Rättvist byggande, som har utvecklats tillsammans med bland andra bolagen. Det handlar om följande fyra områden:

Man gör en noggrann kontroll av samtliga underentreprenörer i projekten innan de godkänds för att utföra arbetet. Kontroll görs av både ekonomi och brottslighet men också av om underentreprenörerna har misskött sig på annat sätt. Arbetsplatskontroller görs där samtliga underentreprenörer och all personal undersöks utifrån om de har rätt att vara på arbetsområdet eller inte, och det kontrolleras att alla tillstånd är i sin ordning. I anslutning till arbetsplatskontrollen undersöks om de särskilda arbetsrättsliga villkoren uppfylls av underentreprenörerna. På motsvarande sätt görs naturligtvis en kontroll av huvudentreprenören.

Vi har också begränsat underleverantörskedjorna i entreprenader till maximalt två led för att minska risken för fusk. Staden har också löpande kontakt med Polismyndigheten där vi utbyter information som berör miljörelaterade brott kopplat till framför allt rivningsarbeten och hantering av avfall, där det också finns stora risker för oegentligheter. Detta är alltså en stor och viktig fråga.

Precis som frågeställaren var inne på är också flera av de privata företagen, bland andra Veidekke, mycket aktiva inom detta område, vilket är positivt.

Yttranden 2025-03-10

Anförande nr 66

A n d e r s E d i n (SD): Jag har tillbringat över 30 år i branschen – 35 år, skulle jag tro – och när det gäller att det skulle vara så många positiva och bra granskningar i byggsektorn kan jag säga att jag dagligen ser företag som myglar. De håller på år efter år, och det enda som händer är att de slår ut seriösa företag och växer sig starka i det här systemet.

Det finns uppenbarligen goda möjligheter att jobba så. Byggbranschen har överlag alltid dragit till sig en viss typ av människor. Man har kunnat jobba i branschen ganska effektivt även om man har en något suspekt bakgrund. Jag tycker att det görs för lite, och jag tycker att de granskningar du nämner, Jan, inte riktigt räcker till. Om de hade räckt till hade det inte sett ut som det gör.

Anförande nr 67

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag håller med om att det här är ett stort problem för hela branschen, absolut! Många företag jobbar hårt för att stävja detta.

Däremot finns det inget som säger att vi skulle ha några stora eller allvarliga problem i stadens olika upphandlade entreprenader – inom våra olika berörda förvaltningar och bolag – även om det naturligtvis kan förekomma där också. Det finns exempel på att det har förekommit. Det känner jag väl till, utan att nämna några konkreta exempel.

Det här står högt upp på agendan. Vi har möjligheter från stadens sida att stävja byggfusk i enlighet med principerna i Rättvist byggande, som vi jobbar efter. Men jag kan inte stå här och säga att det är hundra procentigt; så är det tyvärr inte.

Anförande nr 68

A n d e r s E d i n (SD): Det var framför allt därför jag ville ställa frågan, för stora delar av byggmarknaden har problem. Därför undrar jag hur staden ställer sig till det här. Det är många stora företag i dag som inte har egen personal, utan man lejer in folk till många jobb, vilket innebär att man har många underleverantörer, kanske i tre eller fyra led. Om man lejer folk till vissa specifika objekt blir det stört omöjligt att hålla reda på allt.

Det är också en säkerhetsfråga för de människor som jobbar på arbetsplatserna. Du har väl sett de senaste olyckorna, Jan, såsom hissolyckan i Sundbyberg. Det är en av de tragedier som skett, förutom att det nog stjäls en jävla massa pengar.

Anförande nr 69

Borgarrådet V a l e s k o g (S): Jag håller absolut med om problembilden, men jag vill hävda att stadens rutiner gör att vi ändå stävjar mycket av detta. Ett exempel är att vi har begränsat antalet underleverantörer till maximalt två led, för då minskar risken för fusk.

Yttranden 2025-03-10

Byggnads och de fackliga organisationerna har också en viktig roll i detta. Det gäller att frågorna kommer högre upp på den politiska dagordningen, som all typ av välfärdsbrottslighet, som man i någon bemärkelse kan kalla också detta.

Staden gör en hel del, och många av rutinerna fungerar alldeles utmärkt. Men visst, jag tror också att det förekommer enstaka fall som absolut inte är acceptabla. Dem måste vi naturligtvis få bort så fort som möjligt.

Yttranden 2025-03-10

§ 15 Valärenden i kommunfullmäktige 2025

Anförande nr 70

S v a n t e L i n u s s o n (C): Ordförande! Vi vill från Centerpartiets sida nominera Alice Vestlin till ledamot i stiftelsen SHIS Bostäder från och med i dag.

Yttranden 2025-03-10

§ 16 Dam-EM i fotboll 2029 – medverkan som värdstad i de svenska och danska fotbollsförbundens ansökan

Anförande nr 71

Borgarrådet Ö s t e r b e r g (S): Ordförande! Fotboll är Sveriges största idrott och den snabbast växande idrotten bland flickor. Stockholm utgör det största distriktet i landet för fotboll på alla nivåer, från barn och ungdom över motions sport för vuxna och äldre till elitnivån. Det ska vi ta vara på och även utveckla. Sverige har en stolt historia av att vara vägledande inom damfotbollen, och det svenska damlandslaget är ett av världens bästa.

Ett evenemang av den här kalibern inspirerar barn och unga att börja spela fotboll eller satsa på en karriär som elitidrottare. Ett evenemang av denna storlek är positivt för föreningslivet i Stockholm och skulle med säkerhet bidra till ökad aktivitet och rörelse. Jag har faktiskt själv spelat fotboll en gång i tiden, i Kronängs IF. Det är en merit som jag aldrig brukar lyfta fram, för i grunden kommer jag från en familj som mestadels består av simmare. Men alla mina kompisar spelade fotboll, och efter mycket tjat fick jag också prova på. Själv klarade jag av *en* träning. Det regnade, och jag föredrar vatten i flytande form i stället för i droppande form. Jag gick därför ganska raskt tillbaka till simbassängen, men jag beundrar alla de flickor, pojkar och tränare som år ut och in, i regn och rusk, kämpar på. Det är bra för Förenings Sverige, och det är bra för alla de här individerna.

Dam-EM i fotboll är ett av världens största sportevenemang för damer, med 16 deltagande nationer. Vi har två stora arenor, 3 Arena och Strawberry Arena, i Stockholmsregionen, och detta är en nyckel för ansökan från de svenska och danska fotbolls förbunden. Konkurrenten om mästerskapet är stor, med såväl Tyskland och Polen samt Portugal och Italien som övriga intressenter. Uefa fattar beslut om värdskapet i december 2025.

Ansökan om EM i fotboll för damer 2029 görs av de svenska och danska fotbolls förbunden tillsammans. Det är förbunden som är sökande och förhoppningsvis framtida arrangör av mästerskapet. Det här är med största sannolikhet den sista gången under överskådlig tid som de nordiska länderna kan visa intresse för mästerskapet eftersom de efterföljande turneringarna kommer att ha arenakrav som Norden i dagsläget inte kan möta, såvida vi inte tillsammans arbetar för att skapa nya strategier mellan stad och stat för att kunna möta det nya behovet.

Evenemanget skulle kunna användas som plattform för utveckling av frågor som är viktiga för Stockholm: ett starkt och levande föreningsliv, rörelse för barn och unga, jämlikhet och integration. Det kan inspirera fler unga att fortsätta – även om det kommer några droppar regn.

Avslutningsvis vill jag tillägga att stora evenemang är viktiga för Stockholm. Den turismekonomiska effekten av ett fotbolls-EM uppskattas till cirka 800 miljoner

Yttranden 2025-03-10

kronor i 2024 års penningvärde. Evenemanget skulle innebära möjligheter för jobbskapande inom besöks- och evenemangsnäringslivet och är oerhört viktigt för Stockholms näringsliv. Här i min hand har vi symbolen för ett av världens bästa landslag – en landslagströja! Vi hejar på de blågula!

Anförande nr 72

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Liberalerna är positiva till att Stockholm skulle kunna bli en av värdstäderna i den svensk-danska ansökan om att arrangera dam-EM i fotboll 2029. Vi ser det som ett unikt tillfälle att lyfta Stockholm som en modern och jämställd evenemangsstad samtidigt som vi stärker dam- och flickfotbollen lokalt och nationellt.

Men vi har en reservation som jag likväl vill yrka bifall till. Det handlar om att vi anser att man borde tillsätta en extern granskare redan nu för att säkerställa att budgeten hålls och att leveranser genomförs enligt plan. Vi menar också att det är viktigt att en sådan granskare har koll på klimataspekterna i en sådan här satsning. Det handlar om 65 till 75 miljoner kronor. Det är därför viktigt att det råder budgetdisciplin och att projektorganisationen analyserar och rapporterar förändrade förutsättningar som kan påverka stadens kostnader. Vi vet tyvärr erfarenhetsmässigt att staden ibland är lite dålig på att hålla kostnaderna i större projekt. För att det här ska bli en positiv upplevelse och inte något som förföljs av skandalrubriker och kritik menar vi att en tillsättning av en granskare bör ske redan från början.

Min kollega Hanna Wistrand kommer att berätta mer om tankar som vi har om hur evenemanget kan bli en riktigt positiv upplevelse, inte minst för dam- och flickidrotten i Stockholm.

Bifall till vår reservation!

Anförande nr 73

Martín Hansson (MP): Ordförande! Vi är väldigt positiva till EM i fotboll för damer. Som Anders Österberg redan har varit inne på är det här en av världens största sportevenemang för damer, med hela 16 olika deltagande nationer. Tanken är att Stockholm och även Solna med våra befintliga arenor – vi ska såklart inte bygga några nya för detta – skulle kunna bli en av nyckelaktörerna i en eventuell svensk-dansk ansökan från de respektive fotbollsförbunden.

Det ska ändå sägas att konkurrensen om mästerskapet är stor. Såväl Tyskland, Polen och Italien som Portugal är intressenter, så det är långtifrån självklart att de svenska och danska fotbollsförbunden kommer att få det här. Uefa kommer att fatta beslutet om värdskapet i december 2025. Då får vi se, helt enkelt.

Tanken är att det är Stockholms stad som inom regionen kommer att vara den officiella värdstaden. Ett avtal innebär inte att städerna, till exempel Stockholm, övertar arrangörskapet för evenemangen. Det ligger på fotbollsförbunden. Det ansvar vi har

Yttranden 2025-03-10

formellt är att driva fanzonen. Det finns också några saker som vi åtar oss gentemot fotbollsförbunden som jag tycker kan vara värda att nämna. Vi ska såklart vara en värdstad som genomför ett väl utfört arrangemang med ett bra värdskap gentemot både arrangörer och publik. I detta ligger också att vi ska göra vissa anpassningar av träningsanläggningarna för att uppfylla Uefas krav. Det ska anläggas temporärt naturgräs på det som numera heter 3 Arena, och vi ska alltså arrangera fanzonen med tillhörande säkerhetskostnader. Vi ska också genomföra marknadsföring och kommunikation inom staden, och vi ska skapa en projektorganisation för samarbete med arrangörerna.

Evenemanget skulle bli ett av de mest uppmärksammade i Stockholm stad på väldigt länge. Man ska alltid vara försiktig med beräkningar, men de gör ändå gällande att de turismekonomiska effekterna skulle kunna bli uppåt 800 miljoner. Det finns alltså stora pengar i detta. Ett EM bedöms på flera sätt vara ett evenemang som vi i Stockholms stad kan arbeta med och som kan bidra till våra mål om social, klimatmässig och ekonomisk hållbarhet.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 74

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Självklart ska Stockholm räcka upp handen för att axla värdskapet för ett stort evenemang som dam-EM i fotboll. Det är ett evenemang som kommer att skapa många positiva värden för stockholmarna men också för idrotten och fotbollen. I Stockholm ska alla barn och unga som vill lira fotboll också kunna göra det, oavsett om man växer upp längs gröna, röda eller blå linjen och oavsett om man är kille eller tjej.

I dag är majoriteten av alla fotbollsaktiva barn och unga killar. Fördelningen är ungefär 70 procent killar och 30 procent tjejer, men lyckligtvis går utvecklingen åt ett mer jämställt håll. Fotbollen är trots det den största idrotten bland tjejer. Senast i torsdags träffade jag innerstadsklubbarna från fotbollen tillsammans med Stockholms fotbollsförbund, och när vi tittar på de senaste årens siffror ser vi att allt fler tjejer söker sig till fotbollen.

Framöver förväntar vi oss att se fler damlag från Stockholm klättra i divisionerna och fler och fler kvinnliga svenska spelare som i framtiden kommer att kunna försörja sig på fotbollen. Fler och fler kommer i framtiden också att spela i internationella fotbollslag. Den generation tjejer som i dag hittar till fotbollen ser damerna i till exempel KB, Älvsjö AIK, Enskede IK, BP, Hammarby och Djurgården som stora förebilder.

Kort och gott: Att hämta hem ett dam-EM skulle ge den svenska damfotbollen en extra skjuts. Det är en viktig signal till idrotten, till fotbollen och till tjejerna som älskar sporten: Vi ser er, och vi satsar på er!

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Yttranden 2025-03-10

Anförande nr 75

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Herr ordförande! Stockholm har och ska ha mycket höga ambitioner när det kommer till idrott, och vi moderater är i grunden väldigt positiva till att ansöka om dam-EM i fotboll 2029. Det kan mycket väl bli ett av de mest lyckade arrangemangen, som stärker både Stockholm och damfotbollen i Sverige.

Men låt oss inte glömma att det är skattebetalarnas pengar vi hanterar här, och de pengarna ska vi hantera mycket, mycket varsamt. Stadens skulder skenar just nu på ett mycket oroväckande sätt. Socialdemokraterna lånar mer än 1 miljon kronor varje timme, och skatten i Stockholm är rekordhög. Därför vill jag, precis som vi moderater i kommunstyrelsen, få fört till protokollet att det i beslutsunderlaget i det här fallet finns mycket som är tunt.

Vi kan se att den uppskattade kostnaden har ökat jämfört med när vi senast diskuterade frågan. Vi ställer oss fortfarande frågan: Varför? Vi är fortfarande intresserade av att veta vad som egentligen ingår i kostnaden. Det är också knepigt, som flera har varit inne på, med de turismekonomiska effekterna. De uppskattas som sagt till 800 miljoner kronor. Men varje gång vi hör någon tala om turismekonomiska effekter måste vi också ställa oss frågan: Hur mycket av dessa intäkter kommer verkligen staden till del? Och hur tillförlitliga är uppskattningarna? Annars blir det lätt så att vi bara tittar på hur mycket vi satsar från stadens sida och räknar som om de 800 miljonerna skulle komma oss till del, trots att vi alla vet att så inte är fallet.

Men, som sagt: Vi moderater tycker om fotbollsfest, och vi tycker egentligen att alla stora evenemang i världen borde gå just till Stockholm. Men vi tycker minst lika mycket om ordning och reda i ekonomin, och givet den mycket prekära ekonomiska situation som Stockholm befinner sig i och som Socialdemokraterna har försatt Stockholm i behöver vi svar på våra frågor innan vi förbehållslöst kan ställa oss bakom detta beslut.

Anförande nr 76

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Svar på frågorna framgår med all tydlighet i ärendet. Jag tycker dock att ni har en bra ingång när det gäller att man alltid måste gå in i ekonomin vid projekt med en viss, eller till och med en stor försiktighet. Det som är tryggare i detta än vad det brukar vara är att det inte handlar om några investeringar i första hand. Även om man såklart kan diskutera huruvida de prognostiserade 800 miljonerna kommer Stockholms stad till del ligger den uppskattade marginalen i kostnader på ungefär på 80 miljoner medan intäkterna är betydligt större.

Det står också väldigt tydligt exakt vad staden ska göra. Vi ska anpassa befintliga träningsanläggningar utifrån Uefas krav. Vi ska lägga till temporärt naturgräs på 3 Arena. Vi ska arrangera fanzonen, och där finns troligen de största kostnaderna. Vi

Yttranden 2025-03-10

står för vissa säkerhetskostnader, och vi ska också skapa en projektorganisation och stå för marknadsföring.

Anförande nr 77

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Det var vänligt att du konstaterade att det inte var helt övertydligt, i alla fall. Men framför allt tänker jag på att senast vi pratade om detta pratade vi om 65 till 75 miljoner kronor, och nu pratar vi om 80 miljoner kronor.

Du har i mycket rätt i att det inte är fråga om några stora investeringar som vi ska göra, och det kunde såklart vara värre. Och då hade ju oron varit ännu större! Det är därför vi som sagt inte sitter här och direkt drar i nödbromsen. Men vi står ofta i den här talarstolen och pratar om de turismekonomiska effekterna och de intäkter vi får. Och visst är 80 miljoner betydligt mindre än 800 miljoner, men det är en väldigt stor del av den kakan som kommer andra till del. Det gäller inte minst staten, som tar väldigt stora intäkter och får stora vinster av detta. Därför tycker jag att vi måste vara försiktiga med att räkna med att den här typen av satsningar alltid ger vinst. Det gör de inte, och därför måste vi ha ordning och reda i ekonomin.

Anförande nr 78

M i c h a e l a H o l l i s (KD): Ordförande, åhörare och fullmäktige! Nu är det många som har sagt mycket om damfotboll här. Kristdemokraterna tycker också att den är viktig. Damfotbollen växer i hela Sverige och är stor i Stockholm. Den är viktig, och det är många flickor som spelar fotboll. Kristdemokraterna är positiva till en ansökan om dam-EM i fotboll 2029, men likt föregående talare har vi också några frågetecken, närmare bestämt tre stycken.

Det gäller främst kostnadsutvecklingen. Kan vi verkligen säkerställa att kostnaden inte blir högre än vad den är nu? Det är den första frågan. Den andra är: Finns det verkligen några garantier? Vilka garantier finns om budgeten inte håller för Stockholms stad? Den tredje frågan är: Ska kostnaden delas, och i så fall med vilka? Det framgår inte heller i dokumentet. Jag hoppas att vi får svar på några av de här frågorna under debatten, för jag tycker inte att vi har fått det hittills.

Jag vill hänvisa till det SU som Moderaterna och Kristdemokraterna har lagt fram i kommunstyrelsen.

Anförande nr 79

H a n n a W i s t r a n d (L): Som Jan sa tidigare är det här ett unikt tillfälle att lyfta Stockholm som en modern och jämställd evenemangsstad samtidigt som vi stärker dam- och flickfotbollen. Men Stockholm lider redan i dag, som vi alla vet, av en väldigt stor anläggningsbrist. Därför är det viktigt att fotbolls-EM inte stoppar andra, nödvändiga investeringar för idrott och fritid.

Yttranden 2025-03-10

Den vanligaste orsaken till att flickor slutar med fotboll är att det saknas toaletter vid fotbollsplanerna. Det är faktiskt oacceptabelt! Det skulle komma en utredning i höstas, men den har vi tyvärr inte sett röken av ännu. Men det är alltså här vi har ett grundläggande problem. Staden saknar även en anläggning för damernas högsta serier, det vill säga en anläggning som rymmer 4 000–5 000 åskådare. Det är en anläggning som våra damelitföreningar skulle vara mer än villiga att samsas om.

Det är fantastiskt med stora evenemang som lyfter flickors och kvinnors idrottande. Men det är ännu bättre med insatser som faktiskt främjar flickors och kvinnors idrottande, och där har vi fortfarande mycket att göra. Maria-Elsa var inne på detta och pratade om könsfördelningen. Den är inte riktigt lika positiv som hon lyfte fram, men fotbollen är ändå den idrott som engagerar allra flest flickor i Stockholm och i Sverige.

Liberalerna anser att dam-EM kan bli en kraftfull plattform för att inspirera fler flickor till fotboll och till idrott. Men det krävs tydliga satsningar som lämnar ett bestående avtryck i form av bättre anläggningar, djupare samarbete med föreningslivet och fler möjligheter för tjejer att utöva fotboll på lika villkor.

Bifall Liberalernas reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 80

M a r i a - E l s a S a l v o (S): Ordförande! Tack, Hanna, som alltid för ditt engagemang för idrotten! Jag håller med om mycket av det du sa. I Stockholm i dag vet vi att det generellt är fler killar som utövar idrott. Vi vet också att fördelningen inom fotbollen, precis som jag sa, är ungefär 70-30 eller lite lägre. Jag tror att det är 27 procent tjejer som utövar fotboll. Men när vi tittar på statistiken ser vi, om vi bara jämför med hur det var två år tillbaka, att det är ungefär 1 000 fler tjejer som spelar fotboll i dag i Stockholm. Det går alltså åt rätt håll.

Jag är verkligen glad över att vi vågar sträcka upp handen här och säga: I Stockholm vågar vi faktiskt gå in och planera för ett sådant här stort evenemang, som vi tillsammans med förbund och föreningar givetvis behöver samverka kring. Så kan vi få alla de här positiva effekterna och locka fler barn och unga till föreningslivet.

Anförande nr 81

H a n n a W i s t r a n d (L): Det är självklart, och vi och jag personligen tycker att ett fotbolls-EM för damer här i Stockholm skulle vara helt fantastiskt. Men det är viktigt att se de strukturella stora problem som vi har när det gäller varför flickor slutar med fotboll i väldigt låg ålder. De har alltså inte ens en toalett vid sin träningsplan. Man får ha båda de här tankarna i huvudet samtidigt, och det är viktigt att inte glömma bort det. Vi måste också göra detta på gräsrotsnivån. Det är det som jag försöker lyfta fram här.

Yttranden 2025-03-10

Anförande nr 82

C l a e s N y b e r g (C): Ordförande! Centerpartiet ser mycket positivt på förslaget att staden medverkar i ansökan om att arrangera dam-EM i fotboll 2029. Damfotbollen befinner sig i en stark tillväxtfas, både nationellt och internationellt, och Sverige har en lång tradition av framgång och engagemang inom idrotten. Att stå värd för ett mästerskap av denna dignitet skulle innebära stora möjligheter för såväl fotbollen som samhället i stort; det tror jag att vi är alla överens om.

Samtidigt som vi ser fram emot att delta i en ansökan vill vi lyfta vikten av att Stockholm långsiktigt stärker sitt arbete för damfotbollen även bortanför detta. Det råder en tydlig brist på fotbollsplaner i staden, vilket begränsar möjligheterna för barn och ungdomar att spela och utvecklas inom idrotten. Anläggningsbristen drabbar även elitidrotten, och särskilt råder det brist på arenor som är storleksanpassade och dedikerade till just damelitfotboll. En ny sådan arena behövs både för nationella och internationella klubbmatcher, såsom spel i till exempel Champions League. Det skulle också främja tillväxten för damfotbollen i Stockholm och markera en långsiktig satsning på just damfotbollen. Och som vi i Centerpartiet har påpekat flera gånger: Med de mindre och uppskjutna investeringar vänstermajoriteten har beslutat om den här mandatperioden blir förutsättningen att nå dit ännu sämre, oaktat EM eller inte.

Att arrangera ett evenemang av den här storleken är ett stort åtagande och medför betydande ekonomiska förbindelser. Trots detta saknas fortfarande viktiga detaljer om vilka avtal staden förväntas ingå. Det finns också frågetecken kring finansieringen och om garantier. Det gäller också hur staten, som också har en plats i helheten där vi vet att en stor del av de ekonomiska positiva effekterna ger utslag, kommer att vara en del i detta.

Vad händer om kostnadsramen om 80 miljoner överskrids? Kommer staten att ge något ekonomiskt stöd för evenemanget, eller måste staden bära hela kostnaden – om inte annat för det som blir överskjutande? Det är avgörande att de här aspekterna klargörs i det fortsatta planeringsarbetet och också redogörs för alla. Vi uppmanar därför majoriteten att ge en tydligare inriktning till inblandade förvaltningar och stadens bolag att ta fram trovärdiga kalkyler och riskbedömningar. Det underlaget behöver också redovisas i berörda nämnder och kommunstyrelsen snarast möjligt.

I övrigt hänvisar vi till Centerpartiets SU i kommunstyrelsen.

Anförande nr 83

H a s s a n J a m a (V): Ordförande! Eftersom jag blev tillsagd senast ska jag fatta mig kort här och inte dra upp halva eller hela oppositionen i repliker.

Ordförande! Dam-EM 2029 – vilken fest det skulle kunna vara i Stockholm! Som många, bland andra finansborgarrådet Anders Österberg, har sagt här har vi ett av världens bästa damfotbollslandslag. Det känns därför ganska självklart att vi ska ansöka om det här, tycker jag. Som många har sagt är fotboll den största sporten i

Yttranden 2025-03-10

Sverige och i Stockholm. Det är lite skevt när det gäller fördelningen ser ut mellan flickor och pojkar i våra föreningar. Det är 70-30 till fördel för pojkarna, men samtidigt är fotbollen den mest växande idrotten också bland flickorna. Jag tror att ett sådant här evenemang – att arrangera europeiska mästerskap för damfotboll – skulle kunna ge en rejält skjuts när det gäller att öka andelen flickor som spelar fotboll.

Jag hör att det finns en oro från oppositionen för olika kalkyler eller för hur vi har räknat på de här 80 miljonerna, som alltså nu är 80 miljoner. Det är självklart att vi ska ha koll på kostnadskalkylerna. Men samtidigt är det så som Martin Hansson så värtaligt sa här: Oron kanske hade varit ännu större om vi skulle ha byggt arenor och sådana saker. Men det gör vi inte. Ni ser själva vad som ska göras. Det är bland annat naturgräs på 3 Arena, alltså Hammarbys arena.

Ni ser alltså vilka kostnader det är, och det är inte mycket vi ska åta oss. Vi ska göra det vi ska, och vi ska göra det här till en folkfest. Om man är jätteorolig, som oppositionsledaren Fjellner, kan man kanske slå en signal till regeringen och äska lite pengar för att de ska vara med på det här. Då kan man ta det lite lugnt.

Anförande nr 84

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Herr ordförande och fullmäktige! Jag blir oerhört upprörd när jag hör ditt anförande, Hassan. Det handlar naturligtvis inte om att vi alla i den här salen tycker att fotboll för damer är en självklarhet, för det är jätteviktigt. Det behöver vi inte prata om. Vi är helt överens om detta i den här salen.

Men när du så lättvindigt pratar om 80 miljoner kronor och att vi ska ringa till regeringen för att eventuellt få lite mer pengar om det inte räcker tycker jag att det är oerhört ovarsamt med skattemedel. Oavsett vem som sitter vid makten i den här staden vill inte jag att man agerar när det gäller pengar på det sättet. Det är förfärligt! Man ska vara rädd om våra skattekröner. Man ska räkna noga, och det är därför Liberalerna i vår reservation verkligen har varit tydliga med att vi vill ha en extern granskare för att säkerställa att ekonomin håller. Det är helt och fullt rimligt, och jag förstår inte varför inte majoriteten kan stå bakom detta.

Anförande nr 85

H a s s a n J a m a (V): Du lyckas bli upprörd två gånger per år när jag går upp. Jag vet inte vad som gjorde dig upprörd nu. Men det får du hur som helst vara, Isabel. Jag sa att det står vad kostnaderna är. Det är till och med uppräknat. I 2025 års penningvärde blev det 80 miljoner. Det var inte 80 miljoner först, utan det blev lite dyrare, som det står i ärendet.

Det är självklart att vi ska ta väl vara på skattemedel. Det jag försökte säga var att det lät som att vi skulle göra en investering i ärendet och bygga arenor för flera miljarder. Så är det inte. Men 80 miljoner är mycket pengar, och varenda krona ska räknas. Vi ska vi redovisa vad det är, och det står också i ärendet vad vi ska göra. Jag försökte inte säga att det var lite pengar, eller vad du nu försöker få det till.

Yttranden 2025-03-10

Anförande nr 86

L e i f S ö d e r s t r ö m (SD): Det finns i dag så mycket positivt med tjejdrotten. Det är knappt så att man hinner ta till sig alla framgångar, inte minst de senaste dagarnas framgångar inom skidsporten. När det gäller EM i fotboll för damer spelades det första officiella mästerskapet 1984 i Frankrike och vanns av Sverige.

Nu står vi här, 41 år senare, och ska besluta om ifall Stockholm ska ansöka som delad värdstad för EM 2029 – ett beslut som vi sverigedemokrater stöder. Det finns så mycket positivt med detta, men tyvärr finns också orosmoln gällande säkerhet och hotbild för både staden och fotbollen som sådan.

Vi vet alla vad som hände under EM i Bryssel 2023, när Patrick Lundström och Kent Persson brutalt mördades, stolt uppklädda i sina svenska landslagströjor. Vi vet också att damallsvenska spelare och damallsvenskan som sådan sedan ett år tillbaka utsätts för regelrätta mordhot, vilket också flerfaldigt har rapporterats av SVT. Vi vet att ett islamistiskt terrordåd nyligen planerades utföras direkt utanför vårt riksdagshus här i staden. Vi får inte vara naiva; vi får inte underskatta de här krafterna. Det finns länder här på jorden där kvinnor inte ens får gå och titta på fotboll. När vi nu ska ta på oss ansvaret för det här arrangemanget måste säkerheten garanteras. Budgeten och vårt mod får inte begränsa de åtgärder som behövs för att garantera säkerheten.

Med detta sagt yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag.

Yttranden 2025-03-10

§ 17 Ändrade villkor för boendeparkering

Anförande nr 87

Borgarrådet **S t r ö m g r e n** (MP): Ordförande och fullmäktige! Syftet med förslaget till ändrade villkor för boendeparkering är att prioritera den rörliga trafiken framför långtidsparkering i gatumiljö i enlighet med stadens framkomlighetsstrategi, att minska biltrafiken i enlighet med stadens mål samt att öka takten i bostadsbyggandet.

En svensk genomsnittsbilist använder två till fem parkeringsplatser om dagen, och varje bil står i genomsnitt parkerad cirka 95 procent av sin livstid. Varje parkeringsplats upptar mellan cirka 15 och 30 kvadratmeter beroende på om den ligger utmed kantsten eller på en samlad parkeringsyta. Bara gatumarksparkeringen i Stockholm upptar sammanlagt cirka 180 hektar, vilket motsvarar fem Gamla stan. Utöver det tillkommer utrymmesbehov för parkering på kvartersmark. För Sverige som helhet uppskattas det totalt finnas mer parkeringsyta än boyta.

Det utrymme som parkering upptar på gatumark skulle i många fall kunna nyttjas för andra funktioner med direkta eller indirekta samhällsekonomiska nyttor som överstiger dem för parkering. Det gäller särskilt långtidsparkering, där gatumarken används för förvaring av en privat ägodel, som är ett ineffektivt sätt att nyttja den allmänna resursen. Gatuparkering kostar också pengar att sköta och underhålla – kostnader som staden enligt rådande lagstiftning inte kan ta ut avgifter för som kompensation.

Med stöd i PBL, plan- och bygglagen, kräver staden att antalet parkeringsplatser på kvartersmark möter den efterfrågan som fastighetens användning bedöms ge upphov till när man ger bygglov till ett nytt hus. Finns det då också gatuparkering där man kan betala boendeparkeringsavgift innebär det i praktiken att det skapas ett alldeles för stort parkeringsbehov eller en tillgång som är utöver den som man har bedömt vara nödvändig i samband med planbeskedet. Bilanvändaren kan därmed välja att i stället parkera på gatumark, ofta avgiftsfritt eller betydligt billigare än i garage, och det gör att det sker en överflyttning från garagen på fastighetsmark till gata.

Det här leder till att betalningsviljan inte är tillräckligt hög för att kalkylen ska gå ihop för de garage och parkeringsanläggningar som vi i samband med planbeskedet kräver. I stället blir det de boende som inte har bil som tvingas betala högre avgifter eller högre hyror för att finansiera den parkeringsanläggning som de ändå inte använder.

Syftet med beslutet i dag är att möjliggöra att fler bostäder byggs. Skulle vi behålla möjligheten till boendeparkering och ändå sänka p-talen när vi ger bygglov skulle vi inte få en tydlig bild av den parkeringsefterfrågan som finns. Trots att det byggs garage på eller i anslutning till fastigheten skulle en hel del av parkeringsbehovet flyttas ut på gatan. Gatan kan i stället användas till mycket annat som vi vill att vårt gemensamma utrymme ska användas till. Det gäller inte minst grönska, framkomlighet för kollektivtrafiken, breddade gångbanor och förbättrad infrastruktur för cykel.

Yttranden 2025-03-10

Den föreslagna förändringen i detta ärende innebär att stadens boendeparkeringsystem anpassas till intentionerna i plan- och bygglagen. Liknande regleringar finns redan i andra städer. I Malmö och Göteborg, till exempel, beviljas endast boendeparkeringstillstånd om bostadsfastigheten byggts innan parkeringsnormen sattes eller om motsvarande parkeringslösning saknas i den egna fastigheten. I dagsläget finns redan exempel i Stockholm där boende i vissa fastigheter undantagits från rätt till boendeparkeringstillstånd. Det gäller exempelvis vissa av stadsdelarna Hagastaden och Norra Djurgårdsstaden.

Det här är ett sätt att möjliggöra bostadsbyggande. Det är ett sätt att justera en obalans och en rest i en plan- och bygglag och en kommunal avgiftslag. Det här bäddar för en mer hållbar och grön stad.

Bifall kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 88

Destiny Zandi Lindgren (KD): Borgarrådet Strömgren! Menar du att det här skulle vara positivt för bostadsbyggandet i Stockholm? Jag menar att det snarare är otroligt oansvarigt givet den situation vi har på bostadsmarknaden i dag. Vi har redan en allvarlig bostadsbrist, där det är svårt att hitta bostad till en rimlig kostnad. Då vill ni göra det ännu svårare för stockholmare som väljer att betala lite extra för att flytta till nyproduktion. Då ska ni göra det ännu svårare att få ihop vardagspusset!

Ska man inte kunna ha bil i den här staden? Jag förstår inte riktigt. Ni vill minska bilberoendet, men vad ni faktiskt gör är att minska antalet barnfamiljer, äldre eller funktionsvarierade som behöver bil för att kunna ha en vardag. Det är konsekvensen av er politik.

Anförande nr 89

Borgarrådet Strömgren (MP): Ordförande! Det är inte så att vi tar bort möjligheten att parkera, utan vi vill, precis som plan- och bygglagen säger, att det är den som bygger som ska lösa parkeringsfrågan. Vi tycker inte att den lagen ska ha ett läckage som gör att man trots att man sätter ett p-tal när man bygger inte får en tydlig och klar bild över parkeringen i huset för att de som bor där har möjlighet att till en lägre kostnad parkera på gatumark.

Många av dem som bygger bostäder i Stockholm vill ha lägre p-tal, men det är väldigt oansvarigt av oss att ge dem det om vi samtidigt beviljar boendeparkering. Då är det som att de kommer undan det ansvar de har, och folk parkerar i stället på gatan. Finns det en betalningsvilja för parkering i garage är det inget problem; då finansieras det i samband med bostadsbyggandet. Men det ska inte finansieras bakvägen av alla andra som inte ens har bil.

Yttranden 2025-03-10

Anförande nr 90

J o n a s N i l s s o n (M): Herr ordförande! Hej, borgarrådet! Jag tycker inte att man ska se helt och hållet nedvärderande på detta. Du pratar om skattesubvention och att de som inte har bil betalar för dem som har bil och så vidare. Det är naturligtvis ett tekniskt argument emot detta. Men om vi tittar på kollektivtrafiken i Stockholm ser vi att vi betalar 50 procent över skattsedelns på olika sätt. Då blir det ju alla de som inte åker kollektivtrafik, som går och cyklar och vad de nu gör, som betalar. Det blir otroligt smärtsamt, om man ska använda ditt argument. De subventionerar då alla dem som åker kollektivtrafik!

De som bor i husen i närheten och har boendeparkering går upp klockan sju varje morgon, tar sig till jobbet klockan åtta och är där vid nio för att jobba och betala in skattepengar så att du och jag kan stå här och ha en fullödig demokrati med allt vad det kostar. Jag tycker att vi kan vara lite mer ödmjuka inför stockholmarna som betalar skatt och behöver bil.

Anförande nr 91

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Jag håller helt med om att det går att mäta en samhällsnytta av alla de resor som görs i bil och alla de som har bil parkerad. Det har en nytta precis som annat resande i ett slags regionförstorings- och tillväxtmodell i en stad.

Problemet med det här är att vi ålägger bostadsbyggarna att ordna parkeringen på eller i anslutning till tomten. Det kostar väldigt mycket för dem att göra det. Men sedan drar vi undan mattan för deras kalkyl i och med att det precis intill huset finns kraftigt subventionerad parkering. Då går deras kalkyl inte ihop. Även om man räknar in all framtida intäkt för en parkering i garage saknas det ungefär 200 000 per plats när man bygger ett nytt hus. Det är oansvarigt om man ser till helheten. Ska vi kunna sänka p-talet så att kalkylen blir bättre och enklare går ihop kan vi inte samtidigt ha kraftigt subventionerad gatuparkering intill.

Anförande nr 92

J o n a s N i l s s o n (M): Herr ordförande! Moderaterna tycker att Stockholm ska vara en stad för alla genom hela livet. De demografiska utmaningarna har alltid varit större i Stockholm, inte minst för att barnfamiljer i dag väljer bort Stockholm. Frånvaron av tillräckligt stora bostäder är ett problem. Det låga antalet villor och radhus är ett annat problem vi har i Stockholm. Men även bristen på parkeringsplatser och garage gör det svårt att få ihop vardagspusslet för stockholmare som har behov av bilen för att vardagen ska gå ihop.

I det läget tycker vi att det är en dålig idé att göra det ännu svårare för familjer att bo och stanna kvar i Stockholm. Vi har inte råd med en ideologiskt motiverad politik som försvårar för stockholmare mitt i livet att bo i eller flytta till vår stad. Samtidigt som man går fram med att avskaffa boendeparkeringen i nyproduktioner har styret via

Yttranden 2025-03-10

exploateringsnämnden föreslagit parkeringstal som är nära noll vid nyproduktion i staden. Mer än något annat är det här förstås ett steg för att minska bilismen genom att försvåra för stockholmarna som är beroende av bilen för att få livet och vardagen att gå ihop.

Anledningen till att villkoren för boendeparkering i Stockholm skiljer sig från andra delar av landet är att förutsättningarna i Stockholm är helt unika ur ett nationellt perspektiv. Allra mest extremt är naturligtvis Gamla stan. Försök att fickparkera där! Det går inte.

Tillgängligheten till kollektivtrafik i vissa områden är fortfarande god, trots den rödgröna regionstyrelsens nedskärningar. Men inte minst i nybyggda områdena i ytterstaden blir bilen ofta ett ofrånkomligt redskap för att livet ska kunna gå ihop. Det kommer den att vara även i framtiden. Att helt ta bort möjligheten till boendeparkering i nybyggda bostadsområden innebär att man också sorterar bort flera grupper från de nybyggda områdena, inte minst barnfamiljer. Men det gäller också äldre och personer med funktionsnedsättningar, som i ännu högre grad är beroende av bil. Det är inte ett Stockholm som Moderaterna vill skapa eller se.

Bifall till Moderaternas reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 93

Borgarrådet **Strömgren** (MP): Ordförande! Bara så att vi är på det klara med vad det är vi diskuterar här: Det här handlar om hus som i dag inte kan byggas för att det blir för dyrt att bygga dem om man ställer höga krav på parkeringsplatser. Genom att kunna få ett lägre p-tal när man bygger kan husen över huvud taget byggas. Alla som flyttar in vet ju vad som ingår när man flyttar in. Det här är alltså ett sätt att möjliggöra att mer byggs i Stockholm så att fler kan flytta in. Det kommer fortsatt att finnas parkering i garage eller i anslutning till fastigheten.

Det är alltså ingen som inte kan flytta in på grund av det här, utan snarare tvärtom. Det kan byggas billigare bostäder om de som bor där inte måste finansiera parkeringsanläggningar som de dessutom inte ens använder.

Anförande nr 94

Jonas Nilsson (M): Ordförande! Det är ett mycket teoretiskt räkneexempel. Vi ser ju många exempel runt om i Stockholm på att folk köper på sig parkeringsplatser i garage för att de bara stiger i värde hela tiden. Jag känner till ett fall med en person som egentligen bara får ha två ägda parkeringsplatser i sitt garage men som äger fyra för att han ser det som en investering. Här kommer man att kunna skära guld med täljkniv i framtiden! Det är en väldigt konstig marknad som du är med och driver fram genom att plocka bort parkeringar utefter gatan så att vi snarare får garagebaroner i Stockholm. Det är absolut inte en trevlig framtid som vi ser.

Yttranden 2025-03-10

Anförande nr 95

Destiny Zandi Lindgren (KD): Herr ordförande! Hur långt är vänsterstyret egentligen beredda att gå? Hur många gånger ska vi i Stockholm behöva tappa hakan när nya bilfientliga förslag rullar in, det ena värre än det andra? Hur svårt vill ni göra det att bo och leva i Stockholm – särskilt för barnfamiljer, äldre och personer med funktionsnedsättningar? De som bor i nyproducerade bostäder ska alltså inte längre ha möjlighet till boendeparkering. Samtidigt driver ni igenom parkeringstal nära noll vid nyproduktion och ett tak på en parkeringsplats per villa. Så vad blir nästa steg? Ska vi behöva ansöka om tillstånd för att ens få äga bil?

Vi håller med om att vi ska skapa mer tillgängliga gator och minska de stora parkeringsytorna på gatumark. Men det kräver att vi bygger alternativ, och ni sätter stopp för den här typen av åtgärder. Jag förstår inte riktigt hur er trafikpolitik hänger ihop här.

För vem byggs egentligen Stockholm i er rödgröna värld? Inte är det för barnfamiljer i ytterstaden som behöver bilen för att få ihop hämtning, lämning, handling och fritidsaktiviteter. Inte är det för den äldre som inte längre orkar bära matkassar från tunnelbanan och inte för hantverkaren som behöver bil i sitt arbete. Det Stockholm ni planerar är en stad där bara de som lever enligt Miljöpartiets ideal får plats. Nu räcker det med ideologiska experiment!

Bifall till KD:s reservation i kommunstyrelsen!

Anförande nr 96

Gabriel Kroon (SD): Miljöpartiet fortsätter att ta till alla innovativa förslag för att försvåra för bilismen. Det är inget nytt, vare sig i er politik eller i Socialdemokraternas och Vänsterpartiets. Ni har tagit väldigt tydlig ställning mot bilismen. Vi sverigedemokrater kommer att säga nej, och vi säger nej till alla försämringar för bilismen och för bilisterna som ni inför i Stockholms stad.

Det här är förslag som till och med kanske kan ifrågasättas ur laglighetsynpunkt. Vi får väl se om beslutet överklagas; det lär det säkert göra. Förvaltningsrättens avgörande kommer att bli väldigt spännande. Läser man hela beslutsunderlaget ser man att kommunjuristerna har funderat en hel del kring lagligheten bakom detta men till slut lutat åt att det skulle vara lagligt. Det får vi se; jag är tveksam till det. Vi har ju ändå en likabehandlingsprincip.

Med det sagt yrkar vi i Sverigedemokraterna bifall till vårt förslag till beslut att avslå ärendet.

Anförande nr 97

Svante Linusson (C): Ordförande och fullmäktige! Jag vill berätta att vi från Centerpartiet vill yrka på återremiss av ärendet i dag. Vi i Centerpartiet är varma anhängare av att gaturummet ska användas för aktiviteter och för en levande stad i

Yttranden 2025-03-10

första hand. Det bidrar inte till en god stadsmiljö om uppställningen av privata bilar tillåts dominera alltför mycket, utan vi vill ha ett system som driver på så att människor parkerar mycket i garage. Det blir en bättre stadsmiljö på det viset.

Systemet med boendeparkering, som infördes på 80-talet, bidrar tyvärr inte alls till det. När man började experimentera med detta och införde boendeparkering flyttade många människor sina bilar från garagen upp till gatan, och många av garageutrymmena omvandlades till förråd eller andra ändamål. Det är en nackdel, för det är svårt att reversera den processen.

Det vi saknar i ärendet är en jämförelse med att i stället reformera boendeparkeringen ordentligt. Då skulle man kanske också åstadkomma en mer långtgående förändring, inte bara i nya kvarter utan också i gamla. Man kan ha boendeparkering som gäller även kvällstid, man kan justera områdena med mera. Hur skulle effekterna av sådana justeringar stå sig i jämförelse med det här förslaget, som gör att vi får mer av en mosaik av olika regler på olika ställen?

Centerpartiet yrkar alltså på återremiss.

Anförande nr 98

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag ber om ursäkt för att jag från min bänk försökte korrigera ledamoten Jama här när han börjar snacka om Hammarbys hemmaplan, Stockholmsarenan eller 3 Arena, som det heter numera. Det är Hammarbys *och* Djurgårdens hemmaplan! Eller hur, socialborgarrådet? Precis så är det.

Skämt åsido: Från liberal utgångspunkt anser vi också att ärendet behöver återremitteras. Jag förstår varför det här har legat i snart tio år i byrålåden. Det är ju inte något lätt ärende. Jag kan försäkra dig, borgarrådet Strömgren, att man kan tolka PBL på många, många olika sätt. Och det gör vi i Stockholm. Vi försöker tolka PBL på ett sådant sätt att vi får så mycket som möjligt byggt i Stockholm.

Låt mig börja med återremissen. Vi menar att det här är ett så omfattande förslag som läggs fram att stockholmarna måste få mycket mer information om det. Det handlar om de konsekvenser som detta kan få för dem som verkligen behöver transportera sig med egen bil. Det är funktionshindrade, och det är äldre människor. Det blir nog även jag, med mitt trasiga knä, till slut – jag skämtar inte! Det är inte rimligt ur en demokratisk utgångspunkt att föra igenom ett sådant här förslag så snabbt när det dessutom är så okänt för våra uppdragsgivare stockholmarna. Därför yrkar vi på återremiss av ärendet. Vi vill att man ska kunna belysa de olika delarna.

Rent faktamässigt: När vi bygger bostäder i framtiden vill vi komma ifrån detta att byggarna ska tvingas spränga ned betong under sina hus för att bygga garage. Det är för det första enormt kostsamt för bostadsrättsköparna eller för hyresgästerna. Det är för det andra rena vanvettet miljömässigt. Det förstör oftast kringmiljön än mer, till exempel grönstrukturerna runt husen. För det tredje är det klimatomänsligt rena

Yttranden 2025-03-10

vanvettet. Varje kvadratmeter armerad betong vi använder i onödan kostar 1 500 kilo koldioxidekvivalenter per år. Det är det som du och jag, Lars Strömgren, och för den delen miljö- och klimatborgarrådet också, ska leva på under ett helt år när vi kommer fram till det tillfälle när stockholmarna ska ha gjort sitt bästa ur klimathänseende.

Därför yrkar vi bifall till återremissen.

Anförande nr 99

Borgarrådet S t r ö m g r e n (MP): Ordförande! Jag håller med föregående talare om att det har väldigt stor miljöpåverkan att gräva ned och bygga betonggarage under nya hus. Därför är det synnerligen dåligt om de inte används för att de som flyttar in i husen kan parkera på gatan utanför mycket billigare. För att komma till rätta med det här behöver vi ha en helhetsbild av det totala utbud vi har av parkering i och intill fastigheter och den faktiska efterfrågan som finns. Nu byggs det via PBL utefter den efterfrågan man föreställer sig, och dessutom ger man rabatterad parkering på gata. Ska vi kunna samordna parkeringen och bygga gemensamma mobilitetshubbar behöver vi först rätta till den pyspunka som det innebär att bevilja boendeparkering i nybyggt.

Anförande nr 100

B j ö r n L j u n g (L): Herr ordförande, fullmäktige och åhörare! Delvis har du ju rätt, Lars Strömgren. Det är bara det att du för ett resonemang som gör att du biter dig själv i svansen. Det du borde säga är: Nej, nu får det vara slut på att spränga ned garage i underjorden med den klimatkostnad det innebär! Så har vi tänkt för att förbilliga byggandet och sätta p-tal noll. Sedan måste vi kunna skapa det p-utrymme som finns till dem som behöver det.

Men det ni gör nu är någonting som får förödande konsekvenser på alldeles för kort tid för alldeles för många som ska flytta in i nyproduktion. Dessutom betyder det att vi har något magiskt datum, och sedan blir konsekvenserna oöverstigligen. Nej, snälla ni, ta om och kolla på det här igen! Jag tror att alla tjänar på det.

Jag yrkar bifall till återremissen.

Anförande nr 101

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande! Det finns få saker i kommunalpolitiken som väcker så stora känslor som parkering, och efter att ha lyssnat på denna debatt är jag inte förvånad över att det finns så stora känslor om det här. Men jag förstår inte riktigt vad som är problemet, eftersom parkeringsbehoven redan är tillgodosedda i varje nytt bostadsprojekt som byggs i Stockholm. De barnfamiljer, funktionshindrade och äldre som flyttar in har redan möjlighet att parkera, eftersom parkering ska ske på kvartersmark och inte på gatan. Det här har faktiskt redan gjorts till exempel i Hagastaden, och det är inga problem. Därför finns det heller inget problem här. Motståndet är rent ideologiskt.

Yttranden 2025-03-10

När det kommer till klimatpåverkan, som Björn Ljung tog upp med all rätt, så har vi ju i budgeten för i år ett uppdrag att stadsdelsvis titta på mobilitetshus som inte byggs under marken utan ovan jord. På det sättet kan vi tillgodose parkeringsbehovet utan att spränga så mycket, och klimatpåverkan blir därmed mindre.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 102

Björn Ljung (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag förstår om Maria Mustonen inte förstår, för resonemanget är ganska komplicerat. För mig finns det absolut ingen ideologi i det här, utan jag resonerar utifrån klimat- och miljöaspekten samt att vi måste ha en kommunikation och en dialog med våra invånare. Det senare är urviktigt ur demokratisynpunkt, för är det någonting som invånarna tycker illa om är det när vi fattar beslut som de inte förstår och som de menar inte är kommunicerade. Det är det som är bekymret när man sitter och fattar teoretiska beslut.

Sedan har jag redan argumenterat för att p-talen i stort sett borde upphöra, och skälet är kostnaden för den enskilda bostadssökanden, vilket vi har resonerat om många gånger tidigare. Därför ber vi er att fixa ett bättre förslag med bättre kommunikationsstruktur till invånarna.

Anförande nr 103

Maria Mustonen (V): Min kritik om stora känslor och liknande var inte riktad mot Björn Ljung och Liberalerna. Det är partier till höger om Liberalerna som är väldigt känslomässiga i den här frågan. Du, Björn, har resonerat på ett vettigt sätt.

Yttranden 2025-03-10

§ 18 Genomförandebeslut för projekt Kollektivtrafikåtgärder på Skrubba Malmväg

Anförande nr 104

Borgarrådet *S t r ö m g r e n* (MP): Ordförande! Stockholm är en relativt sett monocentrisk stad med radiella kollektivtrafikstråk, vilket gör att det lätt uppstår flaskhalsar när många under morgonrusningen rör sig in mot mitten och sedan under eftermiddagsrusningen rör sig ut från centrum.

En sådan flaskhals som vi har identifierat är Skrubba Malmväg. Vi vill att de här trimningsåtgärderna och framkomlighetsförbättringarna ska bidra till att kollektivtrafiken på Skrubba Malmväg blir effektivare så att det blir mer attraktivt att använda sig av den busstrafik som antingen redan går på det här stråket eller som kommer att gå där i framtiden i takt med att regionen bygger ut när framkomligheten blir bättre.

Det här handlar om en 500 meter lång sträcka, där det redan delvis finns busskörfält. Nu anläggs busskörfält i södergående riktning fram till korsningen Gudöbroleden. Vi kommer även att förlänga busshållplatser och göra lite annat för att möjliggöra ledbussar, eftersom vi tror att den här sträckan i framtiden kommer att trafikeras av mer kapacitetsstarka bussar.

I dag sitter tusentals resenärer fast i rusningstrafiken. Med de förbättringar som vi vill göra mellan Tyresö och Haninge handlar det om en förkortning av restiden med sju åtta minuter under maxtimmen. Om man multiplicerar det med alla som reser dagligen blir det en tidsvinst av stora mått. Det innebär inte bara snabbare busstrafik, utan det ökar också och förbättrar tillförlitligheten och förutsägbarheten, något som inte är att förakta när det kommer till kollektivtrafikresandet. Att kollektivtrafiken blir mer pålitlig gör ju att fler vågar och vill välja den för sina resor till och från jobb, skola och fritidsaktiviteter.

Skrubba Malmväg är en del av framtidens kollektivtrafiknät och är identifierat som ett prioriterat stråk i trafiknämndens och även Region Stockholms kollektivtrafikplanering. Därför är detta helt enkelt en efterlängtd och prioriterad åtgärd.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Yttranden 2025-03-10

§ 19 Genomförandebeslut för projekt Växtbäddsrenovering och breddade cykelbanor på Sankt Eriksgatan mellan Vanadisplan och Norra Stationsgatan

Anförande nr 105

Borgarrådet **S t r ö m g r e n** (MP): Ordförande! Jag nämnde i mitt förra anförande att Stockholm är en stad som till sin geografiska utbredning är ganska monocentrisk med radiella stråk in mot mitten. Det här gör alltså att det uppstår ganska stora flöden ungefär vid samma tid på morgnarna och eftermiddagarna när folk antingen ska in till eller ut från regionkärnan eller stadens centrala delar.

Den här åtgärden som bidrar till att skapa bättre, bredare och mer framkomliga cykelvägar är därför väldigt efterlängtat. Projektet innebär också en förbättrad trafiksäkerhet. Vi breddar även gångbanan mellan Dalagatan och Hälsingegatan, som är ett stråk med ett betydligt högre tryck sedan man invigde Citybanan och uppgången vid Vanadisvägen.

Som så ofta i liknande ärenden passar vi också på att byta ut eller renovera träden och/eller trädens växtbäddar för att ge bättre förutsättningar för prunkande och gröna vårar och somrar framgent. Vi gör nu 55 nya eller renoverade växtbäddar för träd, och cirka 50 nya träd planteras längs det här stråket, detta för att grönska är väldigt uppskattat och omtyckt. Det bidrar också med flera olika glädjämnen för oss stockholmare, till exempel biologisk mångfald, hantering av dagvatten samt skugga och skylning varma somrardagar. Det gör helt enkelt Stockholm till en trevligare och mer inbjudande stad.

Det här är ett stråk där väldigt många cyklar, och sedan vi började bygga cykelbanor igen här i staden finns det olika generationer cykelbanor. Här har vi märkt att cykelbanan inte håller måttet vare sig för dem som cyklar i dag eller när det gäller att vara verka inbjudande för framtidens cyklister. Vi vet att barn och ovana cyklister gärna vill ha cykelbanor. De trivs inte lika bra i körbanan, och vi behöver därför göra cykelbanorna tillräckligt breda så att man i bästa fall som förälder kan ha sitt barn bredvid sig när man cyklar. Det är dock inte alltid möjligt i den täta stenstaden, men cykelbanorna ska åtminstone vara så breda att man kan köra om någon som är framför en.

Stockholm ska vara en stad att längta till, och det är här är ett efterlängtat ärende som gör Stockholm bättre. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 106

G a b r i e l K r o o n (SD): Vi fortsätter på biltemat; det är tredje ärendet i rad där jag är uppe och pratar bil.

Det här ärendet är lite speciellt. Här föreslår man en breddning av en cykelväg, något som har skett många gånger tidigare. Behovet av bredare cykelvägar kan ifrågasättas, inte minst av oss. Samtidigt ser vi att det är en väldigt viktig sträcka för

Yttranden 2025-03-10

bilinfrastrukturen och biltransportlederna. Därför föreslår Sverigedemokraterna att vi ska se över detta och i stället försöka bredda bilkörfälten på platsen i dag.

Det är vårt förslag till beslut, som jag yrkar bifall till.

Anförande nr 107

S v a n t e L i n u s s o n (C): Ordförande, fullmäktige och alla åhörare hemma eller på läktaren! Det här ärendet tycker vi i Centerpartiet är väldigt glädjande. Det är också väldigt känslomässigt för mig personligen. När jag satt i kommunfullmäktige här förra gången, 1998 till 2002, var cykelbanor längs med hela Sankt Eriksgatan från Fridhemsplan och uppåt en av de frågor som jag personligen kämpade med och fick till. Det var då hela denna sträcka blev byggd. Det var mycket bråk, för det här var när vi började att bygga cykelbanor igen, som trafikförrådet uttryckte saken. Men vi fick alltså till dem, dessutom på många fler gator i staden senare.

På den tiden fanns det nästan inga cykelbanor alls i innerstaden, och de som fanns var väldigt smala, till exempel så smala som de vi ska bygga om nu. De här är bara en dryg meter breda, och de ska byggas om till 2,25 meter så att man kan cykla om varandra på cykelbanorna. Det behövs särskilt i uppförsbacke, eftersom cyklister där håller väldigt olika hastighet, och det är också minimistandard enligt stadens dokument. Samtidigt breddas gångytan på ena sidan. Vi förbättrar även växtbäddarna och planterar en massa nya träd, som vi vet är så viktiga för en god stadsmiljö och uppskattade av stockholmarna. All angöring och parkering längs sträckan ska finnas kvar. Antalet körfält ändras inte; de smalnas däremot av.

Det här är en mycket positiv förbättring av den här delen av Sankt Eriksgatan. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 108

D e s t i n y Z a n d i L i n d g r e n (KD): Ordförande! Stockholm ska vara en stad där alla kan ta sig fram tryggt och enkelt, oavsett ålder och funktionsförmåga. Vid ombyggnationer ser vi ibland att gångtrafikanterns behov inte tas på tillräckligt allvar. Otydliga gångvägar, bristande markeringar och avspärningar blir till hinder särskilt för äldre och personer med funktionsnedsättningar, till exempel synproblem. Det är därför viktigt att det perspektivet får följa med hela vägen i planeringen för att undvika tillgänglighetsproblematik liksom upplevt byggkaos. Därför ansluter vi oss till den gemensamma reservationen med Liberalerna i kommunstyrelsen.

Anförande nr 109

C h r i s t i n a T u f v e s s o n (L): Det är naturligtvis bra att vara rädd om stadens träd. Viktigt är även att vara rädd om alla de stockholmare som rör sig i staden till fots. Vi liberaler har nämligen noterat att vid ett antal projekt som trafikkontoret har genomfört har säkerheten och framkomligheten för gångtrafikanter varit allvarligt

Yttranden 2025-03-10

eftersatt. Detta medför inte bara ökade risker för gångtrafikanter generellt utan är särskilt problematiskt för människor med funktionsnedsättningar.

Det är avgörande att trafikkontoret säkerställer att alla invånare kan ta sig fram tryggt och enkelt även under pågående arbeten. Liberalerna anser att detta är inte bara en fråga om tillgänglighet, utan det finns också en viktig principfråga som är att Stockholms ambition ska vara att vara en stad för alla.

Därför vidhåller vi vår reservation i kommunstyrelsen om att förvaltningen ska ges i uppdrag att ta fram en förbättrad plan för att säkerställa gångtrafikanterns säkerhet och framkomlighet under projektets genomförande.

Anförande nr 110

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande! Det här är ett jättetrevligt projekt! Mer plats för cyklister och gående och fler träd – det är helt i linje med framkomlighetsstrategin och våra rödgröna ambitioner. Därför vill jag yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 111

J o h a n H e i n o n e n (S): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Växtbäddsrenovering och nyplantering av träd har tidigare skett på Sankt Eriksgatan söder om Vanadisplan men inte längre norrut på gatan. Därför behöver vi nu fortsätta med växtbäddsrenovering även längs den föreslagna sträckan mellan Vanadisplan och Norra Stationsgatan för att förbättra förutsättningarna för träden, eftersom dessa har påverkats negativt både av upprepade schakter och torka tidigare.

När arbetet med växtbäddsrenoveringen startas måste intilliggande cykelbanor grävas upp för att arbetet ska kunna genomföras. I samband med detta passar vi på att bredda cykelbanorna för att öka framkomligheten och trafiksäkerheten för cyklister längs det primära cykelstråket.

Mot bakgrund av ovanstående yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Yttranden 2025-03-10

§ 20 Reviderad överenskommelse om interkommunal samverkan för sfx

Anförande nr 112

Borgarrådet Jönsson (L): Ordförande! Sfx är en väldigt bra utbildningsform för att personer som har akademisk utbildning ska kunna lära sig svenska fort och dessutom komma in på arbetsmarknaden på ett bra sätt. Det här har blivit ett sätt inte minst för att få in läkare och många andra kompetenser i vår offentliga sektor.

Från Liberalernas sida har vi ingenting emot kommunstyrelsens förslag i detta fall, men vi har ett särskilt uttalande där vi vill uppmärksamma konsekvenserna av den här nya överenskommelsen för något som kallas för sfl, det vill säga lastbilsförarutbildning som hålls på Stockholms transport- och fordonstekniska gymnasium.

Tyvärr har denna överenskommelse gjort att den utbildningen inte längre kan fortsätta. Samtidigt är behovet av lastbilsförare väldigt, väldigt stort. Det här har dessutom varit en utbildning som enligt STFG har varit väldigt framgångsrik när det gäller att få personer att lära sig svenska och komma ut på arbetsmarknaden omedelbart. Det är faktiskt så att alla som har klarat den här sfl-utbildningen omgående har fått anställning, och det är ju väldigt positivt. Jag var själv och besökte skolan och just en av de här klasserna under hösten, och det var väldigt kul att vara där och också prata med de lärare som har jobbat med detta och är väldigt nöjda med den här utbildningen.

Vår förhoppning är därför att vi ska kunna hitta möjligheter för den här kombinationsutbildningen att fortsätta. Det allra bästa hade förstås varit om vi kunde undvika det glapp som det kanske riskerar att bli innan staden har bestämt sig för hur man ska göra. Utbildningar som leder både till svenska och till jobb är vad vi ska ha, och därför bör sfl, lastbilsförutbildningen, också få vara kvar.

Anförande nr 113

Arvid Vikman Rindvall (S): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Tack för debatten – kul att få diskutera den viktiga utbildningsformen sfx!

Jag skulle vilja säga att ni får hålla i er lite, för det här är ett område som är omgärdat av mycket förkortningar. Vi kommer att prata om sfi, sfx, sfa och sfl, och jag tror att Jan Jönsson redan har nämnt STFG. Jag ska försöka vara pedagogisk när vi går igenom detta.

I den reviderade överenskommelsen för interkommunal samverkan för sfx har man valt att renodla utbildningen inom sfx till akademiska yrken. Det har inneburit att utbildningen svenska för lastbilsförare, sfl, som vi har på Stockholms transport- och fordonstekniska gymnasium, STFG, inte längre är en del av utbudet inom sfx. Jan Jönsson har ställt frågan om lastbilsförarutbildningen sfl som vi har på Stockholms transport- och fordonstekniska gymnasium kommer att läggas ned, eftersom den faller utanför sfx.

Yttranden 2025-03-10

Jag kan lugna er: Den utbildningen kommer inte att läggas ned. Det som händer är att den lastbilsförarutbildningen inte längre blir en sfx-utbildning. I stället finns den kvar och omvandlas till en kombinationsutbildning. Den här kombinationsutbildningen kommer att starta upp nu i mars, vilket innebär att vi inte heller får ett glapp.

Än så länge är det 16 elever som har sökt och som är klara för utbildningen. Vi har även några som vi väntar på ska validera sin körning på skolan. Det finns även sökande elever från andra kommuner, där vi väntar på besked från hemkommunen. Det kan alltså tillkomma några till. Det här ska man jämföra med att den tidigare utbildningen när den låg inom ramen för sfx hade totalt 16 elever. Det ser därmed ut som att vi kommer att få fler elever inom ramen för den nya utbildningsformen, vilket också är en del av tanken.

Det finns ett stort behov av lastbilsförare på arbetsmarknaden, och den här nya kombinationsutbildningen för lastbilsförare kommer att bidra till att möta dessa behov. Jag tror också att den här utbildningen kommer att ge eleverna mer utrymme för att lära sig den svenska som de behöver både för att klara yrkeskompetensbevisprovet och sitt kommande arbetsliv.

Det finns inga förslag som står emot varandra. Jag instämmer med kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 114

J o h a n K l i n g (C): Ordförande! Även jag kommer i grund och botten att hålla med.

Från Centerpartiets sida ser vi ett behov av den typ av utbildning i svenska för akademiker som föreslås i den här rekommendationen. Men precis som Liberalerna ser vi också från Centerpartiet att det skulle behövas ett större fokus på exempelvis lastbilsförarutbildning, bussförarutbildning men också på utbildning för hantverkare, svetsare och så vidare.

Vi vill i grunden se en förändrad svenskundervisning för invandrare, där fokus läggs på att snabbt och tillsammans med näringslivet göra så att fler kommer in i arbete. Vi skulle kunna kalla det för jobbsvenska. Vi vill se ett system där personer med kortare utbildningsbakgrund lär sig svenska med ett jobbfokus och vid avslutad utbildning ges ett jobbsvenskacertifikat som garanterar en funktionalitet i svenska, medan den som har en längre utbildningsbakgrund kan läsa akademisk svenska som leder till ett certifikat för akademiska studier med möjlighet både till arbete och till högre studier.

Centerpartiet ser ett behov av att korta ned tiden innan personer etablerar sig på arbetsmarknaden så att de snabbare kan vara med och bidra och bekämpa den kompetensbrist som råder inom många yrken. Det här gäller både för personer med lång och med kort utbildningsbakgrund.

Yttranden 2025-03-10

Vidare kan vi konstatera att det är ett problem att den traditionella sfi-undervisningen inte är speciellt individanpassad och att kopplingen till arbetsmarknaden är för svag. Därför är den nya samordningsfunktionen när det gäller sfx som föreslås viktig, särskilt när det gäller uppdraget att gemensamt bedriva kontaktskapande verksamhet mot arbetsmarknaden. Från Centerpartiets sida hade vi dock önskat lite mer fokus just på uppgiften att säkerställa att så många som möjligt kommer ut på arbetsmarknaden efter avslutade sfx-studier.

Anförande nr 115

Arvid Vikman Rindvall (S): Tack för den här debatten! Jag uppskattar det gemensamma engagemanget för att stärka stadens språkutbildningar! Det är verkligen en nyckel för vägen in på arbetsmarknaden.

Jag måste ändå fråga, för jag hajade inte riktigt vad den här jobbsvenskan är för någonting. Som jag började med att säga har vi ju sfi, sfx, sfa och sfl, och dessa har vi också uppdelade i studieväg 1, 2 och 3, och däremellan är de på A-, B-, C- och D-nivå anpassat efter individens kunskaper. Viken nivå man ska in på testas innan.

Det jag inte förstår är vad jobbsvenskan skulle tillföra, för när jag läser om den tycker jag att det ser ut att vara ungefär någon av de olika ingångar som vi redan har. Och om jag inte har läst ert förslag fel vill ni lägga ned den övriga sfi-utbildningen och ersätta den med den nya jobbsvenskan.

Jag tycker därför att det vore spännande att höra hur ni har resonerat kring det.

Anförande nr 116

John Kling (C): Jag beklagar om du, Arvid, uppfattar det som att vi vill lägga ned den traditionella sfi-utbildningen. Så är det inte; däremot vill vi göra det tydligt att vi måste skapa system och utbildningsvägar som gör att man enkelt och snabbt kan komma i arbete. Jag tror ju att både Centerpartiet, Socialdemokraterna och övriga partier här inne tycker att det är bra när människor som kommer hit får vara med och bidra till välfärden, till bristyrken och till att det svenska samhället fungerar och går framåt.

Yttranden 2025-03-10

§ 21 Inriktningsbeslut för sammanläggning av tidigare beslutade delprojekt (Fabriken och Förrådet, Aspen, Sjödalsbacken, Hängbjörken samt etapp 4 inom det geografiska området Storängens industriområde) gällande Stockholm Vatten AB:s projekt Storängen samt reviderat inriktningsbeslut för delprojekt Aspen

Anförande nr 117

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det behövs fler bostäder i Stockholmsregionen, inte bara här i Stockholms stad. Det är därför positivt att ett tidigare industriområde kan omvandlas till framtida hem för människor. Samtidigt är det utmanande att förutsättningarna i det här området där Huddinge kommun ska bygga innebär höga kostnader för dagvattenhanteringen. Här finns risker för översvämningar som behöver hanteras. Det behövs ett gemensamt arbete mellan Stockholms stad och Huddinge kommun för att få fram lösningar som sänker kostnaderna i den här exploateringen.

Här välkomnar vi att tidigare separat hanterade projekt nu samlas under en gemensam struktur, eftersom detaljplanarbetet i de olika projekten är beroende av varandra. Detta kommer att underlätta för att få fram mer effektiva systemlösningar.

När det gäller kostnader är det viktigt att ha med sig att kostnaderna också har stigit på grund av de höga prisindexriskerna som finns i kalkylen. Vi har gjort ett jobb i staden med beslutsunderlagen, och som en del i att fatta mer rättvisande beslut som kan hålla över tid redovisas nu investeringsbeslut med ett beräknat prisindex där vi uppskattar den framtida kostnadsutvecklingen. Alltför ofta de senaste åren har kommunfullmäktige tvingats ta reviderade genomförandebeslut på grund av att inflationen inom byggsektorn har varit historiskt hög, till stor del på grund av en pandemi och ett krig i Europa. Här har vi alltså skärpt upp arbetet och redovisningen.

När det gäller anläggningsavgifterna för vatten och avlopp är de låga sett till den totala investeringen i projektet. Därför är det viktigt att över tid fortsätta att justera anläggningsavgifterna så att de täcker SVOA:s kostnader. Det är också viktigt att se över samarbetsformerna mellan SVOA och Huddinge kommun så att SVOA har insyn och påverkansmöjligheter i det här projektet och andra projekt framöver.

Sammanfattningsvis är det höga kostnader för dagvattenhanteringen i det här området som man behöver försöka pressa ned. Därtill är intäkterna låga, det vill säga anläggningsavgifterna behöver fortsätta att justeras. Det är viktigt.

Med det yrkar jag bifall till kommunstyrelseförslag till beslut.

Anförande nr 118

T h o m a s E h r n s t r ö m (V): Ordförande, ledamöter, stockholmare! Det här ärendet kan man naturligtvis ha synpunkter på. Det är och har varit mycket problem med de här delprojekten genom åren, och det har blivit dyrare än projekterat. Det är

Yttranden 2025-03-10

bra att man nu slår ihop alla projekt till ett och tar ett helhetsgrepp över samtliga, eftersom projekten påverkar varandra.

Styrelsen i SVOA har ställt sig bakom beslutet, vilket även koncernstyrelsen har gjort. Förhoppningsvis ska det bli bättre nu när majoriteten och koncernledningen har gått in och styrt upp SVOA genom att vi nu kommer in tidigare i projekten och tillsammans med exploateringskontoret gör förstudier och går igenom större projekt för att se om det finns alternativa lösningar och tar ett helhetsgrepp för att pressa kostnaderna. Detta görs nu.

Det är dyrt att bygga bostäder som riskerar att hamna under vattnet, i synnerhet för SVOA som ska stå för fiolerna i det här fallet och som nu sitter med svartepetter. Kostnaderna hamnar sedan på brukarkollektivet, som får ta de ekonomiska smällarna genom höjda taxor. Detta kommer tyvärr att bli ett allt vanligare problem då vi tvingas att bygga på mark som är vattensjuk och där risk finns för översvämningar. Detta ställer större krav på förprojektering och förstudier i stora komplexa projekt med många parter inblandade.

Man kan naturligtvis ha synpunkter på hur kostnaderna ska fördelas i projekt som berör flera kommuner utan att man för den skull ska gynna någon av parterna på den andres bekostnad. Vi anser att det i grunden inte är en rimlig ordning att ett av Stockholms stads bolag ska behöva bära stora investeringsutgifter för exploateringsprojekt som genomförs av andra kommuner om intäkterna för bolaget inte är skäligen i förhållande till den totala investeringen. Det är därför mycket angeläget att man, som koncernledningen också skriver i sitt tjänsteutlåtande, ser över samarbetsformerna för att säkerställa stadens insyn, kontroll och påverkansmöjligheter i detta och andra liknande projekt.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 119

F r i t z L e n n a á r d (M): Ordförande! Cirka 4 000 bostäder ska byggas på Storängen i Huddinge. Behovet av nya bostäder är och har länge varit stort i Stockholmsområdet, och som en följd av detta har de mest lämpade platserna för exploatering ofta redan tagits i anspråk och allt sämre områden pekats ut för nya bostäder.

Det här är ett sådant exempel. Stora delar av området ligger under vattenspegeln i den angränsande sjön, och området förväntas översvämmas redan vid ett tioårsregn. Detta medför väldigt höga kostnader för avlopp och dagvattenhantering. Bolaget har självt påpekat att man bör se över markanvändningen i området och dess detaljplaner för att hålla nere investeringskostnaderna. SVOA:s investering i det här området beräknas till cirka en kvarts miljon kronor per bostad, vilket förstås är långtifrån vad anslutningsavgifterna täcker, detta trots att anslutningsavgifterna har ökat markant under

Yttranden 2025-03-10

de senaste mandatperioderna. Bara för några månader sedan fattade vi här i fullmäktige beslut om att höja avgifterna för lägenheterna i ett typhus med 34 procent.

Det räcker dock inte på långa vägar för att finansiera ett sådant här projekt. Över tid måste anslutningsavgifterna motsvara de faktiska investeringskostnaderna, och det är något som bolaget måste se över och arbeta med för att uppnå generellt framåt.

Värt att notera, som har nämnts av de två tidigare talarna, är att kommunen som har tagit fram planerna i det här ärendet är Huddinge. De facto är det så att deras exploateringskostnader kan smetas ut över Stockholms stads taxekollektiv i stället för att tas av den exploaterande kommunen. Det måste antas att detta har spelat roll när kommunen har tagit fram det här projektet.

Stockholm Vatten och Avfall har flera stora projekt som det här, där kostnaderna har sprungit i väg. Bolaget måste därför fortsätta att analysera, rapportera och vidta kostnadsminskande åtgärder framåt.

Sammanfattningsvis ser vi alltså med oro på de stora kostnadsökningarna och på att kostnadstäckningsgraden är så låg samt att det finns incitamentsproblem i samarbetet med Huddinge kommun. Det är av yttersta vikt att bolaget har tillräcklig insyn, kontroll och påverkansmöjligheter för att tillgodose stockholmarnas intressen när sådana här exploateringsprojekt tas fram.

Med det vill jag yrka bifall till Moderaternas, Liberalernas och Centerpartiets reservation.

Anförande nr 120

A n d e r s E d i n (SD): Ordförande! Sverigedemokraterna kommer att yrka avslag på förslaget att Stockholms stad genom sitt ägande i Stockholm Vatten och Avfall ska bekosta utbyggnaden av vatten- och avloppsinfrastrukturen i Huddinge kommuns exploateringsområde i Storängen.

Projektets totala investering på cirka 1 033 miljoner kronor täcks endast till 19 procent, motsvarande 148 miljoner kronor, genom avgifter från framtida abonnenter. Detta innebär att Stockholms skattebetalare indirekt subventionerar en omfattande bostadsutbyggnad i Huddinge kommun, vilket vi anser är djupt orättvist och ekonomiskt oansvarigt.

När Stockholms stad dessutom står för den överväldigande majoriteten av finansieringen vid stora infrastrukturprojekt som huvudsakligen gynnar Huddinges utveckling blir denna snedfördelning ytterligare förstärkt. Vi menar att varje kommun i första hand bör ta ansvar för sina egna utvecklingsprojekt och relaterade kostnader. Därför är det inte rimligt att Stockholms invånare belastas med en oproportionerlig andel av kostnaderna för ett projekt som främst ligger i en annan kommuns intresse.

Yttranden 2025-03-10

Med anledning av detta föreslår Sverigedemokraterna att kommunfullmäktige avslår ärendet i dess helhet. Jag yrkar bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 121

A s h n a I b r a h i m (C): Ordförande! Även Centerpartiet ser väldigt positivt på projektet i grunden att Storängens industriområde nu omvandlas till ett nytt bostadsområde med 4 000 bostäder. Det är en väldigt viktig satsning för regionens tillväxt.

Samtidigt ser vi en kraftig kostnadsökning i delprojektet Aspen. Det är därför avgörande att SVOA noggrant analyserar och vidtar kostnadsbesparande åtgärder för att säkerställa att resurser används på ett effektivt sätt. Som har nämnts tidigare bör anläggningsavgifterna ses över så att kostnaderna för ett projekt i Huddinge inte hamnar helt och hållet på stockholmarna. Därför yrkar jag bifall till Moderaternas, Liberalernas, Centerpartiets och Kristdemokraternas förslag till beslut.

Anförande nr 122

M a u r i c e F o r s l u n d (KD): Ordförande! Med ett klubbslag ska vi i kväll fatta beslut om ett reviderat inriktningsbeslut med investeringsutgift för SVOA på över 563 miljoner kronor. För en stockholmare är det ett belopp av astronomiska proportioner, och det borde det vara även för oss.

Det är ofta stora belopp när vi talar om SVOA, och det är i och för sig som sig bör eftersom det är viktigt och investeringstung infrastruktur. Men det innebär såklart inte att vi får bli fartblinda inför vad det faktiskt handlar om. Varje miljon som vi lägger borde värnas och vårdas med respekt för dem som i slutändan också ska arbeta ihop den miljonen. I det här fallet har projektet en kostnadstäckningsgrad på 19 procent, som vi har hört tidigare, vilket innebär att det finns ett underskott som i slutändan ska slås ut på hela avgiftskollektivet.

Därför vill vi från Kristdemokraternas sida att SVOA löpande analyserar, rapporterar och genomför kostnadsbesparande åtgärder i projektet fram till dess färdigställande. Det är bra att majoriteten i det här ärendet har sett att det finns ett behov av att se över samarbetsformerna för att säkerställa insyn och kontroll för staden i detta och liknande projekt. Men det visar i och för sig också att det fortfarande finns ett jobb att göra för att få till en adekvat styrning av SVOA och dess stora projekt. Det är också nödvändigt för att vi ska kunna hållas ansvariga för hur varje miljon spenderas, och därför är det viktigt att bolaget får tillräcklig insyn, kontroll och påverkansmöjligheter i det här projektet för att tillvarata stadens intressen.

Jag yrkar bifall till den gemensamma reservationen från Kristdemokraterna, Moderaterna, Liberalerna och Centerpartiet.

Yttranden 2025-03-10

Anförande nr 123

G a b r i e l K r o o n (SD): Det här ärendet som innebär att stockholmarna går in i en förpliktelse att ta 800 miljoner kronor i ett projekt som inte berör stockholmarna visar ju att vi har Sveriges sämsta avloppspolitiker.

För ungefär två år sedan hade vi ett liknande ärende, utbyggnaden av Flemingsberg. Den kostnaden låg på ungefär 1 miljard kronor. Jag stod här och sa att det var oskäligt att Stockholms stad ska bekosta utbyggnaden i Flemingsberg. Inget annat parti röstade emot. Miljöpartiet sa någonting trevande om att det är så vår juridiska struktur ser ut och att det är det vi har att förhålla oss till.

Nu har två år gått, och nu har vi ett nytt ärende på bordet där vi ska ta 800 miljoner kronor av stockholmarnas pengar till något som inte berör stockholmarna. Jag tycker att det är skamligt att använda stockholmarnas skattemedel så. Jag menar, 800 miljoner kronor som indirekt faktiskt påverkar vår budget i högsta grad! Vi äger 98 procent av SVOA. Det innebär att vi står för 98 procent av finansieringen av det här åtagandet som bolaget gör.

Sedan har vi höjt taxeavgifterna, år efter år, 25 procent för tre år sedan, 25 procent förra året, 25 procent det här året och förmodligen 25 procent nästa år. Det visar ju på misslyckandet i avloppspolitiken.

Det värsta av allt är att de här 800 miljoner kronorna som vi bjuder Huddinge på, för att inte tala om de miljarder vi har bjudit bort tidigare, inte ens räknas med i det kommunala utjämningsystemet. Det hade varit en sak om det på något sätt hade balanserat oss någonstans. Men det här är bara en nyttig förmån som vi bjuder Huddinge på.

Jag tycker att det är beklagligt, och jag tycker även att det är beklagligt att vi pratar om sådana stora belopp utan att det verkar som om vi är riktigt insatta i vad vi håller på med. Till och med från majoriteten stod det ju en företrädare här och menade att det inte var skäligt att ta de här kostnaderna för Huddinge.

Vad har ni gjort i två år? Den här lekstugan har kostat 800 miljoner för skattebetalarna, och det har ni inte kunnat hantera. Vi börjar ju närma oss ett Slussen 2.0 i de här frågorna! Jag vet inte om misslyckandena har att göra med att Miljöpartiet har suttit i SVOA sedan 2014, men det är otroligt beklagligt tycker jag. Det handlar alltså återigen om de indirekta kostnaderna som Stockholms stad står för. Detta måste vi se över, och det har vi pratat om. Men ingenting har gjorts.

Nu när fler är uppe i debatten och faktiskt börjar bry sig om de här miljarderna som bara rullar hoppas jag att vi inte har ett till ärende där Huddinge kommun skor sig på Stockholms skattebetalare. De får fasiken stå för sina egna kostnader!

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas förslag.

Yttranden 2025-03-10

Anförande nr 124

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag ber att få yrka bifall till Liberalernas gemensamma reservation med övriga borgerliga partier.

Anförande nr 125

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag tycker att fullmäktigeledamoten Gabriel Kroons anförande här är fullständigt oseriöst och vill börja med att tydliggöra några saker.

Stockholm Vatten AB har alltså huvudmannaskapet för vatten och avlopp. Det innebär att vi har ett lagstadgat ansvar att säkerställa att de här tjänsterna levereras. För mig åtminstone är det viktigt att följa lagen, och det tycker jag att alla vi som är här i fullmäktige faktiskt borde se till att ta ansvar för: att följa svensk lag. Sedan kan vi ha synpunkter, men lag ska följas.

Nästa punkt som jag vill lyfta är att Huddinge har 2 procent i bolaget men står för en större del av intäkterna än det, vilket är bra att ha med sig. Det är också bra att ha med sig att vi också har ett jobb att göra här i Stockholm, och det är ett jobb som jag vet pågår just nu med kraft, nämligen att säkerställa att här i Stockholm ska anläggningsavgifterna täcka kostnaderna för vår exploatering. Också här har vi haft ett behov av att stärka samarbetet mellan Stockholm Vatten och Avfall och våra nämnder som är ansvariga för att vi bygger här i staden. Det behöver vi jobba vidare med och komma framåt i.

Jag vill också säga några saker om anläggningsavgifterna. Det är ju så att vi höjde anläggningsavgifterna med i snitt 25 procent varje år den förra mandatperioden. I år har vi höjt med 33 procent. Målet är alltså att höja anläggningsavgifterna så att de matchar kostnaderna. För mig är det dock inte ett alternativ att göra en gigantisk chockhöjning över en natt. Vi har bra byggherrar runt om i staden som räknar med vissa kostnader. Att chockhöja anläggningsavgifterna från en dag till en annan tycker jag inte vore ansvarsfullt, och det skulle också påverka byggandet; det är jag helt övertygad om.

Vi behöver därför fortsätta att göra det här på ett ansvarsfullt sätt. Vi behöver öka anläggningsavgifterna i steg, och det ska vi fortsätta att göra, för självklart är det så att Stockholm Vatten och Avfall – och Stockholm Vatten AB i det här fallet – behöver få tacksägelse för de kostnader de har.

Så är det inte i dag. Det är inte så i Stockholm, och det är inte så i de projekt som Huddinge nu bygger i Storängen. Det är såklart problematiskt, och det ska vi ta oss ifrån. Men vi ska göra det på ett ansvarsfullt sätt.

Anförande nr 126

G a b r i e l K r o o n (SD): Det står inte i lagen att Stockholms stad ska betala Huddinges va-avgifter. Sedan 2014 har vi haft den här bolagskonstruktionen där

Yttranden 2025-03-10

Stockholms stad och Huddinge tillsammans sitter i SVOA. Ni har haft alla möjligheter att separera den här konstruktionen och låta Huddinge ta sina kostnader och vi våra kostnader. Ni har haft ordförandeposten i SVOA sedan 2014. Ni har inte gjort detta. Det tycker jag är otroligt bristfälligt, och först nu när vi har påpekat detta verkar ni ha fått upp ögonen för det.

Jag hoppas därför att borgarrådet tar med sig det här perspektivet. Jag menar, vi är flera miljarder sena i den här lekstugan, om jag får kalla det så. Det här har varit en av era värsta politiska affärer för Stockholms stad efter Slussen. Se nu åtminstone till att ändra den här bolagskonstruktionen så att Huddinge i framtiden tar sina egna kostnader! Kan borgarrådet lova detta, eller kommer du att fortsätta att betala Huddinges kostnader med stockholmarnas skattepengar?

Anförande nr 127

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag tänker absolut inte stå här och lova att vi inte ska samarbeta kommuner emellan i den här regionen. Jag tror att samarbete gör Sverige starkare. Men det jag kan säga är att vi självklart ska ta steg för att fortsätta höja anläggningsavgifterna så att de täcker kostnaderna i Stockholm och i Huddinge. Det kan jag säga att vi kommer att fortsätta med.

Jag kan också säga att vi ska fortsätta att följa lagen, och vi ska fortsätta att ta ett ansvar för att de som vill bygga i den här staden också kan göra det. Därför behöver vi göra det här i steg. Men vi ska komma dit – ja.

Anförande nr 128

M a u r i c e F o r s l u n d (KD): Såklart ska vi och SVOA följa lagen och vad den säger om huvudmannaskap för vatten och avlopp. Jag gav dock majoriteten lite beröm för att man påpekar behovet av att se över samarbetsformerna för att säkerställa insyn, kontroll och påverkansmöjligheter för staden i detta och liknande projekt, och därför undrar jag om borgarrådet vill utveckla lite vad man menar med det.

Anförande nr 129

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag vill börja med att tacka för den trevliga tonen; den noterade jag också när jag satt och lyssnade.

Jag tänker att vi ju har dragit igång ett mycket starkare arbete med det här i Stockholm, för vi har också haft en läxa att göra. Nu behöver inte minst också Stockholm Vatten och Avfall stärka samarbetet med Huddinge kring hur man planerar de här projekten, att man kan komma in i ett mycket tidigare skede, att man kan fundera också framåt om detaljplaner som ligger går att förändra på något sätt så att vi får större utrymme för att hantera dagvattnet, till exempel.

Sedan är det klart att vi också måste följa det från politiskt håll. Hur går det här samarbetet? Kan vi underlätta på något sätt? Men första steget är att SVOA och

Yttranden 2025-03-10

Huddinge kommun jobbar med att utveckla hur de kan jobba på ett bättre sätt ihop, och det tycker jag är väldigt viktigt. Tack för en relevant fråga!

Yttranden 2025-03-10

§ 22 Motion om hälsosamma kemtvättar med färre kemikalier

Anförande nr 130

T a p a n i J u n t u n e n (SD): Ordförande! Den här motionen, som handlar om kemtvättar, kan delas upp i två delar, och det vi vill är att vi ska gå vidare med det som Stockholm redan har påbörjat. Enligt lag finns det en gräns vad gäller hur mycket kemikalier man får släppa ut i en kemtvätt. Vi tycker att det finns ett utrymme för att skärpa det här kravet och sätta ett nytt riktvärde. Vi talar 1 procent, där staden i dag jobbar mot 1,5 procent och lagen säger 2 procent.

I en tillsynsrapport från miljöförvaltningen hittade jag formuleringar om att man hittar trasiga packningar och sådant ute hos kemtvättarna. Då tänkte jag att nivån är lite för låg och att vi måste skärpa kraven för att komma upp i en lite högre nivå hos kemtvättarna. Det är det ena.

Den andra delen handlar om att vi vill införa en ny syn gällande kemtvättar. Kemtvättar klassificeras som små eller stora baserat på hur mycket tvätt man tvättar. Gränsvärdet på 2 procent som finns i lagen är ett relativt mått, så om man tvättar mycket får man också enligt lagen släppa ut ganska mycket kemikalier. Därför tänker vi att vore bättre att försöka sätta upp ett lite skarpare krav på de större tvättarna, just för att få ned den totala mängden kemikalier som de släpper ut per år. Det är i huvudsak vad vi har tänkt.

Sedan har vi den juridiska delen som kommenteras i kommunstyrelsens svar. Miljöförvaltningen jobbar ju redan mot ett lägre satt mål eller riktvärde för att liksom aktivera deras dialog med kemtvättarna om att vidta åtgärder, och det är i samma anda som vi tänker oss att den här sänkningen av nivån är nödvändig för att aktivera en signal till kemtvättarna men också till miljöförvaltningen att man där måste sätta igång ett arbete. Utfallet ligger i dag redan strax över 1 procent, så den är satt. Vi har liksom för låga ambitioner när utfallet redan är på strax över 1 procent, men vi ska aktivera åtgärder först när vi är uppe på 1,5 procent. Det tycker vi är fel.

Jag yrkar bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 131

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag vill börja med att tacka Tapani Juntunen för att han lyfter viktiga frågor i motionen om vikten av att jobba mot gifter runt om i vår vardag. Vi bedriver också ett väldigt ambitiöst kemikaliearbete, inte minst inriktat på förskolor eftersom barn är extra känsliga när det gäller att utsättas för kemikalier. Vi behöver skydda barns hälsa bättre.

Även i den här frågan kommer vi in på lagstiftningen. Det finns en förordning om användning av organiska lösningsmedel, och där är alltså gränsen 2 procent, som vi också hörde från motionären tidigare. Detta innebär att miljöförvaltningen har gjort en bedömning att om man ligger på 1,5 procent av det här behöver man börja vidta åtgärder för att inte hamna över 2-procentsgränsen som lagen säger. Bedömningen är

Yttranden 2025-03-10

att 1 procent är för långt ifrån procentgränsen i förordningen; i så fall måste regeringen ändra förordningen för att vi ska ha laglig rätt, helt enkelt, att sänka vår gräns.

Jag sympatiserar alltså mycket med motionens intentioner, men jag kan också konstatera att det vi skulle behöva göra är att hemställa hos regeringen att ändra i den här förordningen. Vi kan inte heller differentiera gränserna, eftersom också dessa slås fast i den här förordningen: Det är 2 procent för alla kemtvättar, oavsett om de är små eller stora. Om man har ingångar på nationell nivå är det här kanske en fråga som man skulle kunna lyfta där.

Det var några ord i sakfrågan. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 132

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Våldigt kort: Det är trevligt att Sverigedemokraterna engagerar sig i kemikaliefrågor, men om ni verkligen skulle vilja göra nytta bör ni arbeta på europeisk nivå med evighetskemikalierna PFAS i PFAS-gruppen. Där saknas definitivt ett engagemang från er grupp för att få bort de här värstingarna. Det här är ambitiöst, men det är lite grann att sila mygg och svälja kameler. Det måste jag verkligen säga.

Tidigare använde man ju tri- och tetrakloretylen i kemtvättarna, och dessa kemikalier får vi nu städa upp. De kemikalier som används nu är tack och lov mycket bättre, men det är klart att det är dumt att släppa ut organiska lösningsmedel i onödan.

Som sagt, vill ni göra nytta ska ni se till att påverka er grupp och vad ni arbetar med på EU-nivå!

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Yttranden 2025-03-10

§ 23 Motion om att stoppa den planerade exploateringen i Herrängsskogen

Anförande nr 133

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Den här motionen om att stoppa den planerade exploateringen i Herrängsskogen väckte vi som ett resultat av att den rödgröna majoriteten beslutat att förlänga en markanvisning som gjordes 2021 och som avsåg 200 bostäder utmed Vantörsvägen i Älvsjö.

Markanvisningen gjordes 2021 av en enig exploateringsnämnd, och efter att den dåvarande politiska majoriteten uppvaktats intensivt av lokalboende som framfört stora protester om att bygga just här enades Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Miljöpartiet om att inte gå vidare med byggplanerna. Vi lovade då de boende i området att inte stödja några vidare projekteringar för att bygga i eller invid Herrängsskogen.

Inför valet 2022 lovade även Vänsterpartiet att inte bygga i Herrängsskogen. Vänsterpartiet uttalade då att partiet hela tiden varit emot byggnation i Herrängsskogen, inte minst på grund av redan minskat omfång av grönområden i området. Detta innebär sammantaget att inför valet 2022 lovade alla partier utom Socialdemokraterna att freda Herrängsskogen. Trots detta valde exploateringsnämnden ett år senare att förlänga den aktuella markanvisningen i ytterligare två år i stället för att bara låta den förfalla och låta den vara.

I motionssvaret försöker ansvarig rotel vifta bort de löften som getts av den tidigare majoriteten. Men att alla partier utom Socialdemokraterna före valet 2022 lovade att bevara Herrängsskogen kan inte viftas bort; det finns dokumenterat i både medier och i mejlkorrespondens. Att inte hålla det löftet är därför ett stort svek framför allt från Vänsterpartiet och Miljöpartiet som sedermera bildade en politisk majoritet i Stockholm ihop med Socialdemokraterna.

Dessutom har mer vatten runnit under broarna sedan dess. Nu har de rödgröna partierna även aktivt valt att gå fram och fortsätta projekteringen av Herrängsskogen. Den 26 september förra året beslutade Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet att uppdra till exploateringskontoret att fortsätta planerna att bygga i Herrängsskogen men nu endast i en del av området. Som lök på laxen gav de dock exploateringskontoret i uppdrag att utreda fler platser att bygga på i närheten av Herrängsskogen.

Moderaterna vet hur viktig Herrängsskogen är för alla dem som bor runt omkring och för skolor och förskolor som verkar i området. För oss finns det bara ett alternativ: att stå upp för vårt vallöfte och avbryta all projektering för att bygga i Herrängsskogen.

Jag yrkar bifall till motionen.

Yttranden 2025-03-10

Anförande nr 134

M a r i a L j u s l i n (V): Ordförande! Jag vill bara säga att Vänsterpartiet ju gick ut före valet och sa att vi inte ska bygga i skogen, och det gör vi inte heller.

Anförande nr 135

J o h a n N i l s s o n (M): Vad som är i skogen och inte är en definitionsfråga. Jag har din lapp här, Maria, där det står att ni hela tiden har varit emot en byggnation i Herrängsskogen, inte minst, som det står, på grund av redan minskat omfång av grönområden i området. När det gäller de boende i Herrängen och de frågor man fick svara på när vi besvarade frågan handlade det ju om hela planförslaget. Det handlade ju inte om vad som är skog och inte, för då kommer en diskussion upp om hur många träd det ska vara på ytan och hur stora träden ska vara och så vidare.

Vänsterpartiet lovade att inte fullfölja det här projektet, vilket ni fick god kredd för före valet, men efter valet har ni aktivt valt att bryta det löftet.

Anförande nr 136

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Nu planeras det ju som sagt inget byggande i skogen utan bara på hårdgjord yta. Det är inte meningen att det ska göras intrång i det viktiga ekologiska spridningsstråket.

Det som Johan Nilsson nogsamt undviker att nämna är att det nu utreds att inrätta ett biotopskyddsområde, vilket är ett sätt att de facto framgent skydda naturområden. Det är någonting som ni hela tiden undviker. Ni vill inte inrätta naturreservat och biotopskyddsområden som de facto gör att naturmark sparas för framtida generationer. Jag tycker att det är väldigt konstigt att ni inte har lärt er att använda det redskapet, eftersom ni plötsligt är så engagerade i urban grönska. Det gläder mig. Använd verktyget!

Anförande nr 137

J o h a n N i l s s o n (M): Då konstaterar jag att både Maria Ljuslin från Vänsterpartiet och Cecilia Obermüller från Miljöpartiet helt plötsligt väljer att dribbla bort den här frågan. Nu handlar det inte om att bygga i skogen, och därför är projektet okej. Det var inte så det lät från någon av er före valet, och det är inte så medborgarna i Älvsjö uppfattar den här frågan.

Att nu försöka lura stockholmarna och Älvsjöborna genom att säga att ni inte bygger i skogen är en bluff. Ni har valt att gå vidare med planerna trots vallöften.

Det är jättebra att ni vill inrätta ett biotopskyddsområde. Cecilia ifrågasätter lite vad jag tycker om det – jag tycker att det är jättebra. Moderaterna stöder det. Vi vill också ha ett biotopskyddsområde. Men det skulle inte behövas om vi i stället stod upp för våra vallöften och stoppade exploateringen av Herrängsskogen.

Yttranden 2025-03-10

Anförande nr 138

L i n n B e s s n e r (C): Ordförande, kommunfullmäktige, stockholmare! Centerpartiet anser det vara viktigt att bygga bostäder, både för vår nuvarande och våra kommande invånare. Det är samtidigt viktigt att inte göra intrång i grönområden och parker. Vi behöver värna om miljö och natur. Därför vill vi att en hög andel av nya bostäder lokaliseras i närheten av kollektivtrafiken och att vi bygger högt och tätt, helst på redan hårdlagda ytor.

Centerpartiet motsätter sig därmed fortsatt planering och upprättande av detaljplan för exploatering i Herrängsskogen. Vi vill se en hög andel nya bostäder som ligger nära kollektivtrafik och där förtätning av bostäder lyfter närområdet för en levande stadsmiljö där det är lämpligt och möjligt. I fallet Herrängen ser vi inte att dessa ambitioner kan förverkligas. Inför det senaste valet var vårt löfte till väljarna i Älvsjö att inte fortskrida med planerna på bebyggelse längs Vantörsvägen, och det fortsätter vi att arbeta för.

Jag yrkar bifall till Centerpartiets förslag till beslut.

Anförande nr 139

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Den här motionen känns lite föråldrad. Det markanvisningsområde som nu är utpekad är ju väldigt begränsat och gäller den redan hårdgjorda marken för det upplagsområdet. Med den planering som den rödgröna majoriteten föreslår görs det heller inte intrång i det viktiga ekologiska spridningsområdet och i sambandet. Nu utreds som sagt också parallellt ett inrättande av biotopskyddsområde, varpå man långsiktigt kan skydda de här höga naturvärdena. Dessutom pågår i närområdet programmet för Fruängsområdet som är jättebra och som verkligen har en inriktning på att försöka utnyttja hårdgjorda markparkeringsytor i största utsträckning. Det här känns väldigt positivt. Det är inte fel att titta efter andra platser där man kan bygga ytterligare flerbostadshus.

Jag tror att det här är på väg åt rätt håll. Det känns bra, och det känns väldigt bra att vara på väg att skydda det här området från en kommande exploatering.

Med detta yrkar vi från Miljöpartiet bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 140

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige! Jag håller med Cecilia om att motionen kan kännas lite föråldrad; den lämnades in i september eller oktober 2023. Tyvärr tar motionsbehandlingen en viss tid, men det har ju inte gått så mycket bättre sedan dess eftersom projektet har gått vidare.

Du beskriver det nya beslutet som har tagits som ganska bra eftersom det, som du påpekar här, kommer att vara på hårdgjord mark, och ni har hittat ett nytt sätt att komma undan det hela genom att säga att det inte är *i* skogen utan *utanför* skogen. Ni framhåller också biotopskyddsområdet, som såklart är bra för området.

Yttranden 2025-03-10

Därför undrar jag: Tycker du att svängningen från vallöftet och omdefinieringen till att det nu är på hårdgjord mark är helt okej inför väljarna? Tycker du på det hela taget att det här projektet är bra nu?

Anförande nr 141

Cecilia Obermüller (MP): Om det på ett bra sätt går att genomföra en förtätning på det lilla hårdgjorda upplagsområdet och vi samtidigt skyddar resterande skogsområde som biotopskyddsområde tycker jag att det är bra.

Anförande nr 142

Anders Göransson (S): Ordförande! I den översiktsplan som nu gäller och som vi alla partier är överens om står det om området: ”I stadsdelarna finns möjligheter att komplettera med bostäder, förskolor, service och mötesplatser för att skapa en ökad blandning och levande stadsrum. Älvsjövägen, Vantörsvägen, Johan Skyttes väg, Svartlösavägen och Långbrodalsvägen bör successivt utvecklas med ny blandad stadsbebyggelse”.

Det var vi alla överens om när vi tog översiktsplanen. Vi var alla överens om i markanvisningen att det här var ett bra projekt. Sedan far det fram och tillbaka. Ibland kan jag undra vad stockholmarna känner inför detta. Det kostar ju en slant att göra och sedan göra om. Det kanske är bra att man faktiskt har en linje i den här typen av frågor. Det är den ena aspekten.

Den andra är att om man börjar i Älvsjö centrum så pågår där en enorm omvandling av området. Fortsätter man Johan Skyttes väg upp så byggde man på 90-talet på Sjättenovembervägen; det ligger en butik där. På Viktoriavägen ligger ett stort område från 50-talet. Sländvägen är ännu tidigare. Vidare har det byggts vid Långbroparken. Fortsätter man Vantörsvägen hela vägen bort till där Gyllene ratten låg tidigare ser man att det har byggts ett helt nytt stadsrum.

Det är så en stad utvecklas, och det här förslaget är en del i det. Det är årsringar som de här villaområdena också har och som gör dem ganska fina och mer varierade än om de hade samma bebyggelse överallt. Jag kan också konstatera att Cecilia Obermüller för majoritetens räkning lyfter fram att det byggs på hårdgjord yta i det här projektet.

Vi tycker att det här är ett bra projekt och att vi bör fortsätta att driva det framåt. Bifall till kommunstyrelsen.

Anförande nr 143

Borgarrådet Lindblom (V): Ordförande! Det diskuterades här att Vänsterpartiet i ett enkätsvar sagt att man hela tiden har varit emot byggnation i Herrängsskogen. Det stämmer – och vilken otrolig tur då att ingen heller planerar att bygga i Herrängsskogen, precis som tidigare har påpekats!

Yttranden 2025-03-10

Jag tillbringade ungefär en och en halv timme i det här området och gick fram och tillbaka tillsammans med Naturskyddsföreningens Stockholmsavdelning och tittade på de aktuella platserna. Vi har dels en hårdgjord yta för trädgårdsavfall, dels en gräsplätt som är ungefär lika stor som en halv knattefotbollsplan. Den består enbart av gräs och har faktiskt väldigt få ekologiska värden, skulle jag säga efter en okulär besiktning, utan att för den skull göra anspråk på att vara expert.

Det som Naturskyddsföreningen framför allt lyfte till mig var en oro över att de gamla träd som finns och krontäckningen, alltså hur träden lutar sig över den här gräsytan, skulle kunna bli problematiska beroende på hur man utformar huset. En väldigt intressant idé som de själva framförde var att anpassa bebyggelsen, och de tyckte själva att det vore väldigt lämpligt med de där Stockholmshusen, eftersom det här området definitivt behöver fler hyresrätter.

Det som jag tycker är intressant i det här sammanhanget är att vi har en situation där man försöker smeta på partier åsikter som inte har förts fram. Ett planförslag beskrivs som att det avser en skog trots att det är längs en hårdgjord yta och en väg. Det är ingen som ska bygga i skogen; tvärtom har vi som sagt planer på att inrätta ett biotopskyddsområde och de facto skydda det här uppskattade och viktiga rekreatiomsområdet som används jättemycket av förskolor, skolor och människor i närområdet.

Någonstans måste dock Moderaterna också ställa sig frågan var stockholmarna ska bo någonstans. Väldigt ofta får vi höra i den här talarstolen att vi ska bygga en blandad stad och att vi ska bryta boendesegregationen, men det handlar ju alltid om ytterstaden. Det handlar alltid om att ombilda hyresrätter i förorten. När det nu kommer fram ett förslag, som dessutom är återremitterat för att vi ska jobba om det ytterligare, som faktiskt syftar till att få in hyresrätter i ett område som helt och hållet domineras av ägt boende för att ungarna i hyresrätter ska kunna gå på Johan Skytteskolan och möta varandra på den lokala fotbollsplanen, då är det kris och katastrof och exploatering av en skog.

Ni inser när ni styr att vi behöver utveckla den här staden, men i samma sekund som det vankas valrörelse, i samma sekund som ni går i opposition, ja, då kommer den populistiska ådran fram. Vi har sett det så många gånger – Växthusvägen är ett exempel. Det här projektet drevs ju på från ert exploateringskontor: att man skulle exploatera ännu mer än i det här liggande förslaget. Jag hade faktiskt respekterat er mer om ni hade kunnat hålla samma linje i majoritet och opposition. Det här är ren och skär populism!

Anförande nr 144

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige! Här kommer populisterna! Jag känner mig dock inte riktigt som en populist, för vi backade ju från det här förslaget under sittande mandatperiod. Det är alltså inte så att vi växlar mellan mandatperioderna.

Yttranden 2025-03-10

Jag vet att andra har kritiserat mig för det, men vad vi gjorde var att lyssna på stockholmarna. Vi tog in vad de lokalboende tyckte, och vi släppte prestigen och ändrade oss och sa att vi bryter och lägger ned det här projektet. Det har alltså ingenting att göra med när det är val eller inte. Nu har det dessutom gått en ganska lång tid sedan valet, och vi driver fortfarande frågan.

Sedan måste jag bara säga att det här inte är en fråga om hyresrätter eller bostadsrätter, utan det är en fråga om ett grönområde som är uppskattat av många av lokalboende – sådana områden som det blir färre och färre av i Stockholm. Jag har också träffat Naturskyddsföreningen på plats, och jag tror att de skulle reagera starkt på vad du säger. Du framställer det nästan som att de tycker det är bra att bygga här. Det har de absolut inte sagt när jag har träffat dem.

Anförande nr 145

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Johan Nilsson talar om ”grönområde”. Jag vill understryka att det som är poängen med Herrängsskogen är att den har otroligt höga naturvärden och till exempel flera olika hackspettssorter som är rödlistade. Det är en skog som väl värd att bevara och försvara.

Det grönområde du pratar om är alltså en gräsmatta. Det är inte vad som är uppskattat. Dit går du för att rasta din hund, och sedan korsar du området för att gå in i skogen. Det är alltså att överreklamera att beskriva den här grönytan som en fantastisk blomsteräng, för det var inte en enda blomma där. Det här är också fråga om en väldigt varsam förtätning. Vi tittar ju också på om man kanske inte ens behöver använda den här gräsplanen utan endast de hårdgjorda ytorna.

Återigen: Stockholm måste växa. Stockholm behöver hyresrätter. Ett område som domineras så pass mycket av ägt boende som det här området behöver få en mer blandad befolkning. Det behöver den här staden.

Anförande nr 146

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige, stockholmare! Herrängsskogen i Älvsjö är ett litet men mycket uppskattat rekreativt område för allt från förskolor och skolor till hundägare eller barnfamiljer, och det är mycket riktigt så som vi hörde här: Alla partier i den här salen var med och fattade det första beslutet om en markanvisning för 200 bostäder i området. Men det är också så att vi är några partier som förstår att för att förtjäna medborgarnas förtroende måste man kunna vara lyhörd och kunna ompröva sina ståndpunkter. Det var precis det vi gjorde för två år sedan när vi tillsammans helt enkelt konstaterade att det inte var värt att gå vidare med de här byggplanerna med tanke på hur mycket negativa känslor det väcker och hur uppskattat området är av dem som bor i närheten.

Vi har också konstaterat att av alla tusentals lägenheter eller bostäder som byggs i Stockholm kan dessa 200 i eller invid Herrängsskogen trots allt inte vara de viktigaste. Det hann aldrig fattas ett formellt beslut om att avbryta byggplanerna före valet, men

Yttranden 2025-03-10

vi fem partier – de grönbå partierna som styrde den förra mandatperioden – avgav som sagt ett löfte till väljarna att inte stödja några fortsatta beslut om att bygga i skogen. För mig väger sådana här löften väldigt tungt, och det borde det egentligen göra för alla partier här i salen: Har man stått upp och lovat en sak i valet så håller man det.

Att de rödgröna partierna nu å ena sidan går vidare med byggplanerna i den västra delen, det som vi kallar för trädgårdsavfallsplatsen eller den hårdgjorda platsen, men å andra sidan säger sig vilja utreda ett biotopskyddsområde är visserligen bra, men det är också en märklig svängning. Vi stöder från Moderaternas sida biotopskyddsområdet, men vi stöder inte att bygga vare sig i den västra delen eller i närheten av Herrängsskogen, något som de rödgröna partierna i september gav exploateringskontoret i uppdrag att utreda.

Hur mycket ni än försvarar er med att säga att ni ska kompensera det här genom att utreda ett biotopskyddsområde går det inte bortse från att ni också ska bygga. Det enda rätta är att avbryta byggplanerna, och det enda ärliga är att Miljöpartiet och Vänsterpartiet slutar att laborera och fabulera med orden huruvida det är i eller invid skogen. Stå för vad ni sa till Älvsjöborna, för Älvsjöborna har uppfattat det som att ni lovade att inte genomföra det här projektet!

Men ni låter sossarna köra på som vanligt. De kör så det ryker, skövlar ännu ett grönområde och tar bort ännu mer grönmark i Stockholm. Ni kan aldrig beskriva ert nya beslut från september som en seger eller någonting bra. Det är ett slags kompromiss: Bygg lite och utred ett biotopskyddsområde som kompensation!

Och så ska det byggas någon annanstans i närheten – kan ni berätta var? Är det på BMX-banan? Är det i Långbroparken eller på Långbro bollplan? Var ska ni mer bygga som kompensation? Ni har ju sagt att ni ska bygga ännu mer.

Stoppa bygget! Bifall till motionen!

Anförande nr 147

M a r t i n H a n s s o n (MP): Ordförande! Som tidigare talare har varit inne på är den här motionen väldigt föråldrad nu, Johan. Vi har ju gått fram med ett beslut.

Jag vill bara förtydliga för alla i salen: Det finns två områden, den östra delen och den västra delen med upplagsområdet. I den östra delen har alltså markanvisningen avbrutits, och i stället ska man se om man kan hitta ersättning för det i närområdet. Det står i det beslutet också att närområdet inte får inkludera skogen. Det är alltså ett förtydligande. När det gäller den västra delen är det som sagt den hårdgjorda ytan med upplagsområdet, och vi ser såklart inga problem att klara av det och även biotopskyddsområdet.

Jag måste därför fråga Moderaterna vad det egentligen är som är problemet med det föreliggande förslaget, där den östra delen av markanvisningen har tagits bort och den

Yttranden 2025-03-10

västra delen är den hårdgjorda ytan med upplagsområdet. Vad ser ni som problemet med detta? Det var ju exakt det ni ville.

Anförande nr 148

J o h a n N i l s s o n (M): Tack, Martin, för frågan! För det första är jag inte så säker på att markanvisningen har avbrutits.

(M a r t i n H a n s s o n (MP): Jo, det är bara att läsa.)

Det ligger ett uppdrag till kontoret att utreda vidare andra platser att bygga på. Men vi säger att det har gjorts.

Vad Moderaterna vill är att inte bygga alls. Vi ser ingen anledning att bygga här. Man ska alltså få in 100 lägenheter på en trädgårdskompost. Alla förstår att det här kommer att få konsekvenser för Herrängsskogen och ytorna runt omkring.

Ursprungsförslaget hade 200 lägenheter. Nu går ni fram med 100 lägenheter på den här komposten, så ni tappar 100 lägenheter på vägen. I ert tilläggsförslag skriver ni då något luddigt om att kontoret ska hitta en ny plats att bygga på i närheten eller på anslutande gator. Det är vi definitivt emot, för det skänker bara ännu mer oro. Är det BMX-banan ni ska bygga på, eller är det i Långbroparken? Det är de här frågorna som vi är oerhört osäkra på. Avbryt allt i stället!

Anförande nr 149

A n d e r s G ö r a n s s o n (S): Ordförande! Jag konstaterar att ni var i majoritet när markanvisningen beslutades. Ni hade kunnat avbryta den i stället för att gå till val på den. Det är det ena.

Det andra är att vi hör att Socialdemokraterna vill skövla skogen. Men ni ville ju också skövla den – tills medborgarna klagade. Varför ville ni det? Var det okej att skövla skogen så länge ingen klagade? Är det det som är Moderaternas linje – så länge ingen klagar kan man göra det?

Varför lade ni markanvisningen om det som du beskriver som en skövling när ni sedan reagerar först när medborgarna klagar?

Anförande nr 150

J o h a n N i l s s o n (M): Tack, Anders! Jag vet inte om jag sa just att ni skulle skövla skogen. Jag sa att som vanligt vill Socialdemokraterna skövla ännu ett grönområde, vilket är er bostadspolitik i Stockholm: Nu finns det inte så mycket kvar, så då tar vi den sista grönplätten från folk.

Men du har helt rätt i sak: Ja, vi satt med i en majoritet, alla partier var överens, vi gjorde den här markanvisningen på det här området för att utreda förutsättningarna för

Yttranden 2025-03-10

att bygga – du vet ju precis som jag att en markanvisning inte är en byggstart, utan det är att utreda förutsättningarna. Ganska snart insåg vi dock att vi inte ens ville utreda förutsättningarna längre, för det var ett dåligt beslut.

Jag står upp för att vi fattade ett dåligt beslut. Vi ångrade det och gick därför ut och sa att vi backar och att vi inte tänker bygga i Herrängsskogen. Det borde ni också säga!

Anförande nr 151

I s a b e l S m e d b e r g - P a l m q v i s t (L): Ordförande! Jag ska fatta mig väldigt kort och bara yrka bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 152

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Ordförande! Återigen: Ingen har planer på att bygga i skogen. Jag vet inte om man kan göra det mer tydligt än så. Ingen har planer på att bygga i skogen. Den markanvisning som vi diskuterar handlar inte om att bygga i skogen. Det är bara att åka ut och titta på gräsplätten och uppställningsplatsen. Det är inte i skogen.

Det beslut som fattades i exploateringsnämnden var alltså ett återremitteringsbeslut, det vill säga vi godkände inte den gamla markanvisningen, utan vi återremitterade till kontoret för att de ska ta ett omtag. Det finns goda möjligheter att faktiskt titta till exempel längs hela Vantörsvägen och anslutande rondellområden och samtidigt titta på hur vi på riktigt ska skydda skogen.

Det som jag tycker är lite intressant här är att det vi pratar om är en gräsplätt. Det vill jag bara återigen understryka. Men hade det varit så att Moderaterna på riktigt hade värnat om den här fantastiska skogen och på riktigt hade lyssnat på de närboende och den oron, då hade man ju tagit det initiativ som vi har gjort, det vill säga att titta på hur vi skydda Herrängsskogen.

Jag måste också säga att det absolut inte är så att Socialdemokraterna har varit pådrivande i detta. Jag tycker att det här är ett fantastiskt bra område att titta på hur vi ska kunna skydda. Det handlar både om att skydda skogen permanent, en skog som vi behöver skydda av ekologiska skäl men inte minst av rekreationsskäl, och att se på hur vi kan tillföra flerbostadshus och så mycket hyresrätter som möjligt i ett område som domineras av ägt boende. Det här är Vänsterpartiets politik i ett nötskal: Värna det gröna och se till att bygga bostäder som vanligt folk efterfrågar.

Det är som sagt ett område som är otroligt dominerat av villor och av ägt boende. Mitt emot finns det en hel del bostadsrätter, ganska höga dessutom, men det är fortfarande så att området är väldigt homogent. Menar man allvar med att vilja bryta boendesegregationen och att även villaområden ska ha god tillgång till kollektivtrafik och närservice måste man också ta hänsyn till det i stadsplaneringsprocessen. Kan man då göra varsamma tillskott i områden som domineras av villor och samtidigt skydda

Yttranden 2025-03-10

värdefull skog så är det röd politik, och det är grön politik. Det är helt enkelt en väldigt bra politik.

För att hålla någon form av intellektuell nivå i den här debatten tycker jag att ni ska sluta prata om att ni nu har stoppat byggnation i skogen, för ingen har ju planerat att bygga i skogen. Det är en gräsplätt!

Anförande nr 153

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande! Clara Lindblom! Först vill jag bara säga att du nästan får det att framstå som om jag inte vet hur det ser ut på platsen. Då kan jag berätta att jag åker förbi där flera gånger varje dag, eftersom jag bor inte alltför långt bort. Jag vet alltså hur det ser ut.

Med det sagt förstår jag nu var skon klämmer. Det handlar alltså om att du tycker att detta är ett homogent område och att det därför är en utmärkt plats att bygga hyresbostäder på – ett integrationsprojekt, helt enkelt. Det är jättebra att du säger det.

Det är också jättebra att du säger att du är för att bygga här. Du har till och med sagt att du tycker att det är en bra plats. Det visste jag att du redan har varit ute och sagt till de boende, för du var mycket riktigt där en timme och pekade och berättade hur bra du tyckte att det var.

Då säger jag: Det tycker inte Moderaterna. Vi tycker inte att det ska byggas här alls, för vi värnar om det gröna området och ytan som förskolor och skolor använder.

Anförande nr 154

Borgarrådet L i n d b l o m (V): För det första: Varför fortsätter du med din fantastiska lokalkännedom att beskriva en gräsplätt som ett fantastiskt rekreationsområde för en förskola? Du får knappt plats med en förskoleavdelning på den gräsplätten. Jag hoppas verkligen att de har resurser nog att faktiskt gå in i skogen och inte måste stanna på den här lilla, lilla gräsplätten om saknar ekologiska värden. Det är nämligen den ytan vi pratar om.

För det andra tycker att det är rent ... jag vet inte ens hur jag ska beskriva det. Menar du, Johan, på fullaste allvar att strävan efter att bygga hyresrätter för barnskötare, polisaspiranter, kvinnor som flyr en våldsam relation och ungdomar som vill flytta hemifrån är ett integrationsprojekt?

(J o h a n N i l s s o n (M): Ja, för dig.)

Var tredje person i Sverige bor i hyresrätt. Vänligen sluta beskriva hyresgäster som någon form av socialfall!

Yttranden 2025-03-10

§ 24 Motion om en satsning på renare vatten och en stadsövergripande vattenamiral

Anförande nr 155

A s h n a I b r a h i m (C): Ordförande! Kära fullmäktige och åhörare! För att alla i Stockholm ska kunna fortsätta att njuta av Stockholms vatten måste vi också ta hand om det. Rent vatten har länge varit en självklarhet i vår stad, men så är det inte längre. I dag hotas det av avföring från gäss, kemikalier, mikroplaster, läkemedelsrester och smutsigt dagvatten som rinner rakt ut i våra sjöar och vattendrag.

Att vattenkvaliteten vid flera badplatser varit undermålig, så pass att bad bör undvikas, är helt enkelt inte värdigt Stockholm. Alla stadens badplatser ska ha tjänligt vatten, och vi vill också att alla stockholmare ska kunna bada var som helst i staden. Därför har vi i Centerpartiet i den här motionen föreslagit att inrätta en vattenamiral, en stadsövergripande funktion med tydligt ansvar för att förbättra vattenkvaliteten, särskilt vid badplatser.

Utöver detta föreslår vi i den här motionen ett antal konkreta åtgärder som tillsammans skapar ett helhetsgrepp för att förbättra vattenkvaliteten, förebygga översvämningar, skapa rena vatten och nå stadens miljömål.

Jag välkomnar att majoriteten efter vår motion nu faktiskt gett i uppdrag att utreda samordning i vattenfrågor. Det är ett steg i rätt riktning. Vi ser också att flera remissinstanser är väldigt positiva till vårt förslag och lyfter fram att en sådan samordning skulle stärka och effektivisera stadens vattenarbete. Med rätt struktur och rätt ledarskap, som har ett övergripande ansvar för vattenfrågorna i Stockholm, kan Stockholm verkligen bli en förebild inom vattenhantering. Därför yrkar jag bifall till Centerpartiets motion.

Anförande nr 156

M a r i a M u s t o n e n (V): Ordförande! Centerpartiet har utmärkt sig genom sådana här slagkraftiga motioner under den här mandatperioden. Jag tycker att det är roligt att ni tar upp vattenfrågan, som är väldigt viktig även för den här majoriteten. Men till det här med slagkraftiga motioner hör också att ni höftar lite, eftersom allt detta arbete pågår, förutom just detta med amiralen. Du som sitter i miljö- och hälsoskyddsnämnden, Ashna Ibrahim, har säkert läst den rapport som varje år kommer till nämnden. Där beskriver man det arbete som stadsdelarna och miljöförvaltningen gör när det gäller badplatserna i Stockholm.

Det finns en tydlig ansvarsfördelning. Det är SVOA som bygger dagvattennät. Trafiknämnden har skyfallsfunktionen och har också fått ett nytt uppdrag att koordinera bad- och bastufrågor. Miljöförvaltningen är tillsynsmyndigheten när det gäller vattenkvaliteten. Vi följer upp våra LÅP:ar varje år, och nu har vi också anslagit mer pengar till LÅP-arbetet som ansvariga nämnder kan söka. Vi har också gett ett uppdrag att koordinera LÅP-arbetet och stadsutvecklingsprocessen på ett bättre sätt.

Yttranden 2025-03-10

Vi jobbar alltså på. Det finns mycket att göra. Vi uppnår inte miljö kvalitetsnormerna för god ekologisk och kemisk vattenstatus, men vi jobbar på. Det här är en viktig fråga som är prioriterad för oss. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 157

A s h n a I b r a h i m (C): Ordförande! Det finns olika förvaltningar som har ansvar. Här måste jag nästan läsa innantill för att själv hålla koll. Ansvarsfördelningen är i dag väldigt splittrad när det gäller vattenfrågor. Det är miljöförvaltningen, trafikkontoret, exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret och SVOA som delar på ansvaret. Jag tror inte att jag missade någon. Alla är involverade, men det är ingen som har ett helhetsansvar för vattenstaden Stockholm. Det är därför vi vill samla det här under ett och samma ansvarsområde.

Du pratar om handlingarna, Maria Mustonen. Jag läser dem också. Det är korrekt. Jag ser att man har gett i uppdrag att ha en sådan samordnande funktion. Det gläder mig. Jag hoppas att det inte stannar vid en utredning utan att det också blir resultat av det. Men tydligen är det så att nästan alla remissinstanser håller med Centerpartiet.

Anförande nr 158

M a r i a M u s t o n e n (V): Jag tolkar inte remissvaren på samma sätt som du, Ashna Ibrahim, men det kanske beror på vilka glasögon man har på sig när man läser remissvaren. Jag tolkar det som att mycket av det som ni föreslår faktiskt redan pågår och görs. Jag tror inte att det skulle hjälpa om vi skulle anställa en person med titeln amiral på stadsledningskontoret. Det är helt sant att man behöver mer samordning eftersom ansvaret är så splittrat mellan olika förvaltningar, men jag tror inte att en amiral är lösningen.

Anförande nr 159

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag vill börja med att tacka motionären för att det lyfts väldigt viktiga frågor från Centerpartiet om vattenkvaliteten. Det här är ett långsiktigt arbete. Vi har också en historisk skuld. Till exempel har industri förorenat våra vatten, men även i dag fortsätter föroreningar att komma, bland annat från våra vägar. Här har vi ett viktigt arbete att göra. Vi har också ett vattendirektiv från EU som vi måste följa. Vi behöver förbättra statusen på våra vattendrag.

Jag tänkte att jag skulle säga några ord om det som görs. De lokala åtgärdsprogrammen för att nå miljö kvalitetsnormerna för vatten är grunden för att ta steg i förbättringen av statusen i vattendragen. Det finns 16 lokala åtgärdsprogram för vatten. De kallas för LÅP:ar. Vi har 21 vattendrag som behöver LÅP:ar, så ytterligare 5 ska tas fram, och det arbetet pågår. De är viktiga, eftersom de pekar ut vilka nämnder eller bolag som är ansvariga för de olika åtgärderna. Det var ett väldigt viktigt steg framåt när de här LÅP:arna togs fram från första början. Det handlar inte minst om vem som ska betala, en fråga som man ibland kan bolla lite mellan sig.

Yttranden 2025-03-10

Det finns också pengar till LÅP-åtgärder. Vi har till exempel den centrala medelsreserven. Det finns ett antal tiotal miljoner till detta. Men sedan är också SVOA en nyckelspelare i det här arbetet. Uppskattningsvis 100–160 miljoner kronor per år investeras av SVOA för att förbättra vattenkvaliteten. Det är ett väldigt viktigt arbete som görs, även på trafikkontoret.

Det vi har gjort är bland annat att vi i budgeten för i år har gett ett uppdrag, som också som jag förstår det måste vara det som Ashna Ibrahim åsyftade tidigare, kring hur samordningen av genomförandet av de här lokala åtgärdsprogrammen kan stärkas i staden. När vi vidtar många olika typer av åtgärder i staden behöver vi dra nytta av att också ha med oss vattenperspektivet – kan vi i samband med den här åtgärden även göra någonting för att förbättra vattenkvaliteten?

Sedan är också förstås det som görs inom SFA-projektet otroligt viktigt. Det har vi diskuterat en hel del här i kommunfullmäktige. Det är ett viktigt projekt, även för att det kommer att leda till färre bräddningar framöver när vi ökar kapaciteten. Det kommer förstås att ha en positiv effekt på vattenkvaliteten.

Detta var några ord om vad vi gör för att förbättra vattenkvaliteten. Något som nämns i motionen är också badplatser och bastubad. Där har vi efter förra årets budgetuppdrag pekat ut trafiknämnden, som fått ett stadsövergripande ansvar för detta. Det är viktigt att vi har pekat ut det ansvaret tydligare. Vi har skyfallshantering och klimatanpassningen, som också lyfts fram. Det är viktiga frågor, och jag välkomnar att man skriver motioner om detta. Arbetet kommer att fortsätta.

Anförande nr 160

A s h n a I b r a h i m (C): Ordförande! Jag tackar för ditt svar, Åsa Lindhagen. Jag vet att vi är samstämmiga – det här är viktiga frågor som staden behöver ta tag i och som vi gärna vill komma åt med den här motionen. Precis som du nämner görs det många olika projekt. Men samtidigt säger man i både stadens egna miljöprogram och olika vattenmyndigheters rapporter att tempot inte är tillräckligt, och det är det vi vill komma åt väldigt starkt genom ett sådant här helhetsansvar för vattenfrågorna. I dag är det enskilda förvaltningar som driver frågan. Vi behöver ha det här integrerat i hela kommunen.

Anförande nr 161

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag skulle vilja kommentera motionen. Jag förstår det behov som ni pekar på, Ashna Ibrahim. Stockholm är en väldigt stor kommun som egentligen inte går att jämföra med någon annan. Ibland är det så att vi tydligt behöver hålla ihop ett arbete. Det finns en samordningsgrupp kring LÅP-arbetet, och den har fått uppdraget att hålla ihop det här bättre och ha helhetsperspektivet. Vi får se vilka steg de tar framåt.

Men det kan också finnas ett behov av att stadsledningskontoret kliver in ännu tydligare. Det är väl i så fall där man kanske skulle placera en sådan funktion. Det kan

Yttranden 2025-03-10

man diskutera. Men vi har uppdraget att tydligare få ihop det här greppet. Det är många olika ansvarsområden, så det är naturligt att det ligger på olika kontor och bolag. Men hur håller vi ihop det och ser till att verkligen ta steg framåt? Det är en viktig fråga som ni lyfter fram, och det här får vi fortsätta att ha med oss.

Yttranden 2025-03-10

§ 25 Motion om att införa demokratiprao på stadens förvaltningar för Stockholms högstadieelever

Anförande nr 162

Hanna Wistrand (L): Den här motionen är viktig för vår demokratiska framtid. Vi ser alla hur demokratin går tillbaka i världen. Sveriges unga har låg kunskap om hur lokal demokrati fungerar och om varför demokrati ens är viktigt. Det senare gäller särskilt unga killar. Våra förvaltningar har svårt att rekrytera, och representationen bland förtroendevalda av unga under 25 är minimal. Både politiker och tjänstepersoner ordar vitt och brett om vikten av att få in ungdomsperspektivet i det mesta som utvecklar vår stad och vårt samhälle. Vilka ska ta ansvar för att säkerställa framtidens demokrati om inte vi politiker? Att långsiktigt förändra attityder och öka kunskap tar tid och kräver omsorg och tålamod.

Men majoriteten vill inte göra jobbet. Påståendet att åttondeklassare inte skulle kunna bidra till arbetet på våra förvaltningar är absurt. Det är en grav nedvärdering både av elever och av våra förvaltningar. Åttondeklassare ute på prao som får lära sig hur vår lokala demokrati fungerar i praktiken, åttondeklassare som bidrar till att ärenden skrivs fram med ett ungdomsperspektiv, åttondeklassare som träffar och för dialog med chefer och förtroendevalda och får lära sig hur beslut fattas i en nämnd och mycket mycket mer – det, mina vänner, är kompetensutveckling i dubbel bemärkelse. Alla vinner: eleverna, förvaltningarna, politiken och demokratin, nu på en gång men särskilt på sikt. Här måste politiken gå före och sätta exemplet.

Ni i majoriteten vurmar för att ta hem det mesta i egen regi. Det är märkligt att ni just i den här frågan hellre lägger det på någon annan, oklart vem. Vem ska ta ansvar för demokratin om inte vi politiker? Nej, öppna upp våra förvaltningar och börja utbilda framtidens förtroendevalda och framtidens förvaltningsdirektörer! Jag yrkar bifall till motionen och till Liberalernas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 163

Arvid Vikman Rindevall (S): Tack för din motion, Hanna Wistrand! Jag delar verkligen engagemanget för att stärka ungas närhet, deltagande och förståelse för vårt demokratiska system. Sett till händelserna i omvärlden just nu är det viktigare än på länge. Jag tror att vårt system kan uppfattas som trögt många gånger. Saker ska gå på remiss, kanske minoritetsåterremiss, handläggas, debatteras och förhandlas fram, och så ska beslutet fattas. Sedan börjar hela implementeringsresan. När vi ser hur internationella konventioner, arbete för mänskliga rättigheter och grundläggande beslut för människors frihet på kort tid kan rivas upp utan den här prövningen kan man inte annat än hysa ännu större respekt för våra system.

Vi delar därför bilden att prao på centrala placeringar inom stadens förvaltningar kan ge ungdomar viktig förståelse och insyn i det demokratiska arbetet och samtidigt kan ge värdefulla erfarenheter av arbetslivet. Deras bidrag är också viktigt. Jag kan

Yttranden 2025-03-10

konstatera att utbildningsförvaltningen i dag har regelbunden kontakt med stadens förvaltningar och bolag för att få till fler praoplatser. Det arbetet intensifieras. Här ingår att vi vill se fler praoplatser hos ledningsfunktioner och nära det demokratiska maskineriet.

Efter pandemin har vi sett att det i hela landet har blivit svårare att få organisationer och företag att ta emot praoelever, bland annat då det upplevs att det saknas handledare. Därför har vi stärkt utbildningsförvaltningens arbete med att samordna praoplatser, inte minst inom bristyrken. Det här är ett arbete som vi vill fortsätta att utveckla.

Innan vi vill se en central samordning med mer tvång vill vi i större utsträckning fortsätta arbetet med att uppmana och inspirera fler av våra förvaltningar och bolag att ta emot fler praoelever. Kanske är det lite mer trögt, men jag tror att det ger oss bättre utformade och mer ändamålsenliga praoplatser. Jag yrkar därför bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut, det vill säga att avslå motionen.

Yttranden 2025-03-10

§ 26 Motion om att kommunfullmäktiges ledamöter ska genomföra 100 besök hos Stockholms företagare under en dag

Anförande nr 164

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Utan företag – inga jobb, inga skatteintäkter, ingen välfärd och ingen levande stad. Ända sedan det här styret tog över makten i Stockholms stadshus har Stockholm tappat i företagsrankningen. Sedan motionen lämnades in i oktober 2023 har företagsklimatet i Stockholm ytterligare försämrats. Det här kan ta sig uttryck på flera sätt, men tydligast blir det kanske i Svenskt Näringslivs ranking. Där är Stockholm inte ens med bland de 100 första utan återfinns först på plats 107. Under förra året tappade vi 14 placeringar.

Ytterst beror det här resultatet på att Stockholms företag upplever att kommunen inte prioriterar trygghet och att man omfattande försöker återta verksamhet i kommunal regi. Men det som förvånade mig mest när jag läste var att man uppfattar att politikerna inte lyssnar på företagen. Och det är inte bara Svenskt Näringsliv som konstaterar detta, utan även SKR konstaterar detta. Där tappar också Stockholms stad i rankningen, och för första gången är Malmö den stad av de stora städerna som får bäst betyg i SKR:s ranking. Stockholm får sämre betyg på samtliga obligatoriska områden: miljö- och hälsoskydd, livsmedelskontroll, serveringstillstånd och framför allt bygglöv. Det är läge att vi börjar lyssna på företagen.

Stockholm är sedan generationer tillbaka Sveriges tillväxtmotor, och det finns nog få som varit med och skapat detta så mycket som Stockholms företag. Det har skett tack vare högkvalitativ utbildning, forskning, engagerade företagare, en mångfasetterad arbetsmarknad och ett stadsliv som attraherar kompetens från hela Sverige och hela världen. Det är inte tack vare politiken som Stockholm är Sveriges tillväxtmotor.

Stockholms politiker behöver en ”reality check”. Därför menar vi att det är dags för Stockholms kommunfullmäktigeledamöter att gå ut i verkligheten och se vem som gör Stockholm till en stad vi ska vara stolta över. Stockholms politiker bör skaffa sig en bättre bild av de utmaningar som Stockholms företagare möter i sin vardag. Inspirerade av Norrköpings kommun, som gjorde 100 företagsbesök under en dag, föreslår vi i Moderaterna att vi i den här salen går ut och träffar Stockholms företag, förslagsvis den 4 oktober, som är företagarnas dag. Så länge Stockholms företagare inte upplever att vi lyssnar på dem måste vi göra mer för stockholmarnas skull.

Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 165

G u s t a v Ö s t e r m a n (S): Det viktigaste för ett bra företagarklimat och tillväxt i Stockholm är välfungerande utbildningssystem, arbetsmarknad och bostadsmarknad, liksom tryggheten för medborgare i att ha tillgång till vård och omsorg och kunna lämna sina barn på skola eller förskola för att delta på arbetsmarknaden. Det viktigaste är det starka samhället, som skapar en stark samhällsekonomi och ger förutsättningarna

Yttranden 2025-03-10

för innovation och chansen för människor att leva det goda livet. Det är tillväxt, och det är klassisk socialdemokratisk politik.

Nu når arbetslösheten rekordnivåer, och svensk tillväxt spelar i bottenligan. Även om Fjellner säger väldigt många fina ord här är Moderaternas politik ren symbolpolitik. Det här är inte seriöst. Om ni vill bedriva en politik som är bra för den svenska tillväxten borde ni driva en socialdemokratisk politik. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 166

Borgarrådet Fjellner (M): Förlåt, men jag tror faktiskt att föregående talare bevisade hela min tes. Jag tror inte att någon människa som gått ut och träffat Stockholms företagare skulle få för sig att ställa sig i talarstolen och säga: Det viktigaste för företagsklimatet och för företagarnas vardag och verklighet är välfärden. Just nu upplever Stockholms företag framför allt otryggheten som det största hotet, någonting som ni inte tar på allvar när ni sparkar två av tre ordningsvakter och fyra av fem väktare. De upplever höga skatter som ett stort problem, eftersom ni gärna höjer skatterna ytterligare och lägger mer sten på bördan. De upplever byråkratin och krångliga tillståndsprocesser som ett stort problem, något som inte kom över dina läppar, Gustav Österman. Du bevisar med all önskvärd tydlighet varför vi i den här salen borde ägna mer tid åt att prata med och lyssna till Stockholms företagare. Då står man inte i en talarstol här och säger att "klassisk socialdemokratisk politik" med höga skatter och mer offentlig välfärd är det som Stockholms företagare behöver. Så talar ingen som har pratat med företagare.

Men det som bekymrar mig allra mest just nu är egentligen att ni inte heller bryr er om nyföretagandet och hur vi får fler företag i Stockholm. Vi vet att nyföretagandet i Stockholm är det lägsta på 15 år. Bara under det senaste året, från januari 2024 till januari 2025, har nyföretagandet i Stockholm minskat med nästan 20 procent. Vad gör då den här majoriteten i det läget? Jo, man avvecklar den nyföretagarrådgivning vi har haft i Stockholm. Alldeles nyss gick vår egen utbildnings-, jobb- och företagarmässa, Bazaren, av stapeln. Där träffas människor inte bara från Stockholms stad utan från hela länet för att hitta nya vägar i livet och kanske förverkliga sina företagardrömmar. Då fick jag höra av dem som stod där och representerade Stockholms stad att de var tvungna att ställa frågan till den som hade en företagariidé och ville ha hjälp av staden: Kommer du från Stockholms stad eller någon annan kommun i länet? Alla de som svarade att de kom från Stockholms stad fick svaret: Tyvärr – vi hjälper inte er. Varför skulle de då inte göra det? Jo, för att ni har avvecklat den nyföretagarrådgivning vi haft. Så gör man inte om man lyssnar på Stockholms företagare, om man bryr sig om företagsklimatet och om man förstår att alla de pengar, varenda krona, som ni vill satsa på välfärden skapas av företagare. Ut och träffa företagarna, så får vi en bättre debatt om Stockholms företagsklimat!

Yttranden 2025-03-10

§ 27 Motion om lunch till självkostnadspris för ålderspensionärer i Stockholms kommunala skolor

Anförande nr 167

E m e l i e W a s s e r m a n n (SD): Fru ordförande! Jag vill inleda med att yrka bifall till motionen och Sverigedemokraternas reservation i kommunstyrelsen.

Ensamheten bland äldre är ett växande problem. Vi vet att social samvaro är en avgörande faktor för hälsa och livskvalitet. Samtidigt ökar avståndet mellan generationer, och naturliga mötesplatser saknas. Den här motionen handlar om en enkel men kraftfull lösning: att låta pensionärer äta lunch till självkostnadspris i stadens kommunala skolor. Det skulle skapa nya mötesplatser, ge fler vuxna förebilder i skolan och minska matsvinnet.

Vänstermajoritetens motstånd mot förslaget bygger på svaga argument. För det första säger man att det redan finns andra initiativ mot äldres ensamhet. Det är bra, men uppenbarligen behövs det fler insatser. Att skapa fler mötesplatser står inte i motsättning till det arbete som redan görs utan är ett komplement. För det andra säger man att skolorna saknar plats. Det är en överdriven invändning. I andra kommuner fungerar det här genom samverkan och planering. Naturligtvis kan skolor som inte har fysisk plats undantas från det här förslaget, men det är inte ett argument för att stoppa förslaget helt. För det tredje säger man att det är administrativt krävande. Men låt oss vara ärliga: Hur komplicerat kan det vara att hantera en betalning till självkostnadspris? I dag hanterar skolor specialkost, anpassade måltider och andra betalningar, så det här är inte en oöverstiglig utmaning om man vill.

Stockholm ska vara en stad där alla generationer har en naturlig plats, där äldre inte stängs ute från samhället och där skolan kan vara mer än bara en plats för undervisning – den kan vara en plats för gemenskap över generationsgränserna. Vi har ett val i dag: att antingen avfärda det här för att det skulle vara alldeles för svårt eller också visa att vi faktiskt vill skapa en stad där äldre och yngre möts på riktigt. Vi kan säga ja till en enkel men viktig åtgärd. Jag yrkar bifall till motionen.

Anförande nr 168

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Ensamhet bland äldre är ett stort samhällsproblem och någonting som vi arbetar aktivt emot. Sociala mötesplatser för stadens äldre och generationsbrytande aktiviteter är viktiga. Med det sagt är inte skolan en offentlig plats. Att lägga det här ansvaret på själva skolorna skulle innebära ett stort arbete för våra skolor. Redan i dag används i många skolor full kapacitet i skolmatsalen. Att chansa på hur många äldre som eventuellt skulle komma dit skulle riskera att öka matsvinnet och skapa administrativa svårigheter.

Det är också viktigt för våra skolor att säkerställa vilka personer som befinner sig på skolområdet. Det har ju inte minst den senaste tidens händelser visat. Skolans ansvar är elevernas säkerhet. Då kan inte skolan vara en öppen plats för vem som helst att

Yttranden 2025-03-10

komma till, exempelvis för att äta lunch. Det här kan låta som en enkel lösning, men för oss är det viktigt att skolan får fokusera på sina elever och att de ska få de allra bästa förutsättningarna att nå kunskapsmålen och lyckas i skolan och inte pådyvlas ansvaret att ta tag i alla samhällets utmaningar. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 169

E m e l i e W a s s e r m a n n (SD): Jag håller med om att fokus ska vara på att utbilda, men nu handlar det oftast inte om utbildning på lunchtid för eleverna. Platsbrist kan säkert vara något som råder i vissa skolor. I den skola där jag jobbade fanns det dock gott om plats. Det var få elever som åt. Det här ordnades enkelt genom att man hade en qr-kod för att betala om man ville äta enskilda luncher i stället för att äta lunch varje dag och få ett löneavdrag.

När det gäller säkerheten kan det lösas genom att man föranmäler. I andra kommuner har man till exempel gjort så att man har en samordnare och att seniorträffar till exempel tar in bokningar i förväg; man bestämmer vilken skola man ska gå till och vilken tid, och så kan man enkelt föranmäla det till skolan. Det här är bara ett problem om man vill att det ska vara ett problem. Jag förstår att det är tråkigt om det kommer ett bra förslag från Sverigedemokraterna och att man därför säger nej, men om ni tänker på våra äldre och även våra yngre som behöver den här gemenskapen, som faktiskt inte finns naturligt i det svenska samhället i dag, är det här ett förslag som jag tycker att ni i alla fall borde kunna prova. Det fungerar i andra kommuner utan problem. Det borde kunna fungera i Stockholm också om man vill.

Yttranden 2025-03-10

§ 28 Motion om verktyg för uppvisning av bilder under kommunfullmäktige

Anförande nr 170

A n d r e a s L i n d (S): Motionären har väckt en motion där han föreslår att kommunfullmäktige får i uppdrag att ta fram ett bildvisningsverktyg som utan föransmälan möjliggör bildvisning i fullmäktigesalen. Jag vill tacka motionären för att han tagit upp den här frågan. Det är jättebra att utvärdera hur vi jobbar här inne.

Stadsledningskontoret konstaterar att det finns goda skäl att tillåta bildvisning i fullmäktigesalen, vilket möjliggör en visualisering av poänger man vill göra. Men det är faktiskt något som är möjligt redan i dag. Samtidigt är det viktigt att det sker under ordnade former och att presidiet ser till att de bilder som ska visas följer arbetsordningen och lagen.

Med det sagt är det i grunden det talade ordet som står i centrum här, precis som i riksdagen. Skillnaden är att man i riksdagen inte ens får möjlighet att på något sätt visa bilder under debatterna. Men det kan man göra här, om man gör det under ordnade former som sagt. Det är ändå så att det talade ordet skapar en mer jämlik debatt, där vi här uppe kan bemöta varandras argument på lika villkor.

Sedan är jag personligen lite skeptisk till hur enkelt det är. Jag vet inte hur många möten och Team-samtal jag har deltagit i där det varit så att det tar en jäkla tid innan någon kommer igång med det som den ska visa. Men det är en annan sak. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 171

S e r g e j S a l n i k o v (SD): Jag är inte riktigt införstådd i den oro som finns hos dig och även i svaret från stadsledningskontoret, Andreas Lind. Vi måste förstå att vi är förtroendevalda. Jag är förtroendevald, och du är förtroendevald. Vi har fått förtroendet att föra väljarnas talan i talarstolen. Skulle jag säga något olämpligt kan jag gå ganska långt i den här talarstolen innan jag blir avbruten av ordföranden. Om jag kan gå så pass långt, varför skulle jag då kunna göra något olämpligt genom en bild? Jag skulle kunna visa en bild, men skulle jag gå alldeles för långt får ordföranden helt enkelt stoppa mig. Det är ändå en förtroendebransch, och vi har fått förtroendet att föra väljarnas talan i de här talarstolarna. Jag vet att jag kan kontrollera mig och inte visa något olämpligt i den här salen, men frågan till dig är: Kan du kontrollera dig och inte visa något olämpligt i den här fullmäktigesalen?

Anförande nr 172

A n d r e a s L i n d (S): Jag tror absolut att du betar dig bra här inne, Sergej Salnikov, och jag ska göra mitt bästa framöver för att göra likadant. Men det är fortfarande så att det handlar om rättigheter till bilder. Allting som uppstår när de visas måste dubbelkollas. Det är stora processer. Jag tycker fortfarande att det viktigaste är att vi har en flytande diskussion där vi är jämlika. Det som är intressant när en person

Yttranden 2025-03-10

står och visar någonting är att motparten faktiskt inte kan visa någonting tillbaka. Man kan lägga statistik synligt, visa något på webben och så vidare, men den som ska bemöta en har inte samma möjlighet.

Jag håller faktiskt med dig om att det här är bra. Men det ska ske få gånger, och det ska tas via presidiet.

Anförande nr 173

S e r g e j S a l n i k o v (SD): Som sagt är detta en jätteviktig motion som vi har framför oss. Det är en motion som faktiskt berör fullmäktigesalen bokstavligen. Trots att vi lever år 2025, då man kan skjuta upp rymdskepp i rymden och fånga tillbaka dem när de faller på jorden och har AI-genererade bilder och videor, kan vi fortfarande inte på löpande band visa upp bilder här i fullmäktigesalen. För att få visa bilder måste man föränmäla det till presidiet, och vem vet hur lång tid det tar? Jag har inte testat. Jag ville faktiskt testa det till i dag, men jag tänkte att det skulle vara för meckigt.

Jag har nu suttit i den här fullmäktigesalen i tre år, och jag har endast missat ett fullmäktigesammanträde hittills – en eloge till mig för det! Men under den tiden har denna funktion nyttjats endast två gånger. Den ena gången visade Dennis Wedin, som tyvärr inte är här i dag, oss Östermalmsgrillen. Den andra gången visade Cecilia Obermüller oss blommor på skärmen. I båda fallen var det väldigt löst kopplat till debatten. Jag tror inte att någon riktigt förstod att det hade något med debatten att göra. Jag tycker att man skulle behöva ett verktyg som kan användas löpande och operativt. Jag vet att liknande verktyg finns till exempel i Stockholms regionfullmäktige och i Örebro kommun, och de har nyttjats utan några större incidenter. Jag yrkar bifall till motionen och hoppas på att vi får en livligare debatt med ett sådant verktyg.

Yttranden 2025-03-10

§ 29 Motion om att miljö- och hälsoskyddsnämnden bör ta över ansvaret för tillståndsgivningen vid utskänkning av alkohol

Anförande nr 174

J o h a n K l i n g (C): Ordförande! För ett levande Stockholm och ett välmående företagsklimat krävs ständiga förbättringar. Att förenkla för företag, inte minst inom restaurangbranschen, är av yttersta vikt för att vi stockholmare men också hitresta besökare ska få möjlighet att njuta av en kulinariskt spännande krog- och restaurangmiljö.

Att samla ansvaret för olika typer av tillstånd och tillsyn hos en enda nämnd förenklar handlägningsprocessen både för kommunen och kanske framför allt för våra företag runt om i staden. Det leder till snabbare beslut och minskat byråkratiskt krångel, eftersom företag endast behöver vända sig till en instans för alla frågor rörande hälsa och säkerhet. Det kan för kommunen vara mer kostnadseffektivt att ha en samlad tillsyn för tillståndsgivning under en nämnd, vilket i sin tur möjliggör bättre användning av kommunens resurser. I stället för att ha flera nämnder med delvis överlappande ansvar kan en samlad nämnd arbeta effektivare och undvika dubbelarbete – en nämnd som har ansvar för både hälsa och serveringstillstånd.

Det här leder också till ökad transparens och tydlig ansvarsfördelning. Om det blir lättare att förstå vikten av insatserna och ansvaret för de olika frågorna kan det i sin tur bidra till ökat förtroende även för myndigheter. Genom att flytta serveringstillstånden från socialnämnden till miljö- och hälsoskyddsnämnden kan en helhetssyn på folkhälsan säkerställas. Miljö- och hälsoskyddsnämnden arbetar redan med faktorer som påverkar hälsan, såsom livsmedelssäkerhet, hygien och buller, och genomför redan i dag gedigna kontroller och tillsyn. Förslaget har varit på remiss hos bland annat Företagarna Stockholm, som tillstyrker motionen och skriver: ”Mot bakgrund av tidigare dialog med företagare i berörda branscher konstaterar Företagarna Stockholm att de generellt upplever att miljöförvaltningen är en smidigare motpart att ha att göra med än socialförvaltningen.”

Centerpartiet anser att tillståndsprocessen ska fungera snabbt och smidigt för de entreprenörer som vill vara med och bidra till mångfald i stadens krog- och nattliv, vilket i förlängningen skulle främja förutsättningarna för lokalt företagande med en tillväxt av ett antal jobb i Stockholm. Som ett led i detta anser Centerpartiet att miljö- och hälsoskyddsnämnden bör ta över ansvaret. Jag yrkar bifall till motionen och till Centerpartiets reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 175

A s h n a I b r a h i m (C): Ordförande! Jag tycker att det är ganska intressant att läsa i motionssvaret att borgarrådet i princip menar att företagen vid etablering redan behöver vända sig till flera myndigheter och förvaltningar och att en ytterligare därför inte gör någon skillnad. Jag tycker verkligen att det vittnar om ett väldigt passivt

Yttranden 2025-03-10

synsätt på servicen till våra företagare. Det är precis det som det handlar om i den här motionen. Det är redan en omfattande process att etablera ett nytt serviceställe. Genom att flytta serveringstillstånden till miljö- och hälsoskydds nämnden kan vi åtminstone samla frågor som rör hälsa och tillstånden som rör hälsa under samma förvaltning. På så sätt kan vi skapa en helhetssyn på folkhälsan. Miljö- och hälsoskydds nämnden arbetar redan med olika faktorer som påverkar hälsan, såsom livsmedelssäkerhet, hygien och buller, och har en gedigen erfarenhet av att genomföra kontroller och tillsyn. Även jag yrkar bifall till Centerpartiets motion.

Anförande nr 176

G u s t a v Ö s t e r m a n (S): När man läser motionen och när man hör anförandena här får man bilden att det skulle finnas ett jättestort och utbrett missnöje. Men i det nöjd kund-index som förvaltningen kollar på har tillståndsenheten väldigt höga siffror. Man har typ sju eller åtta av tio. Det här utbredda missnöjet verkar inte finnas, inte heller någon stor vilja till stor förändring. Jag tror snarare att det som föreslås i motionen, en förflyttning av tillståndsgivningen, skulle innebära en väldigt stor organisatorisk förändring som snarare skulle riskera att försämra nöjd kund-indexet och den här funktionen. Jag förstår faktiskt inte riktigt varför man vill ta den risken. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 177

A s h n a I b r a h i m (C): Det är ganska intressant att man i svaret uppehåller sig ganska länge vid just de här NKI-talen och särskilt Göteborg, som man nämner som exempel. Men där handlar missnöjet om att man inte får de handläggare som man behöver och som kan följa hela processen. Det är alltså inte det som det handlar om. Ska vi verkligen prata om NKI-talen får vi säga att Stockholm sannerligen har tappat i samtliga rankningar. Som Christofer Fjellner var inne på i ett tidigare ärende har Stockholm tappat i rankningen bland Stockholms företagare. Det här handlar alltså inte om att göra det sämre. Det handlar om att samla den här typen av hälsofrågor under en och samma instans. I Företagarnas svar på motionen framhålls att man faktiskt efterfrågar en sådan förändring och menar att samarbetet med miljöförvaltningen funkar bättre i dag än vad som är fallet med serveringstillståndet.

Anförande nr 178

G u s t a v Ö s t e r m a n (S): Jag kan inte uttala mig om hur det funkar i Göteborg. Det vet jag faktiskt inte. Men man kan se att siffrorna i nöjd kund-indexet är höga. Det här missnöjet verkar inte finnas. Jag förstår inte varför man skulle vilja riskera de här höga siffrorna.

Oppositionen med Moderaterna hänvisar väldigt mycket till den här näringslivsundersökningen. Ni hänvisar bara till *en* undersökning, och den råkar vara ett beställningsjobb från Svenskt Näringsliv. Jag tycker inte att det är en seriös undersökning att hänvisa till.

Yttranden 2025-03-10

Anförande nr 179

Borgarrådet **L i n d h a g e n** (MP): Ordförande! Vad roligt att vi får prata om företagarefrågor! Inte minst småföretagare tycker jag att vi borde göra mer för generellt. Jag har träffat Företagarna Stockholm och deras ordförande Göran Agardh vid flera tillfällen. Det är väldigt roligt att de har höga tankar om miljöförvaltningens verksamhet. Vi har ju ett väldigt bra nöjd kund-index för verksamheten, och det här är någonting som förvaltningen jobbar aktivt med hela tiden.

Nu är det så att även socialförvaltningen – jag har tidigare varit ordförande i socialnämnden – har ett högt nöjd kund-index som har legat stabilt under flera år. Även där är det alltså många som är nöjda med verksamheten. Men det är inte tillräckligt, tycker jag, för att vi ska slå oss till ro och känna att vi gör tillräckligt från staden.

Ett viktigt arbete som pågår just nu är projektet Samordnad tillsyn, som bedrivs inom staden, inte minst för att klämma åt välfärdsbrottsligheten mycket hårdare. Men inom ramen för det här finns det också ett initiativ att titta på en samordnad tillståndsprocess. Då kan det till exempel handla om alkoholtillstånd eller tillstånd för miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken. Det tycker jag är väldigt bra och också någonting som förhoppningsvis gör att vi kan ta fler steg utåt i vårt gränssnitt mot de företagare som möter oss varje dag.

Däremot tror jag inte att det nödvändigtvis kommer att leda till en effektivisering av arbetet om man flyttar tillståndsarbetet från socialförvaltningen till miljöförvaltningen. Det här är helt olika typer av verksamheter. De jobbar till exempel vid olika tider. Socialförvaltningen är ofta ute på kvällar och nätter, men det är inte miljöförvaltningen, som inte har resurserna att börja jobba kvällstid till exempel. Miljöförvaltningen har också ett stort behov av att hela tiden samordna med andra myndigheter. Till exempel remitteras tillståndsansökningar till Polismyndigheten och andra myndigheter. Stadsdelsnämnderna får också yttra sig. Det här kommer man att behöva fortsätta att göra.

Jag tror att vi är ganska väl rustade internt i den organisation vi har. Jag ser inte det här behovet av förändringar. Däremot tror jag att vi behöver fortsätta att fundera på hur vi hela tiden kan underlätta för företagare i alla de möten och kontakter de har i staden. Kan vi hitta lättare sätt och färre kontakter kan det underlätta deras arbete. Det finns också ett arbete inom ramen för det projekt som jag nämnde tidigare med att titta på ett digitalt informationsdelningssystem inom tillståndsgivningen. Det kan också vara något som underlättar för företagarna. Jag tror att det är väldigt viktigt att göra alla de förändringar vi kan.

Anförande nr 180

J o h a n K l i n g (C): Ordförande! Jag tänkte prata lite grann om det här med *en* väg in och fokuset på våra företag men göra det i form av en historia som jag berättar som privatperson. Jag var för ungefär ett halvår sedan i kontakt med miljöförvaltningen och klagade på att folk urinerar på min ytterdörr på väg hem från

Yttranden 2025-03-10

krogen; det blir lite osmakligt när man vaknar upp. Jag ställer då frågan vad miljöförvaltningen har för synpunkter på det. Samtidigt mejlar jag till stadsbyggnadskontoret och frågar om jag behöver bygglov för att svänga min ytterdörr utåt. Miljöförvaltningen svarar: Här är ditt diarienummer – vi tycker att du ska polisanmäla. Stadsbyggnadskontoret svarar: Det krävs inte bygglov för att svänga dörren utåt. Jag tackar för svaret och säger: Då svänger jag dörren utåt. Men då får jag till svar: Nej, du får kontakta trafikkontoret, för trafikkontoret har en regel om att man inte får svänga dörrar utåt. Hur ska företag och privatpersoner orientera sig i Stockholms djungel? Det borde finnas *en* väg in.

Anförande nr 181

Borgarrådet **L i n d h a g e n** (MP): Ordförande! Jag tror att vi hela tiden kan jobba med att underlätta för invånarna. Vi har ju också servicecenter som man kan kontakta som invånare om man behöver hjälp med vissa frågor. Vi har en väldigt bred verksamhet i Stockholms stad. Uppenbarligen har du fått svar på frågorna. Det största problemet är om man inte får svar, om man inte får snabba svar etcetera. Men det är klart att vi alltid kan fundera på hur vi ska organisera oss. Nu var det också i detta exempel ett invånarperspektiv. Jag är lite osäker på exakt vad ditt konkreta förslag är i det här fallet.

(**J o h a n K l i n g** (C): *En* väg in även för företagen och restaurangerna.)

Jag förstår. Just det arbetet bedriver vi också inom projektet Samordnad tillsyn. Kan vi underlätta tillståndsgivningen? Det var ju det som den här motionen handlade om. Det här tror jag blir en väldigt mycket bredare fråga. Men ja, det behöver vi jobba mer med, och arbetet för att se om vi kan underlätta pågår ju också just nu. Det är viktigt.

Yttranden 2025-03-10

§ 30 Motion om att inrätta Näringslivsforum Stockholm

Anförande nr 182

N i k e Ö r b r i n k (KD): Ordförande! Vad roligt att få prata så mycket företagarfrågor under den här kvällen!

I Stockholm finns över 75 000 företag, och i regionen skapas 40 procent av Sveriges totala bnp. Vi har flest unicorns per capita i världen efter Silicon Valley. Det är helt fantastiska siffror. Vi är hemvist för start-techups och scaleups, stora företag, den lilla krögaren, den lilla smyckesbutiken, de som skapar jobben och välfärden – de som gör Stockholm till ett ansikte utåt, inte bara för Sverige utan också för hela Norden.

Men nu halkar vi efter och framför allt ned. Som i en rutschkana som bara verkar existera när Socialdemokraterna råkar styra den här staden halkar vi nu än en gång ned i rankingarna över näringslivsklimat. Ungefär här någonstans brukar styret säga att vi målar upp en dyster bild av Stockholm. Jag vill påstå att det inte är Stockholm och Stockholms företagare som jag målar upp den här bilden av utan snarare ert styre och den politik som ni bedriver. En viktig lärdom som vi alla behöver dra, som Christofer Fjellner var inne på tidigare, är att vi måste lyssna på företagen själva. Vi måste se deras perspektiv och behov både när vi agerar som stad och när vi planerar för staden.

Ett av de kanske främsta förbättringsområden som företagen själva lyfter är bättre dialoger mellan politik och näringsliv. Det är egentligen ganska märkligt att något så enkelt som dialog är ett område vi har att förbättra. Därför vill vi kristdemokrater se ett näringslivsråd där näringsliv och politik, gärna med trygghetsinsatser, sitter kring samma bord och där näringslivet tidigare får komma in i processen och ge sina perspektiv på utvecklingen i den här staden. 75 000 företagare tjänar Stockholm bättre än den socialdemokratiska rutschkanan av stockholmsk nedåtåkning i näringslivsrankingarna. Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas motion.

Anförande nr 183

G u s t a v Ö s t e r m a n (S): Jag tackar för motionen. Nu är vi återigen inne på de här undersökningarna. Nu kan inte jag den här näringslivsundersökningen som ni hela tiden hänvisar till, men när man hör på oppositionen låter det lite som att staden inte träffar några företagare och att det bara blir sämre och sämre. Delvis träffar staden enorma mängder företagare. Man träffar hundratals företagare i Järva. Det här arbetet pågår hela tiden.

I många delar av rankingen har också Stockholm blivit bättre. Samtidigt är det så att den här undersökningen premierar vissa saker, som enligt mig inte är seriösa indikationer på om en stad har ett bra näringsliv. Då tycker jag också att det är roligt att Stockholm *är* en förebild, som Nike tar upp – det säger regeringen själv. Vice statsminister Ebba Busch står i Las Vegas och säger att Stockholm har ett otroligt bra företagarklimat och att vi har flest unicorns per capita, eller vad det var hon sa. Det är ju ett otroligt bra betyg. Jag hoppas att oppositionen här inne lyssnar lite på regeringen

Yttranden 2025-03-10

och erkänner att Stockholm är en otroligt bra stad för företagen. Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 184

N i k e Ö r b r i n k (KD): Då ska jag förtydliga, Gustav Österman. Det är alltså inte bara Svenskt Näringsliv som konstaterar det här, utan det gör även Sveriges Kommuner och Regioner. Om ni nu inte vill lyssna på SKR i det här avseendet kan jag påminna om att det här styret i väldigt många andra avseenden är väldigt duktigt på att peka på att allting SKR påstår är vattentätt och sant. Jag kan bara hänvisa till den undersökning som SKR har gjort på det här området.

Det är bra att ni lyfter fram att ni besöker många företag i Järva. Det finns väldigt många företagare utanför Järva också i den här staden. Men till de främsta saker som många företagare lyfter fram är attityden mot dem och att det finns en bristande förståelse, har jag noterat. Det kanske inte gör dem lugnare att lyssna på den här debatten och höra Socialdemokraterna mer eller mindre stoppa huvudet i sanden och säga: Nej, vi har inte problem med dåligt företagsklimat i Stockholm, för Ebba Busch stod i Las Vegas och sa att vi hade många unicorns. Varför kan ni inte sätta er vid bordet och bjuda in näringslivet till stadens arbete?

Anförande nr 185

G u s t a v Ö s t e r m a n (S): Jag vill då hänvisa till att staden *gör* det – man träffar företagare. Det låter igen som att man inte gör det, men det gör man kontinuerligt hela tiden. Jag vet inte riktigt var detta kommer från. Jag har inte läst den här SKR-mätningen heller. Men staden träffar företagare, så företagarna kan vara lugna; Stockholm tycker att deras arbete är otroligt viktigt, för det är det.

Yttranden 2025-03-10

§ 31 Motion om könsseparerade badtider i stadens simhallar

Anförande nr 186

E s m e G ü l e r (S): Ordförande! Det känns som att det är mycket som går i repris här i salen. Det var ett tag sedan jag stod här och berättade varför jag väljer att bada separat. Det var på grund av bekvämlighet och av hälsoskäl. Men när jag läser motionen ser jag att det hänvisas mycket till hederskulturen och till sociala, religiösa och andra faktorer.

Motionen handlar om kvinnors simtider. De separata badtiderna ger möjlighet för kvinnor att röra på sig, känna sig trygga i vattnet och lära sig simma. Jag är tacksam att denna valmöjlighet finns i några simhallar i Stockholm. Jag vet av egen erfarenhet hur hederskulturen begränsar flickor och kvinnor. För många är kvinnosim den enda chansen att få träna i simhallen och lära sig simma. Det kan även handla om att idrotta på annat sätt eller ta körkort. Här nämndes till exempel hur viktigt det var att flickorna skulle spela fotboll. Det handlar om frihet och jämställdhet, oavsett om det sker i separata eller gemensamma rum. Ju fler aktiviteter vi skapar för kvinnor och flickor, desto mer frihet får de. Det ger socialt umgänge, bättre hälsa och fler möjligheter i livet. Ibland är det bara tryggt och bekvämt att bada separat med andra medsystrar.

Moderaternas förslag skulle få motsatt effekt. Det skulle riskera att isolera flickor och kvinnor ännu mer. Därför yrkar jag avslag på motionen och bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 187

D e s t i n y Z a n d i L i n d g r e n (KD): Herr ordförande! Vi kristdemokrater tror på alla människors lika värde. Det är en av de mest fundamentala värderingar som vårt partis ideologi vilar på. Att särbehandla kvinnor och män på grund av unka normer som säger att man inte kan vistas i samma rum eller använda samma pool är knappast att främja jämställdhet. Det är att cementera den patriarkala kontroll som de här normerna bygger på. Det är ingen här som har missat att vi i Stockholm redan har stora problem med segregation. Därför har vi också ett extra stort ansvar att stå upp för jämställdhet och arbeta mot segregation och utanförskap. Könsseparata badtider legitimerar och förstärker segregande idéer som vi alla borde arbeta för att bryta ned och inte gå till mötes. För vad sänder det för signaler när det offentliga ger vika för den här typen av normer?

Det vanligaste argumentet för könsseparata badtider är att det är viktigare att öka simkunnigheten bland kvinnor och att man därför måste minska tröskeln att delta genom att ha könsseparata badtider. Men det verkliga hindret för kvinnors och flickors deltagande är inte bristen på separata badtider, utan de patriarkala normer som begränsar deras frihet. Om det är simkunnighet och minskade drunkningsolyckor som är syftet borde det införas kampanjer riktade mot män, för de flesta som omkommer i

Yttranden 2025-03-10

drunkningsolyckor är nämligen just män över 60 och unga män, grupper som man alltså tänkt stänga ute från badhuset särskilda tider.

Vi har redan i dag en brist på simhallar och badtider i Stockholm. Att då använda den här begränsande resursen till att skapa exklusiva tider för en specifik grupp då en annan grupp inte är välkommen är inte bara orättvist utan också ineffektivt. Simhallar är en offentlig resurs för alla stockholmare oavsett kön, kultur och bakgrund, och vårt mål borde vara att skapa mer tillgänglighet för alla och inte att hindra en grupp från att delta i det offentligt finansierade utbudet. Jag yrkar bifall till Moderaternas motion.

Anförande nr 188

E s m e G ü l e r (S): Nu fattar jag inte riktigt hur den här ekvationen går ihop, Destiny Zandi Lindgren. Hur kan du stärka mig och hjälpa mig genom att begränsa möjligheterna för mig att till exempel bada, idrotta eller köra bil? Allt det här förstärker mig, men du begränsar mig genom att ta ifrån mig möjligheten att bada. Jag som enligt dig lever i hederskulturen är redan begränsad. Hur kan du ta den här möjligheten ifrån mig? Det är just i de här stunderna jag kan vara mig själv. Du hjälper mig inte – du stjälper mig. Du isolerar mig. Du håller mig utanför.

Anförande nr 189

D e s t i n y Z a n d i L i n d g r e n (KD): Jag har aldrig påstått att du är heders...

(E s m e G ü l e r (S): Jag är från den kulturen.)

Det är nog delvis jag också. Det jag menar är snarare att vår standard alltid har varit att det ska vara gemensamt. Men nu ser vi allt fler unga tjejer på idrotten och så vidare som inte längre vill delta. Det behöver vi komma bort från. Vi behöver inte mer separerade badtider, idrottstider och så vidare, utan vi behöver ...

(E s m e G ü l e r (S): Jag tycker inte att vi ska ta bort det.)

(O r d f ö r a n d e n : Du får inte genmäla nu, Esme. Destiny måste få prata klart.)

Nu kom jag av mig. Tack ändå!

Anförande nr 190

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Politikens själva syfte är att hantera målkonflikter. Det är därför vi alla sitter här inne. I frågan om könsseparerade badtider finns det gott om svåra målkonflikter. Kan könsseparerade badtider leda till att fler kvinnor och flickor i Stockholms utsatta områden lär sig simma? Ja, det är möjligt, i alla fall på kort sikt. Men mot detta står frågan om huruvida könsseparerade badtider i ett område som Husby riskerar att legitimera hedersförtryck. Där tycker i alla fall jag att svaret är tydligare: Ja, det gör det absolut. Hur vi ska hantera den här frågan är i alla fall för mig tydligt. Den ger inte utrymme för fler kommunalt sanktionerade könsseparerade

Yttranden 2025-03-10

badtider i våra segregerade stadsdelar på det sätt som ni i majoriteten har gjort i Husbybadet. Vi menar att det är att svika de flickor och kvinnor som i dag lever i hederskultur i Stockholm.

Att många flickor och kvinnor inte lär sig simma i våra utsatta områden är ett allvarligt problem, och det kommer vi säkert att höra mer om i dag. Men ett ännu allvarligare problem är att hedersförtryck samtidigt präglar många flickors och kvinnors vardag. Nästan var femte flicka i Stockholms stad bedömdes 2018 leva under hedersnormer. Det är en skrämmande siffra som understryker att vi måste göra allt vi kan för att röka ut dessa normer från Stockholm. Jag är klart ödmjuk inför hur vi ska göra det. Men jag är tvärsäker på att införande av könsseparerade badtider i Husbybadet inte hjälper flickorna från hedersförtrycket. Det här är inte minst ett tydligt budskap från organisationer som Glöm aldrig Pela och Fadime, som återkommande har kritiserat ert initiativ. Jag tycker att man ska ha väldigt goda argument för att inte lyssna på dem i den här frågan.

När det här infördes intervjuade Aftonbladet flera boende i Husby, och många av dem var djupt kritiska till ert beslut, talande nog faktiskt kvinnor. En av dem sa att hon var mot detta eftersom hon inte ville komma tillbaka till medeltiden. Men det fanns en röst som verkligen fastnade hos mig. Det var den enda som intervjuades som sa sig vara för könsseparerade badtider – en man såklart. Han sa att det var bra på grund av religion och kultur och nämnde att hans egen fru var religiös och inte ville simma med män. Nu vet jag inte vad hon tyckte; han talade så att säga för henne. En vanlig intervju kanske hade stannat där, men den här journalisten ställde följdfrågan: Tycker du att det skulle vara okej om din fru simmade när det var män i lokalen? Han svarade: Nej, då kan andra män titta på henne. Bara tanken på att vi skulle gå den mannen och många andra hedersförtryckande män till mötes och gå deras ärenden är skäl nog i alla fall för mig att bifalla den här motionen. Vi får aldrig riskera att stryka de moralpoliserna eller extremister medhårs som vill separera flickor och pojkar i vår stad. Det är därför jag tycker att det är viktigt att vi bifaller den här motionen.

Anförande nr 191

Esme Güler (S): Moralpoliserna finns inte med oss i badhuset när vi badar, speciellt inte separat, Christofer Fjellner. Och du har aldrig varit med oss. Du vet inte hur det ser ut. När vi är och badar i till exempel Husby just vid de här tiderna är det inte bara hedersförtryckta kvinnor. Jag lovar att vi är blandade. Vi är svenskar. Vi är från många nationaliteter. Vi har en mångfald. Vi är kristna, muslimer och ateister. Vi är många. Där känner vi oss bekväma. Jag fattar inte varför ni ska ta den här möjligheten från oss. Kan du förklara det för mig? Hur ska du hjälpa mig?

Anförande nr 192

Borgarrådet Fjellner (M): Nej, jag ska erkänna att jag aldrig har varit med er när ni badat under dessa könsseparerade badtider, Esme Güler, och det får jag inte heller. Just här finns en del av problemet, tycker jag. Jag vet mycket väl att man inte

Yttranden 2025-03-10

kan säga att hederskultur har en given religion eller en given etnicitet. Men jag vet en sak, och det är att hederskulturen, oavsett vilken religion eller etnicitet den präglas av, inte hör hemma i Stockholm. Jag är också medveten om att det givetvis inte är så att alla människor som väljer att bada vid de tider då bara kvinnor får möjlighet att bada lever i någon form av hedersförtryck. Så är det självklart inte. Men bara risken för att vi bidrar till att legitimera det som ärligt talat är ett av de största problemen och ett av de största hoten mot friheten i vår stad räcker för mig för att jag ska säga: Jag är inte beredd att ta det här steget för att legitimera hederskultur i Stockholm. För mig är alltså valet ganska enkelt.

Anförande nr 193

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande! Jag ska inte ge mig in i hederskultursdebatten. Jag tänkte bara säga att det är lite av historieförfälskning att säga att det här med separerade badtider skulle vara något nytt i historien. Det har funnits i precis hela mitt liv. Som den relativa ateist men dock kvinna jag själv är tycker jag också att det är ganska befriande att slippa män ibland när jag badar. Jag tycker att ni förstorar upp problematiken och gör just det här till någon sorts avgörande fråga för kvinnors frigörelse.

Anförande nr 194

Borgarrådet F j e l l n e r (M): Nej, Torun Boucher, det är inget nytt. Men delar av den hederskultur som vi ser och som tyvärr präglar vardagen för många unga flickor i Stockholm är mycket allvarligare nu än vad den varit tidigare. Jag tycker att det är talande att Diskrimineringsombudsmannen för inte så länge sedan tittade på om det var diskriminering med könsseparerade badtider och kom med den lite udda slutsatsen, måste man säga, att det var diskriminerande när vi hade det på Liljeholmsbadet men att det inte var diskriminerande när vi hade det på Tenstabadet, tror jag att det var, för där kunde det bidra till att hjälpa unga flickor i hederskultur att lära sig simma, medan det i Liljeholmsbadet var diskriminering mot männen. Jag ska vara ärlig och säga att jag skiter lite grann i diskriminering mot männen i det här fallet; jag är mer bekymrad över att man gör den här typen av insatser när vi vet att det finns män som – precis som i exemplet som jag just läste upp – gör allt de kan för att kvinnor och män inte ska få bada tillsammans. Det är därför jag är engagerad i den här frågan.

(O r d f ö r a n d e n : Andra talare har fått tillsägelser för att ha använt vissa ord, så nu får du en tillsägelse också, Christofer.)

Anförande nr 195

A s h n a I b r a h i m (C): Ordförande! Jag tycker att det finns något i den här debatten som är ganska intressant. Kvinnor och män nämns ofta. Men jag skulle vilja att vi stannade upp ett ögonblick och verkligen reflekterade över något som jag tycker är avgörande. När separata badtider diskuteras i handlingar och i det här förslaget i stadsdelsnämnden är det inte bara kvinnor som nämns utan även flickor. Det är en

Yttranden 2025-03-10

detalj som jag tycker är både talande och djupt oroväckande, för den innebär att könssegregerande normer inte bara riktas mot vuxna kvinnor utan också börjar tillämpas på småbarn. Vi formar barns självbild utifrån begränsande könsroller, och det sker med samhällets goda minne. Det ni gör är helt enkelt att befästa hedersnormer. Ni lägger ett dubbelt ok på barnen: att behöva frigöra sig inte bara från föräldrars religiösa och traditionella krav utan också från ett samhälle som legitimerar dem.

Fråga er själva: Skulle ni acceptera det här om det gällde andra barn, om det här hände Kajsa till exempel, som reducerades till ett kön och en föreställning om skam? Skulle ni verkligen acceptera det? Det undrar jag. Relativisera inte flickornas rätt att existera på samma villkor! Det kommer inte att göra er bättre än mullorna i Iran och Saudi. Låt inte den här ängsligheten eller kulturellrelativismen bli ett argument för att begränsa de här barnens självbild och framtidsmöjligheter att verka fullt integrerade i samhället! Var modiga nog att stå upp för dem och de universella värdena, eller var åtminstone ärliga med att ni sviker dem!

Jag yrkar bifall till Centerpartiets och Moderaternas reservation.

Anförande nr 196

M a r g a r e t a S t a v l i n g (S): Jag riktar mig till alla er som pratar för den här motionen. Det här är en struntfråga. Det måste folk vara med på. Det är bara en viss del av tiden som avsätts för kvinnor och flickor. Avsätta tider för männen kan man väl också göra då. De kvinnor och flickor som vill bada med männen får väl bada alla de andra tiderna.

Jag är 78 år. Jag tycker att det är kul att vara bara med kvinnor. Då kan man prata om lite andra saker än vad man pratar om när det är män med. Kan jag få en liten stund för mig själv och mina väninnor, en liten liten del av tiden då vi får vara för oss själva i badet, tycker jag att det är okej. Det finns ju jättemånga badtider som de andra kan gå på.

Det här var inte ett inlägg i frågan om genus. Det var bara ett inlägg i min önskan att få umgås med kvinnor.

Anförande nr 197

A s h n a I b r a h i m (C): Då undrar jag: flickorna då? Det här var precis det som Magdalena Andersson sa på Fadimegalan: att det är en struntsymbolfråga, Margareta Stavling. Men det handlar om en skamkultur, och det gäller inte bara vuxna kvinnor utan även flickor. Detta cementerar och subventionerar man från stadens sida. Det handlar inte bara om dig som kvinna. Det handlar också om de här flickornas rättighet att få verka i samma rum och inte skambeläggas för att de badar i baddräkt.

Yttranden 2025-03-10

Anförande nr 198

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Ni lyfter en väldigt viktig problematik här, Ashna Ibrahim. Hederskulturen är ett väldigt allvarligt samhällsproblem. Men som Torun Boucher lyfter fram har kvinnor badat separat i decennier. I Varberg har kvinnor badat nakna i 100 år, och mig veterligen har inte Moderaterna motionerat om att ta bort den rätten.

Jag vill bara förtydliga några saker. De här kvinnoseparatistiska tiderna i Tensta simhall och i Skärholmens simhall har funnits i Stockholms stad i 15 år. De infördes och omprövades när Moderaterna hade posten som idrottsborgarråd. Man beslutade att behålla dem. Moderaterna har ju styrt hur många år som helst med de här separatistiska tiderna.

Extraprojektet som gjordes i samarbete med föreningarna i Tensta simhall och som nu utökats till Husby infördes ju av Moderaterna förra mandatperioden. Det är tre år sedan. Jag undrar lite: Om det inte var ett problem för tre år sedan, hur kan det vara världens största problem nu? Jag tycker faktiskt att det här blir en lite märklig debatt.

Anförande nr 199

A s h n a I b r a h i m (C): Nu är jag inte moderat. Men jag har alltid varit och kommer alltid att vara emot separata badtider, och det är framför allt verkligen flickorna som jag är angelägen om här.

Clara Lindblom! Jag är uppväxt i ett vänsterhem med två föräldrar som är från Mellanöstern och vänster. Man stred verkligen för de här progressiva idéerna om att låta män och kvinnor verka i samma rum. Man stred mot de här religiösa idéerna och dogmerna i sina samhällen – med en stor kostnad både för liv och i form av fängelsestid. Jag efterlyser lite grann *den här* vänstern. Varför lyssnar ni inte på era ideologiska kamrater? Jag vet att de finns i Järva också, och jag vet att de finns i Husby. Det är dem ni ska lyssna på – de vänsterröster som har stridit för de här frågorna väldigt länge, antagligen längre än vad separata badtider har funnits i Sverige.

Anförande nr 200

S h a m s o A l i H a s s a n (V): Ordförande! Jag vill börja med att påminna om varför separata simtider för kvinnor infördes från första början: för att fler kvinnor skulle få möjlighet att simma och motionera. Det handlar om folkhälsa, trygghet och jämlikhet. Många upplever det som ganska befriande. Jag har själv sett hur dessa tider används. I Skärholmens simhall finns det knappt plats i bassängen under kvinnosimtiden. Ni får gärna göra ett verksamhetsbesök. Det är fullt av kvinnor och flickor som simmar, dyker och tränar. För många är just den här tiden en möjlighet att få motion och gemenskap, något som stärker både den fysiska och den mentala hälsan.

Det här handlar inte om att staden ska förstärka normer som begränsar kvinnor. Tvärtom – genom att skapa en trygg plats för fler att börja simma ger vi kvinnor verktyg att stärka sin självständighet. Att avskaffa något som tydligt fungerar och som

Yttranden 2025-03-10

gör att fler kvinnor deltar i idrott och hälsa vore att ta ett steg tillbaka. Jag vill i stället se en utveckling där fler får möjlighet att delta, inte färre. Därför yrkar jag bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 201

A s h n a I b r a h i m (C): Jo, det här handlar om att cementera hedersnormer och skamkultur. Idrottsförvaltningen nämner faktiskt själv i ärendet att det är just kulturella och religiösa anledningar som ligger till grund för det här. Det var också därför som Diskrimineringsombudsmannen inte bedömde det här som diskriminering: för att det finns kulturella och religiösa anledningar till att bevara det. Det finns väldigt många flickor i de här områdena som vi vet dagligen lever med skamkultur. Det är därför den här typen av separata badtider efterfrågas. Vill vi öka simkunnigheten ska vi säkerställa att flickor deltar i simundervisningen. Vi ska utöka antalet simundervisningstimmar. Men vi gör inte det genom att säga till flickor att det här är korrekt och att de ska gömma sig för männen. Det är det som detta handlar om.

Anförande nr 202

S h a m s o A l i H a s s a n (V): Syftet med separata badtider är, som jag sa, att erbjuda en trygg och säker miljö för kvinnor och flickor som annars inte skulle delta i simaktiviteter. Det här initiativet syftar till att öka deras deltagande i fysiska aktiviteter, vilket kan bidra till ökad jämställdhet genom att stärka deras självständighet och hälsa. Jag undrar varför ni inte vill att fler kvinnor ska ha möjlighet att simma och motionera.

Anförande nr 203

L i n n é a V i n g e (SD): Sverigedemokraterna har i många år i den här salen motsatt sig den könsseparering som har tillåtits i stadens simhallar. Den har tillåtits såväl under den här mandatperioden som under föregående mandatperiod och mandatperioder innan dess. Tidigare under den här mandatperioden väckte vi en motion om att upphöra med könsseparerade badtider och bassänger i Stockholm, men vi fick då tyvärr inte stöd från något annat parti. Jag måste därför säga att det är väldigt glädjande under debatten här i dag att det nu finns fler partier som motsätter sig den här typen av förlegade normer och kulturer, som innebär att pojkar och flickor inte ska kunna bada tillsammans.

Efter att ha lyssnat på debatten i dag kan jag bara konstatera att man från vänsterstyrets sida inte på något sätt har adresserat det faktum att den här typen av förslag legitimerar hedersrelaterat våld och förtryck. Jag tycker att det är otroligt beklagligt, och jag vill yrka bifall till Sverigedemokraternas reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 204

O l e - J ö r g e n P e r s s o n (M): Herr ordförande! Jag hade egentligen inte tänkt förlänga debatten, men jag gör det gärna ändå, som det heter, när jag ändå är här. Jag

Yttranden 2025-03-10

tycker att det har sagts många kloka saker i debatten, egentligen från båda hållen. Men att kloka saker sägs behöver inte betyda att man håller med om dem.

Jag vill nämna för Clara Lindblom att det inte finns några som helst belägg över huvud taget för att Moderaterna på något aktivt sätt skulle ha beslutat om separerade badtider på Tenstabadet under förra mandatperioden. Däremot är det precis som du säger så att de har funnits under ganska lång tid. Men låt mig säga så här också: När de infördes var det en annan tid och en annan tidsanda. Vi har lärt oss mycket. Vi har också förstått mycket mer av vad hederskulturen innebär och på vilka sätt den kan ta sig uttryck.

Därför behöver vi ta till vara den kunskap vi nu ändå har och säga att vi i alla fall inte ska göra det här på fler ställen. Vi ska i alla fall inte bidra med skattemedel och genom politiska beslut cementera och legitimera ett beteende som vi i grund och botten inte vill ha. Det är det här som är det stora problemet. Ja, jag förstår att detta till viss del är en symbolfråga, men det är inte på något sätt någon oviktig symbolfråga. Den är tvärtom otroligt viktig. Ska vi genom politiska beslut och genom en tillförsel av skattemedel, framför allt i Husby, cementera och legitimera uppfattningen att kvinnor med annan bakgrund eller kvinnor som kommer från andra förhållanden inte ska kunna bada tillsammans med män? Ska vi göra det med politikens goda minne? Det skickar helt fel signaler om vilket Sverige och vilket Stockholm vi vill ha.

Vi kommer inte att ge oss i den här frågan, för det är en otroligt viktig fråga om att vi behöver vara tydliga med vad vi tycker är acceptabelt och vad vi inte tycker är acceptabelt. Vad som definitivt inte är acceptabelt är att legitimera uppfattningen att kvinnor och män inte är lika mycket värda och att jämställdheten ska ta hänsyn till kulturella sedvanor, religion eller andra attribut. Det är fel. Vi kan inte göra det. Vi behöver skapa ett samhälle där det är naturligt för kvinnor och män att bada tillsammans, umgås tillsammans och vara tillsammans på lika villkor. Framför allt måste vi göra det i förorten, i områden som Husby, Tensta och Rinkeby.

Anförande nr 205

Borgarrådet L i n d b l o m (V): Ordförande! Jag vill bara ställa en kontrollfråga, Ole-Jörgen Persson. Du menar alltså att Spånga-Tensta stadsdelsnämnd under den tid då du var ordförande inte inledde ett föreningssamarbete tillsammans med idrottsnämnden och en förening där simtider specifikt vigdes just för kvinno-sim? Är det detta du menar: att ni inte fattade ett sådant beslut? När jag går tillbaka i handlingar och så vidare ser jag väldigt tydligt att ett sådant beslut fattades. Majoriteten i nämnden, inklusive Centerpartiet och Liberalerna, inledde ett sådant arbete. Men det har tydligen alltså inte hänt då? Det får du gärna svara på.

Sedan kan jag jämföra med andra könsseparatistiska verksamheter. Min dotter har spelat fotboll. Jag var tränare för flickor födda 2018 i en fotbollsklubb. Finns det andra idrotter där man absolut inte heller ska ha träningstider bara för kvinnor, eller handlar det bara om just simning och vikten av att vi måste visa oss avklädda? Är det så?

Yttranden 2025-03-10

Anförande nr 206

Ole - J ö r g e n P e r s s o n (M): Ja du, Clara Lindblom! Det finns naturligtvis idrotter som kvinnor respektive män utövar för sig. Det är inget konstigt med det. Men här handlar det om att staden går in och legitimerar en uppfattning just när det gäller ett offentligt bad. Huvudsaken har varit att kvinnor och män möts på jämlika villkor. Så har det varit hur många år som helst i Sverige. Om vi inte ska ha det så längre därför att vi har uppfattningen att vi ska ta hänsyn till och legitimera värderingar som i grund och botten är icke-svenska och som exempelvis handlar om någonting helt annat än jämställdhet är vi ute och cyklar. Det är min absoluta uppfattning, och det är inte bara min uppfattning. Det är väldigt många i inte minst Järva som har samma uppfattning som jag.

Anförande nr 207

M a g n u s R u n s t e n (MP): Jag har en fundering. Det här handlar inte om någon stor andel av tiden, och det verkar finnas en stor efterfrågan. Det finns ju också gymkedjor som har hela separerade avdelningar för kvinnor. Är det också en sorts förkastlig verksamhet, Ole-Jörgen Persson? Jag tycker att ni drar resonemanget lite långt om att det skulle vara så förkastligt med den här begränsade tiden för kvinnor som kanske av olika skäl inte känner sig bekväma med de andra tiderna.

Anförande nr 208

Ole - J ö r g e n P e r s s o n (M): Nu har vi tack och lov inte väldigt många gymkedjor vare sig i staden eller i landet som drivs med skattemedel – om nu inte Clara Lindblom ska nationalisera dem också. I övrigt har vi inte riktigt det. Frågan är vad vi ska göra för skattemedel och vad staden ska legitimera. Jag hade nog haft synpunkter på om en privat organisation för egna pengar hade gjort samma sak i ett eget bad som de själva hade bekostat, men jag inser själv såklart att vi har mindre inflytande över deras beslut om inte staden eller skattemedel är inblandade. Men det handlar om att genom aktiva politiska beslut eller genom en tillförsel av skattemedel legitimera någonting som vi i grund och botten inte vill ha. Det kan vi inte ställa upp på, för det drabbar så otroligt många människor som redan har en mycket svag ställning.